

PENSUMLISTE

HØST 2017

Institutt for lærerutdanning, Campus Rotvoll

Grunnskolelærerutdanningen (1-7) 5-årig
Grunnskolelærerutdanningen (5-10) 5-årig
Grunnskolelærerutdanningen (1-7) 4-årig
Grunnskolelærerutdanningen (5-10) 4-årig

NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET

Pensumlisten er organisert etter studieprogram

Innhold

Grunnskolelærerutdanningen (1-7) 5-årig	2
Grunnskolelærerutdanningen (5-10) 5-årig.....	7
Grunnskolelærerutdanningen (1-7) 4-årig	13
Grunnskolelærerutdanningen (5-10) 4-årig.....	57
ERASMUS-emner.....	101

Grunnskolelærerutdanningen (1-7) 5-årig

MGLU1112 Pedagogikk og elevkunnskap 1 (1-7) emne 1

Bøker:

Hartberg, E.W., Dobson, S. & Gran, L. (2012). *Feedback i skolen*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Lyngsnes, K. M., & Rismark, M. (2014). *Didaktisk arbeid*. (3. utg.). Oslo: Gyldendal. (Kap. 1, 2, 5 & 7).

Postholm, M.B., Haug P., Munthe E., & Krumsvik R.J (red.) (2011). *Lærerarbeid for elevenes læring, 1 – 7*. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS.

Skaalvik, E.M. & Skaalvik, S. (2015). *Motivasjon for læring. Teori og praksis*. Universitetsforlaget.

Skaalvik, E.M. & Skaalvik, S. (2013). *Skolen som læringsarena. Selvoppfatning, motivasjon og læring*. (2.utg.). Oslo: Universitetsforlaget. (Kap. 1, 4, 5, & 6).

Säljö, R. (2016). *Læring – en introduksjon til perspektiver og metaforer*. Oslo. Cappelen Damm Akademisk

Offentlige dokumenter:

Hva er vurdering for læring?

Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Vurdering-for-laring/>

Lærerprofesjonens etiske plattform.

Tilgjengelig fra:

http://www.utdanningsforbundet.no/upload/1/L%c3%a6rerprof_etiske_plattform_A3_bm.pdf

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/>. **Merk at kunnskapsløftet også finnes som et hefte.**

Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (Opplæringslova) (1998).

Tilgjengelig fra: <http://www.lovdatab.no/all/nl-19980717-061.html>

Rammeverk for grunnleggende ferdigheter.

Tilgjengelig fra:

http://www.udir.no/Upload/larerplaner/lareplangrupper/RAMMEVERK_grf_2012.pdf?epslanguage=no

Kompendium (blir tilgjengelig i Blackboard):

Anker, Trine & von der Lippe, Marie (2014) Religiøst mangfold i skolen. Kapittel 36 i Jannicke Heldal Stray og Line Wittek (red.), *Pedagogikk – en grunnbok*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk (s. 619-635)

Bjørndal, C. R. P. (2011). Det vurderende øyet: observasjon, vurdering og utvikling i undervisning og veiledning (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk. (Kap. 2 & 3).

Bjørnsrud, H. & Nilsen, S. (2015). Tilpasset opplæring, tidlig innstas og lærersamarbeid. I E.K. Høihilder & O.A.Gulbrandsen (red.), *Pedagogikk og elevkunnskap i grunnskolelærerutdanningen. PEL i GLU*. Oslo: Gyldendal Akademisk.(s.164-181).

Dons, C. F. (2013). Lykkelig som liten? Skoen i møte med barns og unges estetiske hverdagskompetanse. I Marit Bakke og Sidsel Bjerke Hommersand (red.), *Barn, kunst og kultur*. Oslo: Universitetsforlaget.

Dysthe, O. (2007). Læring og læringsformer i Kunnskapsløftet. I H. Hølleland (red.), *På vei mot Kunnskapsløftet: begrunnelser, løsninger og utfordringer*. Oslo: Cappelen akademisk forlag. (s. 200-227).

Dysthe, O. (2009). Lærings syn og vurderings praksis. I J. Frost (red.). *Evaluering – i et dialogisk perspektiv*. Oslo: Cappelen Damm. (s.33-53).

Ertsås, T. I. (2013). Klasseledelse gjennom kontaktlærerarbeid. I G. Engvik, T.A. Hestbek, T. Løkensgard Hoel & M.B Postholm (red.), *Klasseledelse – for elevenes læring*. Oslo: Akademika forlag.

Fjørtoft, H. (2016). *Effektiv planlegging og vurdering. Læring med mål og kriterier i skolen* (2.utg.). Bergen: Fagbokforlaget. (Kap. 3 & 4).

Garm, N. (2004). Den vanskelige inkluderingen. I T. Pettersson & M. B. Postholm (red.), *Klasseledelse* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. (s. 39-54)

Handal G. & Lauvås P. (2011). *På egne vilkår*. Oslo: Cappelen akademisk. (Kap. 2).

Haug, P. (2010). Tilpassa opplæring- den største utfordringa i all opplæring. I S. Østrem, *Pedagogikk og elevkunnskap: en første innføring til læreryrket*. Oslo: Cappelen akademisk. (s. 98-117).

Postholm, M. B, & Jacobsen, D.I. (2011). *Læreren med forskerblick. Innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Oslo: Høyskoleforlaget. (Kap. 6)

Stølen, G. (2016). Hva ser jeg? Studentenes forskerblick i eget praksisfelt. I T. Leming, T. Tiller & E. Alerby (red.), *Forskerstudentene. Lærerstudenter i nye roller*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Sæbø, A. B. (2016). *Drama som læringsform*. Oslo: Universitetsforlaget. (s. 87-94, 104-123, 194-204)

Traavik, H., Hallås, O., & Ørving, A. (red.). (2009). Grunnleggende ferdigheter i alle fag. Oslo: Universitetsforlaget. (s. 18-31).

Ulvik, M. (2013). Pedagogikk og estetikk. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 97(06). (s.418-428).

Østberg, Sissel (2013). "Diversity and Citizenship in a Context of Islamophobia". i Miller, Joyce O'Grady, Kevin McKenna, Ursula (Red.), Religion in education : innovation in international research. London og New York: Routledge. (Part I, Chapter 5. s. 58-71)

Artikler som er digitalt tilgjengelige (åpent eller via NTNUs bibliotek)

IMDI (2013/14) Kapittel 4 om Verdier og religion s 52-70 i:

<https://www.imdi.no/contentassets/27e886b3e1024d2e9876fece3fa627cf/integreringsbarometeret-innvandrerutvalgene.pdf>

Jaffe-Walter, Reva (2017) "The More We Can Try to Open Them Up, the Better It Will Be for Their Integration": Integration and the Coercive Assimilation of Muslim Youth, Diaspora, Indigenous, and Minority Education, 11:2, 63-68, DOI: 10.1080/15595692.2017.1288616. Er du pålogget NTNUs bibliotekdatabase er artikkelen tilgjengelig via denne lenken:

<http://dx.doi.org/10.1080/15595692.2017.1288616>

Taule, Liv (2014) Norge – et sekulært samfunn? I Samfunnsspeilet (1/2014) tilgjengelig fra:

<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norge-et-sekulaert-samfunn>

Artikler, film og annet læremateriell som brukes i undervisning er også pensum

MLGU1101 Norsk 1 (1-7) emne 1: Språk og tekst 1

Andersen, P.T., Mose, G., & Norheim, T. (2012). *Litterær analyse. En innføring*. Kap.1(s. 9-25), 2 (s. 39-55) og 9 (s.213-225) (47 s.)

Berg, T. (2014). Teatertekst i klasserommet. (14 s.) Tilgjengelig som pdf på Blackboard

Birkeland, T. & Mjør, I (2012). *Barnelitteratur: sjangrar og teksttypar* (3. utg.). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
kap. 3, 7 og 10 (53 s.)

Helgevold, L., & Engen, L. (red.). (2006). *Fagbok i bruk: grunnleggende ferdigheter*. Stavanger: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning, Universitetet i Stavanger. (s.6-15, 24-38, 54-58) Tilgjengelig på:

http://www.skrivesenteret.no/uploads/files/UIS_Fagbok_i_bruk_web.pdf

Iversen, H. M., Otnes, H., & Solem, M. S. (2011). *Grammatikken i bruk* (3. utg.). Oslo: Cappelen akademisk forlag.
s. 9-26, 77-140, 183-199 (86 s.)

- Jansson, B.K & Traavik, H (red.). (2014) *Norskboka 2: norsk for grunnskolelærerutdanning 1-7*, kapittel 2 (s. 31-38 og 44-52), 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12 og 14 (212 s.)
- Johannson, B. & Ring, A. S. (2012) «Vad är genrepdagigik? I Johannson, Brit og Ring, Anniqa Sandell: *Låt språket bära. Genrepdagigik i praktiken*. Stockholm: Hallgren & Fallgren. Tilgjengelig som pdf på Blackboard.
- Kvithyld, T., Kringstad, T. og Melby, G. (2014). *Gode skrivestrategier - på mellomtrinnet og ungdomstrinnet*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk, s. 8 – 47 (30 s.)
- Kvithyld, T, & Aasen, A.J. (2011). Fem teser om funksjonell respons på elevtekster. *Viden om læsning* (9), 10-16. (5 s.)
Tilgjengelig på: <http://www.skrivesenteret.no/ressurser/funksjonell-respons/>
- Larsen, A. S. (2007). «Når femteklassinger i Norden skriver fortelling» I Matre, S & Hoel, T. L. *Skrive for nåtid og framtid*. Trondheim: Tapir Akademisk forlag, s. 249-275 (27 s)
Tilgjengelig som pdf på Blackboard
- Lillesvangstu, M., Tønnessen, E. S., & Dahll-Larssøn, H. (red.). (2007). *Inn i teksten - ut i livet: nøkler til leseglede og litterær kompetanse*. Bergen: Fagbokforlaget.
kap. 2, 3, 4, 5 og 6, s. 14-36 og 60-106 (88 s)
- Linell, P. (1982). *Människans språk*, kap. 4: Språkutvecklingen – samspel mellan individ och miljö (30 s) Tilgjengelig som pdf på Blackboard
- Lyster, S. A. H. (2009). «Ordforråd og leseutvikling». I Frost, J. (red.). *Språk og leseveiledning i teori og praksis*. Oslo: Cappelen akademisk forlag, s. 231 – 248 (17s).
Tilgjengelig på Blackboard
- Ongstad, S. (2007). «Forstillingen om 'skriveutvikling'. Glemte kritiske merknader» I Matre, S & Hoel, T. L. *Skrive for nåtid og framtid* Trondheim: Tapir Akademisk forlag, s. 132 – 142 (10 s) Tilgjengelig som pdf på Blackboard
- Roe, A. (2014). *Lesedidaktikk: etter den første leseopplæringen* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
kap.1: s. 30-46, kap. 3-6, 8 og 9, s. 75-136 og 158-208 (123 s.)
- Skjelbred, D. (2014). *Elevens tekst: et utgangspunkt for skriveopplæring* (4. utg.). Oslo: Cappelen akademisk forlag.
kap. 1-7, s.13-114 + kap. 10 s.155-175 (117 s.)
- Smidt, J. (red.). (2009). *Norskdidaktikk: ei grunnbok* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
s. 13-20, 169-179, 303-316, 380-390 (40 s)
- Traavik, H. & Jansson, B.K. (red.) (2013). *Norskboka 1*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 115 – 155 (41 s.)

Barne- og ungdomslitteratur

Carroll, Lewis (1865/1990). *Alice i eventyrland*. Oslo, Cappelen/Bokklubbens barn (Utdrag; legges ut på Blackboard)

Eriksen, E. L. (2008). *En terrorist i senga*. Oslo: Aschehoug.

Grøntvedt, N. E. (2012). *Hei, det er meg!* Oslo: Omipax

Kirkegaard, O. L. (1975/2004). *Gummi-Tarzan*. Oslo: Gyldendal.

Lindgren, A. (1973/2004). *Bröderna Lejonhjärta*. Stockholm: Raben & Sjögren.

Mæhle, L. (2012). *Fuck off, I love you*. Oslo: Samlaget

Parr, M. (2012). *Tonje Glimmerdal*. Oslo: Samlaget

Rowling, J. K. (1997). *Harry Potter og de vises sten*. Oslo: Cappelen Damm

Røssland, I. (2001) *Kunsten å inhalera*. Oslo: Samlaget

Spyri, Johanna (1880/2012). *Heidi*. Oslo: Samlaget

Kortprosa

Aakeson, K. F. (1995). *Hunden*. I K. F. Aakeson *Sidemanden*. København: Gyldendal.
Tilgjengelig: <http://www.hordaland.no/PageFiles/44907/Lillesvangstu,%20leseeksempel.pdf>

Haller, B. (1998). *Ispigen*. I B. Haller *Ispigen: og andre fortellinger*. København: Høst & søn. Tilgjengelig som pdf via it'slearning

Strindberg, A. (1903). *Ett halvt ark papper*. I *Sagor*. Stockholm: Geber.
Tilgjengelig: <http://etthalvtarkpapper.se/>

Zwilgmeyer, D. (1895). *Magrete Kind*. I D. Zwilgmeyer *Barndom*. Bergen: Nygaard.

Fins også som:

Zwilgmeyer, D. (1895/1999). *Magrete Kind*. I D. Zwilgmeyer *Barndom*. Tønsberg : Høgskolen i Vestfold.

Tilgjengelig fra:

<http://www-bib.hive.no/tekster/ekstern/inger-johanne/barndom/magrete.html>

I tillegg kommer 2 korttekster som bestemmes ved semesterstart.

Grunnskolelærerutdanningen (5-10) 5-årig

MGLU1512 Pedagogikk og elevkunnskap 1 (5-10) emne 1

Bøker:

Hartberg, E.W., Dobson, S. & Gran, L. (2012). *Feedback i skolen*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Lyngsnes, K. M., & Rismark, M. (2014). *Didaktisk arbeid*. (3. utg.). Oslo: Gyldendal. (Kap. 1, 2, 5 & 7).

Postholm, M.B., Haug P., Munthe E., & Krumsvik R.J (red.) (2011). *Lærerarbeid for elevenes læring, 5 - 10*. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS.

Skaalvik, E.M. & Skaalvik, S. (2015). *Motivasjon for læring. Teori og praksis*. Universitetsforlaget.

Skaalvik, E.M. & Skaalvik, S. (2013). *Skolen som læringsarena. Selvoppfatning, motivasjon og læring* (2.utg.). Oslo: Universitetsforlaget. (Kap. 1, 4, 5, & 6).

Säljö, R. (2016). *Læring – en introduksjon til perspektiver og metaforer*. Oslo. Cappelen Damm Akademisk

Offentlige dokumenter:

Hva er vurdering for læring?

Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Vurdering-for-laring/>

Lærerprofesjonens etiske plattform.

Tilgjengelig fra:

http://www.utdanningsforbundet.no/upload/1/L%c3%a6rерprof_etiske_plattform_A3_bm.pdf

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/>. **Merk at kunnskapsløftet også finnes som et hefte.**

Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (Opplæringslova) (1998).

Tilgjengelig fra: <http://www.lovdatab.no/all/nl-19980717-061.html>

Rammeverk for grunnleggende ferdigheter. Tilgjengelig fra:

http://www.udir.no/Upload/larerplaner/lareplangrupper/RAMMEVERK_grf_2012.pdf?epslanguage=no

Kompendium (blir tilgjengelig i Blackboard):

Anker, Trine & von der Lippe, Marie (2014) *Religiøst mangfold i skolen*. Kapittel 36 i Jannicke Heldal Stray og Line Wittek (red.), *Pedagogikk – en grunnbok*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk (s. 619-635)

- Bjørndal, C. R. P. (2011). Det vurderende øyet: observasjon, vurdering og utvikling i undervisning og veiledning (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk. (Kap. 2 & 3).
- Bjørnsrud, H. & Nilsen, S. (2015). Tilpasset opplæring, tidlig innstas og lærersamarbeid. I E.K. Høihilder & O.A.Gulbrandsen (red.), *Pedagogikk og elevkunnskap i grunnskolelærerutdanningen. PEL i GLU*. Oslo: Gyldendal Akademisk.(s.164-181).
- Dons, C. F. (2013). Lykkelig som liten? Skoen i møte med barns og unges estetiske hverdagskompetanse. I Marit Bakke og Sidsel Bjerke Hommersand (red.), *Barn, kunst og kultur*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Dysthe, O. (2007). Læring og læringsformer i Kunnskapsløftet. I H. Hølleland (red.), *På vei mot Kunnskapsløftet: begrunnelser, løsninger og utfordringer*. Oslo: Cappelen akademisk forlag. (s. 200-227).
- Dysthe, O. (2009). Læringsyn og vurderingspraksis. I J. Frost (red.), *Evaluering – i et dialogisk perspektiv*. Oslo: Cappelen Damm. (s.33-53).
- Ertsås, T. I. (2013). Klasseledelse gjennom kontaktlærerarbeid. I G. Engvik, T.A. Hestbek, T. Løkensgard Hoel & M.B Postholm (red.), *Klasseledelse – for elevenes læring*. Oslo: Akademika forlag.
- Fjørtoft, H. (2016). *Effektiv planlegging og vurdering. Læring med mål og kriterier i skolen*. 2.utg. Bergen: Fagbokforlaget. (Kap. 3 & 4).
- Garm, N. (2004). Den vanskelige inkluderingen. I T. Pettersson & M. B. Postholm (red.), *Klasseledelse (2. utg.)*. Oslo: Universitetsforlaget. (s. 39-54)
- Handal G. & Lauvås P. (2011). På egne vilkår. Oslo: Cappelen akademisk. (Kap. 2).
- Haug, P. (2010). Tilpassa opplæring- den største utfordringa i all opplæring. I S. Østrem, *Pedagogikk og elevkunnskap: en første innføring til læreryrket*. Oslo: Cappelen akademisk. (s. 98-117).
- Postholm, M. B, & Jacobsen, D.I. (2011). *Læreren med forskerblick. Innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Oslo: Høyskoleforlaget. (Kap. 6)
- Stølen, G. (2016). Hva ser jeg? Studentenes forskerblick i eget praksisfelt. I T. Leming, T. Tiller & E. Alerby (red.), *Forskerstudentene. Lærerstudenter i nye roller*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Sæbø, A. B. (2016). *Drama som læringsform*. Oslo: Universitetsforlaget. (s. 87-94, 104-123, 194-204)
- Traavik, H., Hallås, O., & Ørvig, A. (red.). (2009). *Grunnleggende ferdigheter i alle fag*. Oslo: Universitetsforlaget. (s. 18-31).
- Ulvik, M. (2013). Pedagogikk og estetikk. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 97(06). (s. 418-428)

Østberg, Sissel (2013). "Diversity and Citizenship in a Context of Islamophobia". i Miller, Joyce O'Grady, Kevin McKenna, Ursula (Red.), Religion in education : innovation in international research. London og New York: Routledge. (Part I, Chapter 5. s. 58-71)

Artikler som er digitalt tilgjengelige (åpent eller via NTNUs bibliotek)

IMDI (2013/14) Kapittel 4 om Verdier og religion s 52-70 i:

<https://www.imdi.no/contentassets/27e886b3e1024d2e9876fece3fa627cf/integreringsbarometeret-innvandrerutvalgene.pdf>

Jaffe-Walter, Reva (2017) "The More We Can Try to Open Them Up, the Better It Will Be for Their Integration": Integration and the Coercive Assimilation of Muslim Youth, Diaspora, Indigenous, and Minority Education, 11:2, 63-68, DOI: 10.1080/15595692.2017.1288616. Er du pålogget NTNUs bibliotekdatabase er artikkelen tilgjengelig via denne lenken:

<http://dx.doi.org/10.1080/15595692.2017.1288616>

Taule, Liv (2014) Norge – et sekulært samfunn? I Samfunnsspeilet (1/2014) tilgjengelig fra:

<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norge-et-sekulaert-samfunn>

Artikler, film og annet læremateriell som brukes i undervisning er også pensum

MGLU1501 Norsk 1 (5-10) emne 1: Språk og litteratur

Språk

Engen, T. O., & Kulbrandstad, L. A. (2004). Tospråklighet, minoritetsspråk og minoritetsundervisning (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk (s. 181–198).

Igland, M.-A. & M. Nygård (red.) (u.u.). *Norsk 5-10: Språkboka*. Utvalgte kapittel. Det vil bli opplyst om hvilke det gjelder, ved semesterstart (ca. 200 s.)

Iversen, H.M., Otnes, H. & Solem, M.S. (2011): *Grammatikken i bruk* (kap. 1, 5 og oppslagsdel). Oslo: Cappelen. 55s

- Kap.1: Med grammatikken som verktøy (s. 9-26).
- Kap.5: Samheng i tekst (s. 111-149).
- Oppslagsdel (s. 245 – 305)

*Malmö, G. (2004). Mellomspråk og mellomspråksanalyse. I I. Moslet & P. H. Bjørkeng (red.), *Norskdidaktikk: tekstnær og elevnær undervisning* (2. utg., s. 431-443). Oslo: Universitetsforlaget. (12 s.)

*Malmö, G. (2004). Norsk i kontrastivt perspektiv. I Moslet, I. & P. H. Bjørkeng (red.), *Norskdidaktikk: tekstnær og elevnær undervisning* (2. utg., s. 408-430). Oslo: Universitetsforlaget. (22 s.)

Skjelbred, D. (2014). *Elevenes tekst: et utgangspunkt for skriveopplæring* (4. utg.). Oslo: Cappelen akademisk forlag. 187 s.

Totalt ca 500 s.

Litteratur

Andersen, P. T., Mose, G., Norheim, T. (red.). (2012). *Litterær analyse. En innføring*. Oslo: Pax forlag

- Kap. 1. Litteratur og litteraturvitenskap (Andersen s. 9-26).
- Kap. 4. Drama (Andersen & Ullström s. 90-109).
- Kap. 6. Litterær sakprosa (Dingstad & Oxfeldt s. 132-156).
- Kap. 7. Sammensatte tekster (Bakken, Mose, Oxfeldt s. 157-188).
- Kap. 8. Barne- og ungdomslitteratur (Bache-Wiig & Linhardt s. 189-212).
- Kap. 10. Litteraturdidaktikk (Steinfeld & Ullström s. 226-241).

Totalt 129 s.

Birkeland, T., & Mjør, I. (2012). *Barnelitteratur: sjangrar og teksttypar* (3. utg.). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

- Kap. 1 Barnelitteratur før og no (s. 13-33).
- Kap. 3 Forteljande prosa for barn (s. 49-67).
- Kap. 4 Bildebøker (s. 69-90).
- Kap. 7 Fagbøker for barn (s.115-134).
- Kap. 8 Masseproduserte barnebøker (s. 135-148).
- Kap. 10 Å lese litteratur i barnehage og skole (s. 163-176).

Totalt 104 s.

Claudi, M. (2010). *Litterære grunnbegreper*. Oslo: Fagbokforlaget. Dette er et oppslagsverk som ikke skal leses frå perm til perm.

Jordheim et.al. (2011) *Humaniora. En innføring*. Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 3: fortolking s. 190-250 (61 sider, legges ut på blackboard)

Kalleberg, K. og Kleiveland, A. E. (red.). (2010). *Sakprosa i skolen* Bergen: Fagbokforlaget

- Innledning (Kalleberg & Kleiveland, s. 11-17).
- Kap. 3. Sakprosa, læreplanar og kanon (Eide, s. 45-53).
- Kap. 6. Sakprosaesing i skolen (Frønes og Roe, s. 75-89).
- Kap. 7. HKH Kronprins Haakons tale til Mette Marit: om muntlig retorikk (Berge, s. 91-99)
- Kap. 16. Digitale tekster: blogging, Wikipedia og SMS (Rettberg, s. 185-194).

Totalt 64 s.

Totalt faglitteratur: 355 s.

Skjønnlitteratur

Barne- og ungdomslitteratur:

- Hopp, Z. (2005). *Trollkrittet*. Vigmostad & Bjørke.
- Lindgren, A. (1973). *Bröderna Lejonhjärta*. Stockholm: Raben & Sjögren.
- Loe, E. (2008). *Kurtby*. Oslo: Cappelen Damm.
- Parr, M. (2009). *Tonje Glimmerdal*. Oslo: Samlaget.
- Sara, M.A. (2014). *Mellom verdener*. Guovdageaidnu: DTA.
- Spyri, J. (2011). *Heidi*. Oslo: Samlaget.

Bildebøker:

- Kuhn, C. (2013). *Gorm er en snill orm*. Oslo: Cappelen Damm.
- Hole, S. (2013). *Annas himmel*. Oslo: Cappelen Damm.

Voksenlitteratur:

- Hjorth, V. (2016). *Arv og miljø*. Oslo: Cappelen Damm.
- Ravatn, A. (2014). *Fugletribunalet*. Oslo: Samlaget.
- Vitanza, D. (2017). *Dette livet eller det neste*. Oslo: Aschehoug

Drama:

Ibsen, H. (1963). *Villanden*. Oslo: Gyldendal. Stykket er tilgjengelig i elektronisk utgave:
<http://www.nb.no/nbsok/nb/38eeda35a313f6f5b56bd4f1379e35dc?index=1#3>

Fosse, J. (1999). *Sonen*. I *Teaterstykket 1*. Oslo: Samlaget. Stykket er tilgjengelig i elektronisk utgave:
<http://www.nb.no/nbsok/nb/f04d2cf59ccf08964aa69774dd7f9847.nbdigital?lang=no#25>

Et utvalg dikt og sakprosa kommer i tillegg.

Enkeltartikler og bokkapitler kan komme i tillegg.

MGLU1503 Matematikk 1 (5-10) emne 1

Schou, J., Jess, K., Hansen, H. C., & Skott, J. (2007). *Matematik for lærerstuderende: Tal, algebra og funksjoner: 4.-10. klassetrin*. Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur.

Skott, J., Jess, K., & Hansen, H. C. (2008). *Matematik for lærerstuderende: Delta: fagdidaktik*. Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur.

Van de Walle, J. A., Karp, K., & Bay-Williams, J. M. (2015). *Elementary and middle school mathematics: teaching developmentally* (9th ed.). Essex: Pearson.

Artikler/enkeltkapitler vil komme i tillegg.

Grunnskolelærerutdanningen (1-7) 4-årig

LGU12008 Engelsk 1 (1-7) emne 2

Language and language teaching

- Dale, L. & Tannner, R. (2012). *CLIL activities. A resource for subject and language teachers*. Cambridge: Cambridge University Press. ISBN 9780521149846
- Hedge, T. (2000). *Teaching and Learning in the Language Classroom*. Oxford: Oxford University Press
- Lightbown, P. M. (2014). *Focus on content-based language teaching*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 9780194000826
- Nilsen, Thor Sigurd & Rugesæter, Kåre N. (2015). *English Phonetics for Teachers*. Bergen: Fagbokforlaget. Third edition. ISBN 9788245018578

Literature

- Deary, T. (2007). *Horrible Histories: Vicious Vikings*. London: Scholastic.
- Dickens, C. (2008). *A Christmas Carol and Other Christmas Books*. Ed. Robert Douglas-Fairhurst. Oxford: Oxford University Press. ISBN: 9780199536306
- Ingram, C. & Stoten, J. (2016) *Arnold's Extraordinary Art Museum*. London: Laurence King Publishing.
- Jonsberg, B. (2013). *My Life as an Alphabet*. Sydney: Allen & Unwin.
- McDonald, M. & Pryor, B. (1998). *My Girragundji*. St. Leonards: Allen & Unwin.
- Tan, S. (2008). *The Lost Thing*. Sydney: Hachette.
- Wiesner, D. (2010). *Art & Max*. Boston: Clarion Book.

Reference

- Bailey, Steven. (2015). *Academic Writing. A Handbook for International Students*. Abingdon: Routledge. ISBN 9780415595810
- Ball, P., Kelly, K. & Clegg, J. (2015). *Putting CLIL into practice*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 9780194421058

NB: Other literary texts, essays and articles will be required in addition to the texts on the book list. Please check the reading plan on Blackboard regularly to ensure you have access to all required texts. Course teachers will be responsible for providing copies, digital files, or

web resources of these texts. Students will be responsible for accessing or printing them as needed.

LGU13005 Engelsk 2 (1-7)

Language and Method

Bailey, S. (2015). *Academic Writing: a Handbook for International Students* (4th ed.). London & New York: Routledge.

Ellis, R. & Shintani, N. (2014). *Exploring Language Pedagogy through Second Language Acquisition Research*. Routledge Introductions to Applied Linguistics. Routledge: London, New York.

Hedge, Tricia. (2000). *Teaching and Learning in the Language Classroom*. Oxford: Oxford University Press.

Galloway, N. & Rose, H. (2015). *Introducing Global Englishes*. London & New York: Routledge.

Jones, Rodney. (2012) *Discourse Analysis: A Resource Book for Students*. London & New York: Routledge.

Nilsen, Thor Sigurd & Rugesæter, Kåre N. (2015). *Basic English Phonetics for Teachers* (3rd ed.). Bergen: Fagbokforlaget.

Literature and Culture

Achebe, Chinua. *Things Fall Apart*, Penguin (2006).

Atwood, Margaret. *The Handmaid's Tale*, Vintage (1996).

Beagle, Peter S. *The Last Unicorn*, Roc Trade, 1991. ****Note: Paperback novel, NOT graphic novel**

Cisneros, Sandra. *The House on Mango Street*, Bloomsbury (2004).

Deary, Terry. *Horrible Histories: Vicious Vikings*.

Gaiman, Neil. *Coraline*.

Ingram, Catherine and Jim Stoten, *Arnold's Extraordinary Art Museum*.

James, Henry. *Turn of the Screw and the Aspern Papers*, Wordsworth Editions (1993).

Jonsberg, Barry. *My Life As an Alphabet*.

Miller, Arthur. *The Crucible*, Penguin Modern Classics (2000).

Shakespeare, William. *The Tempest*, Barron's: Simply Shakespeare (2002).

Stead, Rebecca. *When You Reach Me*.

Steinbeck, John. *Of Mice and Men*, Penguin Classics (2006)

Wiesner, David. *Art and Max*.

Williams, Marcia. *Mr. William Shakespeare's Plays*.

Woodson, Jacqueline. *brown girl dreaming*.

LGU12003 Kroppsøving 1 (1-7) emne 2

Bøker:

Brattenborg, S., & Engebretsen, B. (2013). *Innføring i kroppsøvingsdidaktikk* (3. utg.). Oslo, Cappelen Damm.

Hollekim, I., & Vingdal, I. M. (2000). *Mestring og glede: fra grunnleggende bevegelser til idrett og dans*. Oslo: Gyldendal undervisning (s. 40-132, 178-290).

Madsen, Ø., & Irgens, P. (2013). *Slik lærer du å svømme*. Bergen: Bodoni forlag.

Nordbotten, G.L.N. (2014). *Barns fysiske utvikling. Hvordan stimulere barns fysiske utvikling?* Oslo: Cappelen Damm.

Steinsland, I., & Fjeld, J. (2002). *Fra lek til friidrett: aktiviteter innen løp, hopp og kast for barn i alderen 6-12 år*. Bergen: Fagbokforlaget.

Vingdal, I. M., & Hollekim, I. (2010). *Barn i naturen: utfordringer, opplevelse, læring*. Oslo: Gyldendal undervisning. (side 8-205, 305-319).

Tonkonogi, M. & Bellardini, H. (2013). *Fysisk trening for barn og ungdom*. Akilles.

Kompendier:

Jensen, A. R. (2017). *Ballbasis*. Trondheim: NTNU, ILU.

Jensen, A. R. (2014). *Sentrale ballspill: Hvordan gjennomføre i skolen*. Trondheim: NTNU, ILU.

Østerlie, O. (2017). *Dans i kroppsøving: Kompendium i dans, GLU1-7 og 5-10*, NTNU grafisk senter.

Blackboard/Nettressurs:

Helsedirektoratet. (2014). *Anbefalinger om kosthold, ernæring og fysisk aktivitet*. Rapport IS-2170. Hentet fra: <http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ertering-og-fysisk-aktivitet/Publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ertering-og-fysisk-aktivitet.pdf>

Iversen, A.S. (2012). *Dansens plass i kroppsøvingfaget – status, utfordringer og muligheter*. Artikkel i bladet Kroppsøving 2-2012

Meld. St. 18 (2015-2016). (2016). *Friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet*. Oslo: Klima- og miljødepartementet. (s 14-27).

Norges orienteringsforbund, & Læringscenteret (2000). *Orientering for alle: begynneropplæring og tilpasningsmuligheter for funksjonshemmede*. Oslo: Norges orienteringsforbund. (kap. 2, s. 8-10). Hentet fra: <http://www.nb.no/nbsok/nb/86fe219b4247a69646dcca5b1d4fedd?lang=no#8>

Norges orienteringsforbund. (2016). *Riktige løyper for barn og ungdom*. Oslo: Norges orienteringsforbund. Hentet fra:

http://www.orientering.no/media/filer_public/02/d9/02d9ce53-d416-492a-a796-a5864cd15590/nof_riktige_loyper_for_barn_og_ungdom_2016.pdf

Norges skiforbund. *Aktivitetshäfte. Tips og idéer til organisering av skiaktivitet*. Norges skiforbund: Oslo. Hentet fra: <http://www.0-6.no/storage/skiskole.pdf>

Norsk resuscitasjonsråd. (2015). *Retningslinjer 2015 Basal HLR- barn*. Hentet fra:

http://nrr.org/images/pdf/BHLR_pa_barn_Norske_retningslinjer_2015.pdf

Nyheim, May Britt (2010). *Fra lek til friidrett basistrening med tilpasninger for barn og unge med spesielle behov*

<https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/funksjonshemmede/aktivitetsmaterieell/2010hefte---friidrett-for-funksjonshemmede.pdf>

Utdanningsdirektoratet. (2008). *Rundskriv 1- 2008 Forsvarlig svømme- og livredningsopplæring i grunnskoleopplæringen*. Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra:

<http://www.udir.no/Upload/Rundskriv/2008/5/udir-1-2008-svomming.pdf?epslanguage=no>

Utdanningsdirektoratet. (2015). *Læreplan i kroppsøving*.

(<https://www.udir.no/globalassets/upload/larerplaner/svomming/lareplan-i-kroppsoving-01-08-2015.pdf>).

Vinje E. E. & S. Brattenborg (2016). «Vurdering i kroppsøvingsfaget – gamle og nye utfordringer». I E.E. Vinje, (red.) *Kroppsøvingdidaktiske utfordringer*. Cappelen Damm Akademisk, s. 32-50.

Støttelitteratur:

Gjerset, A., Holmstad, P., Raastad, T., Haugen, K., & Giske, R. (2012). *Treningslære* (4. utg.). Oslo: Gyldendal undervisning.

Irgens, P. & Larsen, R. (2014). *Veien mot svømmedyktighet. Timeopplegg for skoleverket*.

Hentet fra: <http://skolesvommen.no/brosjyrer/nsfsvommeundervisning.html>

O-skolen: [http://www.o-](http://www.o-skolen.no/index.php?lag=1&krets=3&forbund=38&nyttlag=38&nykrets=3&nyttforbund=1)

[skolen.no/index.php?lag=1&krets=3&forbund=38&nyttlag=38&nykrets=3&nyttforbund=1](http://www.o-skolen.no/index.php?lag=1&krets=3&forbund=38&nyttlag=38&nykrets=3&nyttforbund=1)

Utdanningsdirektoratet. (2008). *Svømme- og livredningsopplæring: støttmateriell for lærere og instruktører i grunnskolen*. Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra:

http://www.udir.no/PageFiles/Fysisk%20aktivitet/2/Udir_svomme_livredding_net.pdf

I tillegg kommer litteratur/presentasjoner gjennomgått i forbindelse med undervisning, studentoppgaver og studentframlegg. Disse legges på emnerom i Blackboard.

LGU13004 Kroppsøving 2 (1-7)

Bøker og:

- Kvikstad, I. (red.) (2016). *Motorikk i et didaktisk perspektiv*. Gyldendal akademisk
- Patel, R., & Davidson, B. (1995). *Forskningsmetodikkens grunnlag: å planlegge, gjennomføre og rapportere en undersøkelse*. Oslo: Universitetsforlaget.
Tilgjengelig som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2008032704032
- Rose, D.J & Christina, R.W. (2006). *A Multilevel Approach to the study of Motor Control and Learning* (2nd ed.). San Fransisco: Pearson, Benjamin Cummings (s 1-92, 127-389).
- Sigmundsson, H.(red.) (2008). *Læring og ferdighetsutvikling*. Tapir Akademisk Forlag
- Skaalvik, E.M. og Skaalvik, S. (2015). *Motivasjon for læring. Teori og praksis*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Steinsholt, K & Gurholt, K. P. (red.) (2010), *Aktive liv: idrettspedagogiske perspektiver på kropp, bevegelse og dannelse*. Trondheim: Tapir akademisk
- Vinje, E. (2016). *Kroppsøvingsdidaktiske utfordringer*. Cappelen Damm: Oslo. (kap.3 - 8)
- Wirhed, R. (2012). *Anatomi med rörelselära och styrketräning*. 4.utg. Bjursås: Harpoon Publications AB.

Kompendier:

- Bjerke, Ø. & Kristensen, G.O. (2013). *Kompendium. Aktiviteter i snø og is*. Akademika forlag

Blackboard/Nettressurs:

- Arnesen, T. E., Nilsen, A., Leirhaug, P. E (2013). "Den læreplanen som ikkje kan tilpassast mi undervisning, finst ikkje.": vurdering og undervisning i kroppsøving etter kunnskapsløftet. *Tidsskriftet FoU i praksis*, 7, s 9-32. <http://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/225309>
- Bjerke, Ø., & Vereijken, B. (2007). *Promoting motor skills in school children and adolescents*. I J. Liukkonen (red.), *Psychology for physical educators: student in focus* (2nd ed., s. 219-237). Champaign, Ill.: Human Kinetics.
- Jakobsen, A. M. (2012) Motivasjonsteori som utgangspunkt for å skape et best mulig læringsmiljø i kroppsøving. <http://idrottsforum.org/jakobsen121010/>
- Jensen, A. R (2015). *Ball K2*. Trondheim. Its learning
- Loland. S. (2003). *Kroppsyn, idrett og mosjon*:
http://idrottsforum.org/articles/loland/loland031009_1.pdf
- Ommundsen, Y. (2009). Hvem er talentene, må vi spesialisere tidlig, og hva er en god trener? Spenningsfelt mellom barne- og ungdomsidrett og eliteidrett. I B.T.Johansen, R.Høigaard & J.B. Fjeld (red): *Nyere perspektiv innen idrett og idrettspedagogikk*. (s163-194). Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Sandseter, Ellen Beate Hansen. (2009). Affordances for Risky Play in Preschool: The Importance of Features in the Play Environment. *Early Childhood Education Journal*, 36(5), 439-446.

Østerlie, O. (2017). *Dans som verktøy i kroppsøving*. Publiseres på Blackboard.

Støttelitteratur:

Mathisen, G. (2006). Teorier om læring av motoriske ferdigheter – utvikling og konsekvenser. Lastes ned fra: <http://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/2304/article.pdf?sequence=1>

Sigmundsson, H., & Haga, M. (red.) (2004). *Motorikk og samfunn: en samfunnsvitenskapelig tilnærming til motorisk atferd*. Oslo: Sebu forlag

Helsedirektoratet (2012). Fysisk aktivitet blant 6-, 9- og 15-åringer i Norge. Resultater fra en kartlegging i 2011, s 12-19, 90-104. Kan lastes ned her: <http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/fysisk-aktivitet-blant-6-9-og-15-aringer-i-norge/Publikasjoner/fysisk-aktivitet-blant-%206-9-og-15-aringer-i-norge.pdf>

Vegge, Ø. og Sæbu, M. (2002). Leker for alle. Beitostølen Helse- og idrettsenter. Lastes ned herfra: <http://www.gymogturn.no/integrering/integrering/Documents/Aktivitetshfte%201.pdf>

I tillegg kommer litteratur/presentasjoner gjennomgått i forbindelse med undervisning, studentoppgaver og studentframlegg. Disse legges på emnerom i Blackboard.

LGU14009 Kroppsøving 1 (1-7)

Bøker:

Brattenborg, S & Engebretsen (2013). *Innføring i kroppsøvingsdidaktikk*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Hollekim og Vingdal (2000). *Mestring og glede- fra grunnleggende bevegelser til idrett og dans*. Oslo Gyldendal Undervisning.

Kvikstad, I. (2016). *Motorikk i et didaktisk perspektiv*. Oslo: Gyldendal Akademisk (kap 1, 12)

Madsen, Ø., & Irgens, P. (2013). *Slik lærer du å svømme*. Bergen: Bodoni forlag.

Moen, E., Jacobsen, K. B., & Sivertsen, A. (2007). *Skritt for skritt: fysisk fostring/kroppsøving i barnehage og grunnskole* (5. utg.). Nesbru: Vett & viten.

Nordbotten, G.L. (2014) *Barns fysiske utvikling. Hvordan stimulere barns fysiske utvikling?* (2.utg.) Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Steinsland, I., & Fjeld, J. (2002). *Fra lek til friidrett. Fra lek til friidrett: aktiviteter innen løp, hopp og kast for barn i alderen 6-12 år*. Bergen: Fagbokforlaget.

Tonkonogi, M. & Bellardini, H. (2013). *Fysisk trening for barn og ungdom*. Oslo: Akilles.

Vingdal, I. M., & Hollekim, I. (2010). *Barn i naturen: utfordringer, opplevelse, læring*. Oslo: Gyldendal undervisning.

Vinje E. E. (2016). *Kroppsøvingsdidaktiske utfordringer*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (kap. 1, 2)

Kompendier:

Bjerke, Ø. Vedul-Kjelsås, V. & Jenssen, A.R. (2017). *Kompendium i Basis*. Trondheim: NTNU, ILU.

Bjerke, Ø. & Kristensen, G.O. (2013). *Kompendium - Aktiviteter på snø og is*, NTNU, Akademia.

Jenssen, A. R. (2013). *Sentrale ballspill: Hvordan gjennomføre i skolen*. Trondheim: NTNU, ILU.

Jenssen, A. R. (2015). *Kompendium i turn: GLU 1-7*. Trondheim. NTNU, ILU

Jenssen, A.R. (2014). *Leik i skolen*. Trondheim: NTNU, ILU.

Østerlie, O. (2017). *Dans i kroppsøving: Kompendium i dans, GLU1-7 og 5-10*, NTNU grafisk senter.

Blackboard/Nettressurs:

Bjørndal, C.RP (2013). Observasjon som vurderende øye. I C.R.P. Bjørndal. *Det vurderende øyet. Observasjon, vurdering og utvikling i undervisning og veiledning* (2.utg). Gyldendal Akademisk: Oslo (s.32-63)

DeSeCo (2025). The Definition and Selection of Key Competences. Executive Summary (<http://www.oecd.org/dataoecd/47/61/35070367.pdf>)

Fjørtoft, I. (2009). Læringslandskap: hvordan fysiske omgivelser fremmer fysisk aktivitet, lek og læring. I B.T. Johansen, R. Høigaard og J.B Fjeld *Nyere perspektiv innen idrett og idrettspedagogikk* s. 117-130, Høyskoleforlaget, Kristiansand.

Haga M. og Sigmundsson, S. (2013). Motorisk utvikling. I Karlsdottir (Læring – utvikling – læringsmiljø), s119-135.

Helsedirektoratet. (2014). *Anbefalinger om kosthold, ernæring og fysisk aktivitet*. Rapport IS-2170. Hentet fra: <http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ertering-og-fysisk-aktivitet/Publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ertering-og-fysisk-aktivitet.pdf>

Iversen, A.S. (2012). Dansens plass i kroppsøvingsfaget – status, utfordringer og muligheter. *Kroppsøving*(2), 6-7.

Meld. St. 18 (2015-2016). (2016). *Friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet*. Oslo: Klima- og miljødepartementet. (s 14-27).

Norges orienteringsforbund, & Læringscenteret (2000). *Orientering for alle: begynneropplæring og tilpasningsmuligheter for funksjonshemmede*. Oslo: Norges orienteringsforbund. (kap. 2, s. 8-10). Hentet fra:

<http://www.nb.no/nbsok/nb/86fe219b4247a69646dcca5b1d4fedd?lang=no#8>

Norges orienteringsforbund. (2016). *Riktige løyper for barn og ungdom*. Oslo: Norges orienteringsforbund. Hentet fra:

http://www.orientering.no/media/filer_public/02/d9/02d9ce53-d416-492a-a796-a5864cd15590/nof_riktige_loyper_for_barn_og_ungdom_2016.pdf

Norsk orientering: Nettorientering. Lastes ned her: <http://www.nof-orientering.org/innhold.php>

Norsk resucitasjonsråd. (2015). *Retningslinjer 2015 Basal HLR- barn*. Hentet fra:

http://nrr.org/images/pdf/BHLR_pa_barn_Norske_retningslinjer_2015.pdf

Nyheim, May Britt (2010). *Fra lek til friidrett basistrening med tilpasninger for barn og unge med spesielle behov*

<https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/funksjonshemmede/aktivitetsmaterieell/2010hefte---friidrett-for-funksjonshemmede.pdf>

Utdanningsdirektoratet. (2008). *Rundskriv 1- 2008 Forsvarlig svømme- og livredningsopplæring i grunnskoleopplæringen*. Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra:

<http://www.udir.no/Upload/Rundskriv/2008/5/udir-1-2008-svomming.pdf?epslanguage=no>

Utdanningsdirektoratet. (2015). *Læreplan i kroppsøving*.

(<https://www.udir.no/globalassets/upload/larerplaner/svomming/lareplan-i-kroppsoving-01-08-2015.pdf>).

Støttelitteratur:

Gjerset, A., Holmstad, P., Raastad, T., Haugen, K., & Giske, R. (2012). *Treningslære* (4. utg.). Oslo: Gyldendal undervisning.

Haywood, K., & Getchell, N. (2009). *Life span motor development* (5th ed.). Campaign, Ill: Human Kinetics.

Irgens, P. & Larsen, R. (2014). *Veien mot svømmedyktighet. Timeopplegg for skoleverket*.

Hentet fra: <http://skolesvommen.no/brosjyrer/nsfsvommeundervisning.html>

Jagtøien, G. L. & Hansen, K. (2000) *I bevegelse. Sansemotorikk, lek, observasjon*. Gyldendal Norsk Forlag (s. 157-199).

O-skolen: [http://www.o-](http://www.o-skolen.no/index.php?lag=1&krets=3&forbund=38&nyttlag=38&nykrets=3&nyttforbund=1)

[skolen.no/index.php?lag=1&krets=3&forbund=38&nyttlag=38&nykrets=3&nyttforbund=1](http://www.o-skolen.no/index.php?lag=1&krets=3&forbund=38&nyttlag=38&nykrets=3&nyttforbund=1)

Utdanningsdirektoratet. (2008). *Svømme- og livredningsopplæring: støttmateriell for lærere og instruktører i grunnskolen*. Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra:

http://www.udir.no/PageFiles/Fysisk%20aktivitet/2/Udir_svomme_livredding_net.pdf

I tillegg kommer litteratur/presentasjoner gjennomgått i forbindelse med undervisning, studentoppgaver og studentframlegg. Disse legges på emnerom i Blackboard.

LGU12009 Kunst og håndverk 1 (1-7) emne 2

I tillegg til listen kommer tekstsider og kompendier utdelt i undervisningen.

Kunnskapskilder er også kunstmuseer, verksteder, gallerier, internett, video, tutorials og film.

Hauffe, T. (1996). *Design*. Oslo: Cappelen. 150 s.

Tilgjengelig som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010091403053

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/k106/KHV1-01/>

Nielsen, L. M. (2009). *Fagdidaktikk for kunst og håndverk: i går, i dag, i morgen*. Oslo: Universitetsforlaget. 124 s.

Stilhistorie for arkitektur: <http://www.miljolare.no/tema/kulturminner/artikler/stilhistorie.php>

Thiis-Evensen, T. (1995). *Europas arkitekturhistorie: fra idé til form* (Bokmålutg.). Oslo: Gyldendal.

s. 116-167

Finnes også som:

Thiis-Evensen, T. (1995). *Arkitekturhistoria i Europa: frå idé til form* (Nynorskutg.). Oslo: Gyldendal.

Tilgjengelig som e-

bok: <http://www.nb.no/nbsok/nb/5af3447be51c1961eb79b98f80001687.nbdigital?lang=no#0>

Timenes, K. (1997). *Tekstil: teknikker og oppgaver*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. 114 s.

Tilgjengelig som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010040605062

Utdanningsdirektoratet: Den generelle delen av læreplanen, 1993, tilgjengelig fra

http://www.udir.no/upload/larerplaner/generell_del/generell_del_lareplanen_bm.pdf , 22 s.

Tillegglitteratur:

Breiset, R., & Gunnerød, A. G. (2001). *Telgje spikke smi: med kvass kniv i rått tre*. Oslo: Norges husflidslag.

Høisæther, O. R. (2009). *Design på norsk* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm. 120 s.

Lepperød, J., Kallestad, T. & Gilje, Ø. (2013). *Kunst, håndverk, teknologi og design*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 170-345.

Mørstad, E. (2000). *Visuell analyse: metode og skriveråd*. Oslo: Abstrakt forlag. 105 s.

Opdahl, A. B. (2008). *Klær: fra kast til bruk*. Oslo: Boksenteret.

Solberg, H. (red.) (1999). *Arkitektur i 1000 år: en arkitekturguide for Trondheim*. Trondheim: Trondhjems arkitektforening.

Kleiner - Gardner's Art through the Ages. ISBN 9781133490609

Gombrich, E. H. (2007). *Kunstens historie* (Ny rev. og utvidet utg.). København: Gyldendal.

Finnes også som:

Gombrich, E. H. (2003). *Verdenskunsten* (4. utg.). Oslo: Aschehoug.

Finnes også som:

Gombrich, E. H. (1996). *Verdenskunsten* (3. rev. utg.) Oslo: Aschehoug.

Finnes også som:

Gombrich, E. H. (1992). *Verdenskunsten* (Ny utg.). Oslo: Aschehoug.

LGU13010 Kunst og håndverk 2 (1-7)

Kunnskapskilder og litteraturliste

I tillegg til listen kommer tekstsider utdelt i undervisningen.

Kunnskapskilder er også kunstmuseer, verksteder, gallerier, internett, video og film.

Kleiner - Gardner's Art through the Ages. ISBN 9781133490609

Danbolt, Gunnar (2009). *Norsk kunsthistorie: bilde og skulptur frå vikingtida til i dag* (3. utg.). Oslo: Samlaget (s.4-152)

Halvorsen, E. M. (2007). *Kunstfaglig og pedagogisk FoU: nærhet, distanse, dokumentasjon*. Kristiansand: Høgskolen i Agder (165 s.)

Hauffe, T. (1996). *Design*. Oslo: Cappelen.

(150 s.)

Tilgjengelig som e-bok:

http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010091403053

Høisæther, O. R. (2009). *Design på norsk* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm.

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Læreplan i kunst og håndverk. 17 s.

Tilgjengelig fra:

<http://www.udir.no/kl06/KHV1-01/>

Nielsen, L. M. (2009). *Fagdidaktikk for kunst og håndverk: i går, i dag, i morgen*. Oslo: Universitetsforlaget.

This-Evensen, T. (1995). *Europas arkitekturhistorie: fra idé til form* (Bokmålutg.). Oslo: Gyldendal. (160 s.)

Finnes også som:

This-Evensen, T. (1995). *Arkitekturhistoria i Europa: frå idé til form* (Nynorskutg.). Oslo: Gyldendal.

Artikler/enkeltkapitler kan komme i tillegg.

Selvvalgt pensum, ca 100 s. til fordypningsoppgaven. Denne litteraturen må godkjennes av faglærer.

Anbefalt tillegglitteratur

Mørstad, E. (2000). *Visuell analyse: metode og skriveråd*. Oslo: Abstrakt forlag.

Eeg, C., & Sørheim, E. (2006). *Med egne øyne: B. 1. Om formidling av samtidskunst*. Oslo: Gan forlag. (84 s.)

Högvist, S. (2006). *Med egne øyne: B. 2. Om formidling av videokunst*. Oslo: Gan forlag. (38 s.)

Klingenberg, I. Aa. (2001). *Kunsthåndverk og design i Norge*. Oslo: Gyldendal fakta.

Meyer, S. (2009). *Hva er et bilde: om visuell kultur*. Oslo: Pax. (127 s.)

Veiteberg, J. (2005). *Kunsthåndverk: frå tause ting til talande objekt*. Oslo: Pax. (75 s.)

Gombrich, E. H. (2007). *Kunstens historie* (Ny rev. og utvidet utg.). København: Gyldendal.

Finnes også som:

Gombrich, E. H. (2003). *Verdenskunsten* (4. utg.). Oslo: Aschehoug.

Finnes også som:

Gombrich, E. H. (1996). *Verdenskunsten* (3. rev. utg.) Oslo: Aschehoug.

Finnes også som:

Gombrich, E. H. (1992). *Verdenskunsten* (Ny utg.). Oslo: Aschehoug.

LGU14004 Kunst og håndverk 1 (1-7)

Kunnskapskilder

I tillegg til listen kommer tekstsider utdelt i undervisningen.

Kunnskapskilder er også kunstmuseer, verksteder, gallerier, internett, video og film.

Kleiner - Gardner's Art through the Ages. ISBN 9781133490609

Danbolt, G.(2002). Blikk for bilder: om tolkning og formidling av billedkunst. Oslo: Abstrakt forlag.
Finnes også som:
Danbolt, Gunnar (1999). Blikk for bilder: formidling av billedkunst til barn og ungdom. Oslo, Norsk kulturråd.

Danbolt, Gunnar (2009). Norsk kunsthistorie: bilde og skulptur frå vikingtida til i dag (3. utg.). Oslo: Samlaget.
s.153-472.

Hauffe, T. (1996). Design. Oslo: Cappelen.
150 s.

Haabesland, A. Å., & Vavik, R. E. (2000). Kunst og håndverk: hva og hvorfor. Bergen: Fagbokforlaget.
261 s., unntatt s. 88-127 (L97 og undervisning i kunst og håndverk)

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.
Tilgjengelig fra:
<http://www.udir.no/kl06/KHV1-01/>

Nielsen, L. M. (2009). Fagdidaktikk for kunst og håndverk: i går, i dag, i morgen. Oslo: Universitetsforlaget.
124 s.

Stilhistorie for arkitektur: <http://www.miljolare.no/tema/kulturminner/artikler/stilhistorie.php>

Thiis-Evensen, T. (1995). Europas arkitekturhistorie: fra idé til form (Bokmålutg.). Oslo: Gyldendal.
s. 116-167
Finnes også som:
Thiis-Evensen, T. (1995). Arkitekturhistoria i Europa: frå idé til form (Nynorskutg.). Oslo: Gyldendal.

Timenes, K. (1997). Tekstil: teknikker og oppgaver. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
40 s.
Tilgjengelig som e-bok:
http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010040605062

Utdanningsdirektoratet: Den generelle delen av læreplanen, 1993.
Tilgjengelig fra:
http://www.udir.no/Upload/larerplaner/generell_del/generell_del_lareplanen_bm.pdf?epslanguage=no
22 s.

Tilleggs litteratur

Bagnall, B. (1987). Tegne - male: et komplett kurs. Oslo: Teknologisk forlag.
100 s.

Breiset, R., & Gunnerød, A. G. (2001). *Telgje spikke smi: med kvass kniv i rått tre*. Oslo: Norges husflidslag.

Danbolt, G. (2014). *Frå modernisme til det kontemporære: tendensar i norsk samtidskunst etter 1990*. Oslo: Samlaget.

Danbolt, G., & Meyer, S. (1989). *Når bilder formidler: en bok om visuell kommunikasjon: studiebok*. Oslo: Universitetsforlaget.

Lepperød, J., Kallestad, T., & Gilje, Ø. (2013). *Kunst, håndverk, teknologi og design*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 4-345.

Fjørtoft, M. (2008). *Digital fotografi i praksis (4. utg.)*. Tingvoll: Abrakadabra.

Grønli, A., & Fredriksen, G. B. (2001). *Skulpturguiden for Trondheim: en håndbok om utendørs skulpturer og kunstnerisk utsmykning*. Trondheim: Tapir.

Høisæther, O. R. (2009). *Design på norsk (2. utg.)*. Oslo: Cappelen Damm. 120 s.

Mørstad, E. (2000). *Visuell analyse: metode og skriveråd*. Oslo: Abstrakt forlag.

Opdahl, A. B. (2008). *Klær: fra kast til bruk*. Oslo: Boksenteret.

Solberg, H. (red.) (1999). *Arkitektur i 1000 år: en arkitekturguide for Trondheim*. Trondheim: Trondhjems arkitektforening.

Teigen, T. (1992). *Frihåndstegning*. Oslo: Ad Notam Gyldendal. 50 s.

Gombrich, E. H. (2007). *Kunstens historie* (Ny rev. og utvidet utg.). København: Gyldendal. Finnes også som:

Gombrich, E. H. (2003). *Verdenskunsten* (4. utg.). Oslo: Aschehoug.

Finnes også som:

Gombrich, E. H. (1996). *Verdenskunsten* (3. rev. utg.) Oslo: Aschehoug.

Finnes også som:

Gombrich, E. H. (1992). *Verdenskunsten* (Ny utg.). Oslo: Aschehoug.

LGU12002 Matematikk 1 (1-7) emne 1B

Skott, J., Jess, K., & Hansen, H. C. (2008). *Matematik for lærerstuderende: Delta: fagdidaktik*. Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur.

Van de Walle, J. A., Karp, K., & Bay-Williams, J. M. (2013). *Elementary and middle school mathematics. Teaching developmentally*. 8th edition. Pearson.

Eller

Van de Walle, J. A., Karp, K., & Bay-Williams, J. M. (2015). *Elementary and middle school mathematics. Teaching developmentally*. 9th edition. Pearson.

I tillegg kommer utdelte artikler og kapitler fra andre bøker.

LGU13006 Matematikk 2 (1-7)

Carpenter, T. P., Franke, M. L., & Levi, L. (2003). *Thinking mathematically: integrating arithmetic and algebra in elementary school*. Portsmouth, N.H.: Heinemann.

Skott, J., Jess, K., & Hansen, H. C. (2008). *Matematik for lærerstuderende: Delta: fagdidaktik*. Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur.

Van de Walle, J. A., Karp, K. S., & Bay-Williams, J. M. (2014). *Elementary and Middle School Mathematics: Teaching Developmentally (8th ed.)*. Essex: Pearson Education Limited.

Artikler/enkeltkapitler kan komme i tillegg.

LGU12006 Musikk 1(1-7) emne 2: Komposisjon og fagdidaktiske emner

Amsrud, A., & Bjørnstad, T. (2008). *Sang i Norge*. Oslo: Musikk i skolen.
Nettsted:
<http://www.sanginorge.no/>

Blokhus, Y., & Molde, A. (2004). *Wow!: populærmusikkens historie*. Oslo, Universitetsforlaget.

Djupdal, K. (1999). *Musikkteori*. (3. rev. utg.). Oslo: Ad notam Gyldendal.

Espeland, M. (2004). *Lyttemetodikk: Ressursbok*. Bergen: Fagbokforlaget.

Hanken, I. M. & Johansen, G. (rev.utg.2013). *Musikkundervisningens didaktikk*. Oslo: Cappelen akademisk forlag. (kap.8 og kap.11)

Johansen, K. L. (2005). *Komponering: kunnskap & kreativitet: idésamling og lærebok for lærere og lærerstudenter*. Oslo: Musikk i skolen

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.
Tilgjengelig fra:
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>

Nesheim, E. (2004). *Musikkhistorie*. Oslo: Norsk musikkforlag

Sætre, J. H., & Salvesen, G. (2010). *Allmenn musikkundervisning: perspektiver på praksis*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Kompendium og noter til praktisk musisering vil bli utgitt ved semesterstart

Et utvalg lytte-eksempler fra ulike historiske epoker

Tillegglitteratur

Benestad, F. (2009). *Musikklære: en grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bøe, O.-M., & Johansen, K. L. (2006). *Musikkisum 7: lærerens bok*. Oslo: Cappelen.

Hanken, I. M. & Johansen, G. (rev. utg. 2013). *Musikkundervisningens didaktikk*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Hjorthaug, S. (2002). *Musikkhistorisk oversikt*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Ophus, T. (2011). *Nyt notene!* Oslo: Norsk musikkforlag.

LGU13003 Musikk 2 (1-7) Utøvende og skapende musikk, kultur og samfunn

Hovedlitteratur

Amsrud, A., & Bjørnstad, T. (2008). *Sang i Norge*. Oslo: Musikk i skolen.
Nettsted: <http://www.sanginorge.no/>

Dugstad, R., Hagerup, G. B., & Smidt, M. (2011). *På kryss og ters: musikk fordypning 2*. Bergen: Fagbokforlaget.

Furnes, Odd Torleiv. (2009). *Musikk og tilpasset opplæring – om å kunne spille på flere strenger. Et blikk på musikalitet, multiple intelligenser og læringsoverføring*. Nordisk musikkpedagogisk årbok 11 2009, s. 115-138.
http://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/172223/Furnes_2009.pdf?sequence=1

Kotarba, J. A., Merrill, B., Williams, P. J., & Vannini, P. (2013). *Understanding society through popular music* (2nd ed.). New York: Routledge.

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.
Tilgjengelig fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>

Nielsen, Frede. (2010). *Almen musikkdidaktik*. København: Akademisk forlag. Kapittel 3 *Musikfaget set indefra s.103 - 125* og Kapittel 4 *Musik som et mangespektret meningsunivers s. 127 – 161*.

Olsen, E., & Hovdenak, S. S. (red.). (2007). *Musikk – mulighetenes fag*. Bergen: Fagbokforlaget.

Risa, Ø. (2001) *Musikkteori & arrangering, innføring for lærerstudenter* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Ruud, E. (2013). *Musikk og identitet* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Varkøy, Ø. (2015). *Hvorfor musikk?: en musikkpedagogisk idéhistorie* (3.utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Diverse notemateriell som avtales med faglærer.

Tilleggs litteratur

Bicknell, Jeanette. (2009). *Why music moves us*. London: Palgrave Macmillan

Johnsen, B. (2013). *Musikkfaget: en invitasjon til mestring*. Bergen: Fagbokforlaget.

Hesmondhalgh, D. (2013). *Why music matters*. Chichester: Wiley Blackwell.

Turino, T. (2008). *Music as social life: the politics of participation*. Chicago: University of Chicago Press.

Østberg, D., & Bjørnerem, R. T. (2017). *Musikkfeltet: En innføring i musikk sosiologi*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

LGU14003 Musikk 1 (1-7) Instruksjon, ledelse, komposisjon og fagdidaktiske emner

Hovedlitteratur

Amsrud, A., & Bjørnstad, T. (2008). *Sang i Norge*. Oslo: Musikk i skolen.

Nettsted:

<http://www.sanginorge.no/>

Blokhus, Y., & Molde, A. (2004). *Wow!: populærmusikkens historie*. Oslo, Universitetsforlaget.

Djupdal, K. (1999). *Musikkteori*. (3. rev. utg.). Oslo: Ad notam Gyldendal.

Espeland, M. (2004). *Lyttemetodikk: Ressursbok*. Bergen: Fagbokforlaget.

Hanken, I. M. & Johansen, G. (rev.utg.2013). Musikkundervisningens didaktikk. Oslo: Cappelen akademisk forlag (kap.8 og kap.11)

Johansen, K. L. (2005). *Komponering: kunnskap & kreativitet: idésamling og lærebok for lærere og lærerstudenter*. Oslo: Musikk i skolen

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.
Tilgjengelig fra:
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>

Nesheim, Elef: Musikkhistorie (2004) Oslo, Norsk musikkforlag

Sætre, Jon Helge /Salvesen, Geir (2010). Allmenn musikkundervisning

Kompendium og noter til praktisk musisering vil bli utgitt ved semesterstart

Et utvalg lytte-eksempler fra ulike historiske epoker

Tillegglitteratur

Benestad, F. (2009). *Musikklære: en grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bøe, O.-M., & Johansen, K. L. (2006). *Musikkisum 7: lærerens bok*. Oslo: Cappelen.

Hanken, I. M. & Johansen, G. (rev.utg.2013). Musikkundervisningens didaktikk. Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Hjorthaug, S. (2002). *Musikkhistorisk oversikt*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Ophus, Tone (2011). *Nyt notene!* Oslo: Norsk musikkforlag

LGU12005 Naturfag 1 (1-7) emne 2

Litteraturliste - basis

A. Faglitteratur

Alfsen, K. H., Hessen, D. O., & Jansen, E. (2013). *Klimaendringer i Norge: forskernes forklaringer*. Oslo: Universitetsforlaget.

Fossen, H. (2008). *Geologi: stein, mineraler, fossiler og olje*. Bergen: Fagbokforlaget.

Grimenes, A. A., Jerstad, P., & Sletbak, B. (2011). *Grunnleggende fysikk for universitet og høyskole*. Oslo: Cappelen Damm.

Haugan, J., & Aamot, E. (2011). *Gyldendals tabeller og formler i fysikk: fysikk 1 og fysikk 2 (2. utg.)*. Oslo: Gyldendal undervisning.

Finnes også som:

Haugan, J., & Aamot, E. (2009). Gyldendals tabeller og formler i fysikk: fysikk 1 og fysikk 2. Oslo: Gyldendal undervisning.

Hannisdal, M., & Ringnes, V. (2013). Kjemi for lærere (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk. Finnes også som:

Hannisdal, M., & Ringnes, V. (2011). Kjemi for lærere. Oslo: Gyldendal akademisk.

Knain, E. & Kolstø, S. D. (red.). (2011). Elever som forskere i naturfag. Oslo: Universitetsforlaget.

Kvammen, P. I., Nyhus, G. C., Lie, S., Vedum, T. V., & Ødegaard, T. (2014). Oppdag naturen!: biologi for lærere: grunnskoleutdanning. Bergen: Fagbokforlaget.

Langholm, G. (red.), Hilmo, I., Holter, K., Lea, A. & Synnes, K. (2011). Forskerfrøboka: barn og Natur. Bergen: Fagbokforlaget.

Sinnes, T.A. (2015). Utdanning for bærekraftig utvikling - Hva, hvorfor og hvordan? Oslo: Universitetsforlaget.

Steen, B.-G. (2009). Gyldendals tabeller og formler i kjemi: kjemi 1 og kjemi 2. Oslo: Gyldendal undervisning.

Øgrim, O., & Andersen, S. L. (2005). Eksperimentboka: 191 forsøk fra Fysikk på roterommet. Oslo: Kolofon.

Artikler /enkeltkapitler vil komme i tillegg. Det samme gjelder stoff hentet fra nettet eller forfattet av faglærerne og publisert på It's learning.

B. Bestemmelseslitteratur

Svensson, L., Grant, P. J., Mullarney, K., Zetterström, D., & Ree, V. (2010). Gyldendals store fugleguide: Europas og middelhavsområdets fugler i felt (3. utg.). Oslo: Gyldendal.

eller:

Dybbro, T. (2011). Fugler (Faktum referanse). Cappelen Damm Faktum.

Kristiansen, Aa., & Kjøie, M. (2012). Havets dyr og planter. Oslo: Cappelen Damm faktum.

Mossberg, B., Båtvik, S. T., Stenberg, L., & Moen, S. (2010). Gyldendals nordiske feltflora. Oslo: Gyldendal.

eller

Wischmann, F., Ursing, B., Grundt, H. H., & Wesenberg, J. (2012). Norsk fargeflora. Oslo: Cappelen Damm Faktum.

eller

Bruhn-Møller og Knud Ib Christensen. (2011). Flora (Faktum referanse). Cappelen Damm Faktum.

C. Anbefalt støttelitteratur

- Brady, J. E. (2004). *Generell kjemi: grunnlag og prinsipper* (2. utg.). Trondheim: Tapir akademisk forlag.
- Grindeland, J. M., Lyngved, R., & Tandberg, C. (2012). *Biologi for lærere*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Grønlien, H.K., & Tandberg, C. (2017). *Gyldendals ord og faguttrykk i biologi* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Finnes også som:
Grønlien, H.K., & Tandberg, C. (2012). *Gyldendals ord og faguttrykk i biologi: Biologi 1 og Biologi 2*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Hågvar, E. B. (2010). *Det zoologiske mangfoldet: dyregruppenes systematikk, bygning og levevis* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Finnes også som:
Hågvar, E. B. (1998). *Det zoologiske mangfoldet: dyregruppenes systematikk, bygning og levevis* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Marion, P. v., & Strømme, A. (red.).(2015). *Biologididaktikk* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm.
- Finnes også som:
Marion, P. v., & Strømme, A. (red.).(2008). *Biologididaktikk*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Mork, S. M., & Erlie, W. (2010). *Språk og digitale verktøy i naturfag*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Reite, A. J., Sveian, H., & Erichsen, E. (1999). *Trondheim fra istid til nåtid: landskapshistorie og løsmasser*. Trondheim: Norges geologiske undersøkelser.
- Ringnes, V., & Hannisdal, M. (2014). *Kjemi fagdidaktikk: kjemi i skolen* (3. utg.). Oslo: Cappelen Damm.
- Finnes også som:
Ringnes, V., & Hannisdal, M. (2006). *Kjemi fagdidaktikk: kjemi i skolen* (2.utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Sand, O., Sjaastad, Ø. V., Haug, E., & Bjålie, J. G. (2006). *Menneskekroppen: fysiologi og anatomi* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Serway, R. A., & Jewett J. W. (2004). *Physics for scientists and engineers* (6th ed.). Belmont, Calif: Thomson Brooks/Cole.
(Eller nyere utg.).
- Sjøberg, S. (2009). *Naturfag som allmenndannelse: en kritisk fagdidaktikk*. Oslo, Gyldendal akademisk.
- Trømborg, D. (2006). *Geologi og landformer i Norge*. Oslo: Landbruksforlaget
- Wedøe, L. (2005). *Fysikkaktiviteter i barnehage og småskole* (3. utg.). Oslo: Cappelen akademisk forlag.

LGU14021 Naturfag 1 (1-7)

Litteraturliste – basis

A. Faglitteratur

Folkvord, K., & Mahan, G. (2015). *Engasjerende naturfag: elevaktive og lærerstyrte arbeidsmåter i naturfag i videregående skole*. Oslo: Cappelen Damm.

Fossen, H. (2008). *Geologi: stein, mineraler, fossiler og olje*. Bergen: Fagbokforlaget.

Grimenes, A. A., Jerstad, P., & Sletbak, B. (2011). *Grunnleggende fysikk for universitet og høyskole*. Oslo: Cappelen Damm.

Grønlien, H.K., & Tandberg, C. (2017). *Gyldendals ord og faguttrykk i biologi (2. utg.)*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Finnes også som:

Grønlien, H.K., & Tandberg, C. (2012). *Gyldendals ord og faguttrykk i biologi: Biologi 1 og Biologi 2*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Hannisdal, M., & Ringnes, V. (2013). *Kjemi for lærere (2. utg.)*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Finnes også som:

Hannisdal, M., & Ringnes, V. (2011). *Kjemi for lærere*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Haugan, J., & Aamot, E. (2011). *Gyldendals tabeller og formler i fysikk: fysikk 1 og fysikk 2 (2. utg.)*. Oslo: Gyldendal undervisning.

Finnes også som:

Haugan, J., & Aamot, E. (2009). *Gyldendals tabeller og formler i fysikk: fysikk 1 og fysikk 2*. Oslo: Gyldendal undervisning.

Knain, E. & Kolstø, S. D. (red.). (2011). *Elever som forskere i naturfag*. Oslo:

Universitetsforlaget.

Kvammen, P. I., Nyhus, G. C., Lie, S., Vedum, T. V., & Ødegaard, T. (2014). *Oppdag naturen!: biologi for lærere: grunnskoleutdanning*. Bergen: Fagbokforlaget.

Sinnes, T.A. (2015). *Utdanning for bærekraftig utvikling - Hva, hvorfor og hvordan?* Oslo:

Universitetsforlaget.

Steen, B.-G. (2009). *Gyldendals tabeller og formler i kjemi: kjemi 1 og kjemi 2*. Oslo:

Gyldendal undervisning.

Øgrim, O., & Andersen, S. L. (2005). *Ekspérimentboka: 191 forsøk fra Fysikk på roterommet*.

Oslo: Kolofon.

Artikler /enkeltkapitler vil komme i tillegg. Det samme gjelder stoff hentet fra nettet eller forfattet av faglærerne og publisert på It's learning.

B. Bestemmelseslitteratur

Svensson, L., Grant, P. J., Mullarney, K., Zetterström, D., & Ree, V. (2010). Gyldendals store fugleguide: Europas og middelhavsområdets fugler i felt (3. utg.). Oslo: Gyldendal.

eller:

Dybbro, T. (2011). Fugler (2. utg.). (Faktum referanse). Cappelen Damm Faktum.

Kristiansen, Aa., & Køie, M. (2012). Havets dyr og planter (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm faktum.

Mossberg, B., Båtvik, S. T., Stenberg, L., & Moen, S. (2010). Gyldendals nordiske feltflora. Oslo: Gyldendal.

eller

Wischmann, F., Ursing, B., Grundt, H. H., & Wesenberg, J. (2012). Norsk fargeflora (6. utg.). Oslo: Cappelen Damm Faktum.

eller

Bruhn-Møller og Knud Ib Christensen. (2011). Flora (2. utg.). (Faktum referanse). Cappelen Damm Faktum.

C. Anbefalt støttelitteratur

Angell, C., Flekkøy, E. G., & Kristiansen, J. R. (2011). Fysikk for lærere. Oslo: Gyldendal akademisk.

Bakke, Hjørdis H.K., & Munkebye, E. (2016) *Økologi for grunnskolelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm.

Brady, J. E. (2004). Generell kjemi: grunnlag og prinsipper (2. utg.). Trondheim: Tapir akademisk forlag.

Grindeland, J. M., Lyngved, R., & Tandberg, C. (2012). Biologi for lærere. Oslo: Gyldendal akademisk.

Hågvar, E. B. (2010). Det zoologiske mangfoldet: dyregruppenes systematikk, bygning og levevis (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Finnes også som:

Hågvar, E. B. (1998). Det zoologiske mangfoldet: dyregruppenes systematikk, bygning og levevis (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Marion, P. v., & Strømme, A. (red.). (2015). Biologididaktikk (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm.

Finnes også som:

Marion, P. v., & Strømme, A. (red.).(2008). Biologididaktikk. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Mork, S. M., & Erlien, W. (2010). Språk og digitale verktøy i naturfag. Oslo: Universitetsforlaget.

Reite, A. J., Sveian, H., & Erichsen, E. (1999). Trondheim fra istid til nåtid: landskapshistorie og løsmasser. Trondheim: Norges geologiske undersøkelse.

Ringnes, V., & Hannisdal, M. (2014). *Kjemi fagdidaktikk: kjemi i skolen* (3. utg.). Oslo: Cappelen Damm.

Finnes også som:

Ringnes, V., & Hannisdal, M. (2006). *Kjemi fagdidaktikk: kjemi i skolen* (2.utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Sand, O., Sjaastad, Ø. V., Haug, E., & Bjålie, J. G. (2006). *Menneskekroppen: fysiologi og anatomi* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Serway, R. A., & Jewett J. W. (2004). *Physics for scientists and engineers* (6th ed). Belmont, Calif: Thomson Brooks/Cole.
(Eller nyere utg.).

Sjøberg, S. (2009). *Naturfag som allmenndannelse: en kritisk fagdidaktikk*. Oslo, Gyldendal akademisk.

Trømborg, D. (2006). *Geologi og landformer i Norge*. Oslo: Landbruksforlaget

Wedøe, L. (2005). *Fysikkaktiviteter i barnehage og småskole* (3. utg.). Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Ødegaard, M., Haug, B.S., Mork, S. M., & Sørvik, G.O. (2016). *På forskerføtter i naturfag*. Oslo: Universitetsforlaget

LGU13008 Norsk 2 (1–7) emne 1: Språk-, tekst- og litteraturarbeid

Tekster markert med * legges ut på Blackboard.

Emneområde A: Muntlig fortelling og muntlige aktiviteter i norskfaget

Karsrud, F. T. (2010). *Muntlig fortelling i norskfaget: en vei til tekst- og tolkningskompetanse*. Oslo: Cappelen Akademisk.
(140 s.)

Larsen, A.S og Domaas, O.E. (2010). «Da Anna møtte Josef. Om bruk av en bibelfortelling i en elevs skrivning». I: *Skriving i alle fag: innsyn og utspill* (red. Smidt, J). Trondheim: Tapir, s. 299-319 (20 s.)

Skjelbred, A. H. B. (1998). «Å tro sine egne øyne». I: *Fortellinger om huldra - fortellinger om oss*. Oslo: Tano Aschehoug. s. 27-44 (17 s.)

Tilgjengelig som e-

bok: <http://www.nb.no/nbsok/nb/19799be74acc96bf25ec53f1b4e93546.nbdigital?lang=no>

Skjønnlitteratur knyttet til emneområdet:

*En samling sagn, myter og legender

Emneområde B: Språklige endringsprosesser

Hårstad, Stian (2015) *Nabospråk og nabospråkundervisning*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk (77 s.)

*Mæhlum & Røynealand (2012): *Det norske dialektlandskapet*. Kapittel 2, s. 25—42, og 4, s. 75—86 (30 s.) + kart bakerst i boken

Mæhlum, B., Røynealand, U., Akselberg, G., & Sandøy, H. (2008). *Språkmøte: innføring i sosiolingvistikk* (2. utg.). Oslo: Cappelen akademisk forlag. s. 11-63, 89-126 (89 s.)

Skjønnlitteratur knyttet til emneområdet:

Lindgren, A. (1981). *Ronja Røverdatter*

*Hassan, Y. (2013). *Digte*. København: Gyldendal. (Utvalg)

Khemiri, Jonas Hassen (2003) *Ett öga rött*. Stockholm : Nordstedts.

*Skaranger, M .Navarro (2015): *Alle utlendinger har lukka gardiner*. Oslo: Oktober forlag. (Utdrag)

Emneområde C: Lesing, litteraturhistorie og litteraturarbeid

Andersen, P. T. (2012). *Norsk litteraturhistorie* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. Utdrag knyttet til forfatterne og periodene vi arbeider med. (ca. 40 s.)

Andersen, P. T. (2011). «Hva skal vi med skjønnlitteraturen i skolen?» *Norsklæreren*, 35/2, 15-22 (7 s.)

Aristoteles (2004). *Om diktetekunsten*. Oslo: Cappelen akademisk forlag. s. 23-54 (31 s.)

Tilgjengeleg som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2007050200031

Birkeland, T., Risa, G., & Vold, K. B. (2005). *Norsk barnelitteraturhistorie* (2. utg.). Oslo: Samlaget.

(Utdrag ca. 80 s., knyttet til litteraturpensumet)

Bråten, I. (red.). (2007). *Leseforståelse. Lesing i kunnskapssamfunnet – teori og praksis*. Oslo: Cappelen Akademisk. Kapittel 1, s. 9 –19 (10 s.)

Claudi, M. B. (2010). *Litterære grunnbegreper*. Oslo: Fagbokforlaget (oppslagsverk, leses ikke fra perm til perm)

*Chambers, A. (1990). «Den implisitte lesaren». I Birkeland, T. og Risa, G. (red.) *Litteratur for barn : Ariklar om barns bøker og lesing*. Oslo: LNU/Cappelen, s. 23 – 37 (14 s)

*Fosse, J. (1998). «All-alder-litteratur». I: *Årboka litteratur for barn og unge 1998* s. 72-75. Oslo: Samlaget (4 s)

Hennig, Å. (2010). *Litterær forståelse: innføring i litteraturredaktikk*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Hele boka unntatt kap. 9, 10 og 14 (ca. 200 s.)

Larsen, A. S., & Wicklund, B. (2013). «Det var ikke Den hellige ånd. Det var bæsje». *Norsklæreren*, 37(2), 45-53 (8 s.)

Slettan, S (2013). «Kasper scorer! Om ein serie fotballbøker med gitar i hovudrollene». I: *Gutter og lesing*. Kåre Kverndokken (red). Oslo: Fagbokforlaget, s. 111-131 (20 s.)

Skarðhamar, A.-K. (2011). *Litteraturundervisning: teori og praksis* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. (170 s.)

Skjønnlitteratur knyttet til emneområdet:

Hamsun, Knut (1897). «Ringene». I: *Siesta: Skitser*. Wærp, Oslo: Gyldendal, s. 165-167. (3 s.)
Tilgjengelig som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2009010212001 http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2009051513003

Løland, Rasmus (1999 [1906]). «Vårblomsten». I: *Kvitebjørnen*. Oslo: Samlaget, s. 35-54 (19 s.)

Tilgjengelig som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2008100700061

*Njålsoga (2007). Oversatt av Aslak Liestøl, redigert av Jan Ragnar Hagland. Oslo: Samlaget. Utdrag: s. 27 – 29 (innledning), s. 98 - 100 (tyveriet fra Otkjell og kinnhesten) og s. 140 - 143 (Gunnar dør) (10 s.)

* «Sagaen om kjalnesingene» (2014). I: *Islendingesagaene bind III*. Jørgensen, J.G. og Hagland J.R. (red.) Oversatt av Arnhild Mindrebø. Saga forlag, s. 301-321 (20 s.)

*Moe, J. (1833). «Lille Alvilde»

Sivle, P. «Berre ein hund» (1887). I *Sogor* (1887).

Tilgjengelig fra: <http://www-bib.hive.no/tekster/ekstern/sogor/>

eller som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2006082100018

*Thórarinsdóttir, B. og Laxness, M. E. (2004). *Njåls saga*. Oslo: Damm

*Vestly, A.C. - en fortelling som legges ut på Blackboard

- *Et utvalg barneviser

- Et utvalg (8-10) nyere barne- og ungdomsromaner:
  - *Ishavspirater* (2015) av Frida Nilsson
  - *Brune* (2013) av Håkon Øvreås
  - *Bestemor Hulds bibliotek* (2009) av Thórarinn Leifsson
  - *The Graveyard Book / Kirkegårdsboken* (2008) av Neil Gaiman
  - *Mellom verdener* (2014) av Máret Ánne Sára

  - *Hvis du lyver* (2014) av Thomas Marco Blatt
  - *Vindelhorn* (2013) av Tone Almhjell
  - *En sekund i taget* (2013) av Sofia Nordin
  - *Kunsten å inhalera* (2001) av Ingelin Røssland
  - *Intet* (2000) av Janne Teller

- Et utvalg noveller
  - Rishøi, Ingvild (2014). *Vinternoveller*. Oslo: Gyldendal

- Biografi for barn
  - Ibrahimovic, Zlatan (2011) *Jeg er Zlatan*. Oslo: Font
  - Jordahl, Jenny og Marta Breen (2016). *60 damer du skulle ha møtt. Norsk kvinnehistorie for deg som har det travelt*. Oslo: Forlaget Manifest

- Sakprosa for barn
  - Basso, Aina (2016). *Heksejakt*. Oslo: Samlaget

Emneområde D: Grammatikk i praksis

*Hilditch, G., & Aarsæther, F. (2008). Andrespråkseleven og målspråket I: *Språkdiraktikk for norsklærere: mangfold av språk og tekster i undervisningen*. M. E. Nergård & I. Tonne (red.). Oslo: Universitetsforlaget, s. 43-65 (22 s.)

*Lyster, S.-A. H. (2009). Ordforråd og leseutvikling. I: *Språk- og leseveiledning: i teori og praksis*. J. Frost (red.). Oslo: Cappelen akademisk forlag, s. 231-251 (21 s.)

*Malmo, G. (2004). Mellomspråk og mellomspråksanalyse. I: *Norskdiraktikk: tekstnær og elevnær undervisning*. I. Moslet & P. H. Bjørkeng (red.). Oslo: Universitetsforlaget, s. 431-443 (12 s.)

*Malmö, G. (2004). Norsk i kontrastivt perspektiv. I: *Norskdidaktikk: tekstnær og elevnær undervisning*. I. Moslet & P. H. Bjørkeng (red.). Oslo: Universitetsforlaget, s. 408-430 (22 s.)

*Wold, A. H. (2008). Utvikling av ordforråd med fokus på norsk som andrespråk. I: *Med språklige minoriteter i klassen: språklige og faglige utfordringer*. I E. Selj, & E. Ryen (red.). Oslo: Cappelen Damm, s. 195-218 (23 s.)

Ingvil Brügger Budal (red.); Rolf Theil; Bernt Ø. Thorvaldsen; Ingebjørg Tonne (2015). *Språk i skolen: grammatikk, retorikk, didaktikk*. Bergen: Fagbokforlaget

- Kapittel 3: Morfologi (Ingvil Brügger Budal) (35 s.)
- Kapittel 4: Syntaks (Bernt Ø. Thorvaldsen) (30 s.)
- Kapittel 5: Grammatikk i klasserommet – didaktiske muligheter (Ingebjørg Tonne) (15 s.)
- Kapittel 6: Grammatikk i lese- og skriveopplæringen (Ingebjørg Tonne) (30 s.)

LGU12001 Pedagogikk og elevkunnskap 2 (1-7)

Brandtzæg, I., Torsteinson S., Øiestad G. (2016). *Se eleven innenfra. Relasjonsarbeid og mentalisering på barnetrinnet*. Oslo: Gyldendal Akademiske

Frønes, I. (2016). *Moderne barndom*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Karlsdottir, R. & Lysø, I. H. (2013). *Læring – utvikling – læringsmiljø. En innføring i pedagogisk psykologi*. Trondheim: Akademika forlag. (Kap. 1- 6).

Lillemyr, O. L. (2011). *Lek – opplevelse – læring i barnehage og skole*. Oslo: Universitetsforlaget. (Kap. 1-3, 5-15)

Lund, A. B. (2017). *Mangfold gjennom anerkjennelse og inkludering i skolen*. Oslo: Gyldendal Akademiske (s.11-47, 67-81, 116-134, 188-211, 229-243)

Lyngsnes, K. M., & Rismark, M. (2007). *Didaktisk arbeid*. (2. utg.). Oslo: Gyldendal. (Kap. 8).

Uthus, M. (2017). *Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv*. Oslo: Gyldendal Akademiske. (Kap. 1, 5- 12)

Nettbaserte dokument:

Opplysningsplikt til barnevernet og barnevernets adgang til å gi opplysninger (2006). Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet. Tilgjengelig fra:
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bld/bro/2006/0003/ddd/pdfv/270272-web_opplysn.pdf

Veileder: Fra eldst til yngst. Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole (2008). Oslo: Kunnskapsdepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/barnehager/veileder/f-4248-fra-eldst-til-yngst.pdf>

Veilederen Spesialundervisning (2014). Oslo: Utdanningsdirektoratet. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Regelverk/tidlig-innsats/Veilederene-i-fulltekst/Spesialundervisning/>

Lærerprofesjonens etiske plattform. Tilgjengelig fra: https://www.utdanningsforbundet.no/upload/L%C3%A6rerprof_etiske_plattform_plakat%20A3%20bm_ny%2031.10.12.pdf

Rammeverk for grunnleggende ferdigheter (2012). Oslo: Utdanningsdirektoratet. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Lareplaner/Forsok-og-pagaende-arbeid/Lareplangrupper/Rammeverk-for-grunnleggende-ferdigheter/>

Kompendium, 2.studieår

Befring, E. (2016). *Lærevansker og underytelse i skolen*. I: Grunnbok i spesialpedagogikk. Oslo: Universitetsforlaget. (s. 152-161)

Håstein, H. og Werner, S. *Tilpasset opplæring i fellesskapets skole*. I: Bunting, M. (red.) *Tilpasset opplæring – i forskning og praksis*. Kap. 2.

Hargraves & Fullan (2014). *Profesjonell kapital*. I: *Arbeidskultur for bedre læring i alle skoler*. Oslo: Kommuneforlaget. Kap.5 (20 s.)

Haugen, R. (2010). *Barn og unges læringsmiljø 4 – med vekt på lærevansker*. Kristiansand: Høgskoleforlaget. (Kap. 2)

Hopfenbeck, T. N. (2014). *Strategier for å lære elever å lære*. I: *Strategier for læring. Om selvregulering, vurdering og god undervisning*. (s.20-71). Oslo: Universitetsforlaget.

Jensen, R. (2016). *Kollektiv læring og skolebasert kompetanseutvikling*. Vallset: Oplandske Bokforlag. (Kap. 1)

Lauvås, P. & Handal, G. (2015). *Utvikling av praktisk yrkesteori*. I: *Veiledning og praktisk yrkesteori*. (s. 21 – 38). Oslo: Cappelen Damm.

Lidén, H. (2001). *Underforstått likhet. Skolens håndtering av forskjeller i et flerkulturelt samfunn*. I: Lidén, H., Lien, M. & Vike, H.). *Likhetens paradokser. Antropologiske undersøkelser i det moderne Norge*. Oslo: Universitetsforlaget. (s. 68-85).

Meld. St. 28 (/2015-2016). *Skolemeldingen*. Kortversjon av meldingen.

Nielsen, H. B. (2004). *Forskjeller i klassen – kjønn i kontekst*. I: Nielsen H. B. (red.). *Forskjeller i klassen. Nye perspektiver på kjønn, klasse og etnisitet i skolen*.

- Nordin-Hultman, E. (2004). *Pedagogiske miljøer og barns subjektskaping*. (Kap. 9). Oslo: Pedagogisk Forum.
- Olsen, M. H. & Skogen, K. (2014). Kontaktlærerens rolle. I: *Kontaktlæreren*. (Kap 1). Oslo: Universitetsforlaget.
- Sylte, A. L. (2013). Relasjonskompetanse. I *Profesjonspedagogikk*. (s. 176–227). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Rønhovde, L. I. (2010). Tenåringshjernen. I: ... *Og noen går det trill rundt for! Om hjernen, tenåringer og pedagogisk praksis*. (s. 62-71). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Wikene L. G. (2014). Klasseledelse – ingeniørkunst eller pedagogikk? I: C. R. Haugen & T.A. Hestbek (red.), *Pedagogikk, politikk og etikk. Demokratiske utfordringer i norsk skole* (261-274). Oslo: Universitetsforlaget.
- Øksnes, M. & Sundsdal, E. (2014). Disiplinert demokrati. I C. R. Haugen & T. A. Hestbek (red.), *Pedagogikk, politikk og etikk. Demokratiske utfordringer i norsk skole* (s. 250-260). Oslo: Universitetsforlaget.

Anbefalt tilleggslitteratur:

- Glavin, P. & Lindbäck, S. O. (2014). *Å undervise i sosial kompetanse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kinge, E. (2016). Om vår empati og anerkjennelse i kontakten med barnet. I: *Barnesamtaler. Det anerkjennende samværet og samtalens betydning for barn med samspillsvansker*. (s. 111-154). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Lund, A. B. (2017). *Mangfold gjennom anerkjennelse og inkludering i skolen*. Oslo: Gyldendal Akademiske (kap. 2, 4, 5, 7, 8, 9, 11)
- Læreplanverket for kunnskapsløftet. (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.
Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/lareplaner/kunnskapsloftet/>
- Opplæringsloven* (1998). Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa
Tilgjengelig fra:
<http://www.lovdatab.no/all/nl-19980717-061.html>
- Meld. St.16 (2006/2007) og ingen sto igjen – Tidlig innsats for livslang læring. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Tilgjengelig fra:
<https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/stmeld-nr-16-2006-2007-/id441395/?docId=STM200620070016000DDDEPIS&ch=1&q=>
- Meld. St.18 (2011). [Læring og fellesskap: tidlig innsats og gode læringsmiljøer for barn, unge og voksne med særlige behov](#) (Meld. St.18, 2010-2011). Oslo: Regjeringen.
Tilgjengelig fra:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2010-2011/meld-st-18-20102011.html?id=639487>

Meld. St. 22 (2011). [*Motivasjon - mestring - muligheter: ungdomstrinnet*](#) (Meld. St. 22, 2010-2011). Oslo: Regjeringen. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2010-2011/meld-st-22-2010-2011.html?id=641251>

Meld. St. 28 (2015-2016). [*Fag – fordypning – forståelse*](#). Oslo: Regjeringen. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/e8e1f41732ca4a64b003fca213ae663b/no/pdfs/stm201520160028000dddpdfs.pdf>

Meld.st. 21 (2016-2017). [*Lærelyst - tidlig innsats og kvalitet i skolen*](#). Oslo: Regjeringen. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/71c018d2f5ee4f7da7df44a6aae265bc/no/pdfs/stm201620170021000dddpdfs.pdf>

[*Nova Rapport 8/16. \(2016\). Ungdata. Nasjonale resultater 2016*](#). Høgskolen i Oslo og Akershus. Tilgjengelig fra: <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2016/Ungdata-2016.-Nasjonale-resultater>

Artikler/enkeltkapitler kan komme i tillegg.

LGU13009 Pedagogikk og elevkunnskap 3 (1-7)

*= kompendiet eller lenker

*Bæck, U. D. K. (2005). School as an arena for activating cultural capital: Understanding differences in parental involvement in school. *Nordisk Pedagogikk*, 25, 217-228. (11 s)

*Bæck, U.D.K. (2011). Om sosiale præstasjonsforskjeller i skolen og den sosiale konstruksjonen av intelligente barn. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 6, 412-423. (11 s)

*Dewey, J. (1902/2001). Barnet og læreplanen. I Dale, E. L. (red.), *Om utdanning. Klassiske tekster*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (17 s)

Gustavsson, B. (2009). *Utbildningens förändrade villkor - nya perspektiv på kunskap, bildning och demokrati*. Stockholm: Liber. (224 s)

*Haugseth, J. F. (2013). *Sosiale medier i samfunnet*. Oslo: Universitetsforlaget. (Kapittel 7, 8) (37 s.)

*Haugen, C. (2014). Hva er egentlig grunnleggende ferdigheter? I Haugen, C. R. & Hestbek, T. A. (red.), *Pedagogikk, politikk og etikk. Demokratiske utfordringer og muligheter i norsk skole*. Oslo: Universitetsforlaget. (14 s)

- *Hellesnes, J. (1992/1969). Ein utdana mann og eit dana menneske. Framlegg til eit utvida daningsomgrep. I Dale, E. L. (red.), *Pedagogisk filosofi*. Oslo: Ad Notam Gyldendal. (25 s.)
- Hovdenak, S. S. & Stray, J. H. (2015). *Hva skjer med skolen*. Oslo: Fagbokforlaget. (144 s)
- *Imsen, G. (2009). Lærernes profesjonalitet og nye styringsregimer. *Bedre skole*, 1, s. 42-49 (7 s)
- Imsen, G. (2016). *Lærerens verden. Innføring i generell didaktikk* (5.utg). Oslo: Universitetsforlaget. (kap. 4,7,11,15, 16) (169 s)
- Iversen L. L. (2014). *Uenighetsfelleskap. Blikk på demokratisk samhandling*. Oslo: Universitetsforlaget. (163 s.)
- *Løvlie, L. (2013). Verktøyskolen. I *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 3, 185-198. (14 s.)
- *Løvlie, L. (2013). John Dewey: Danning til demokrati. I Straume, S. (red.), *Danningens filosofihistorie*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag. (11 s.)
- Mausethagen, S. (2015). *Læreren i endring? Om nye forventninger til lærerprofesjonen og lærerarbeidet*. Oslo: Universitetsforlaget. (124 s)
- Ohnstad, F. O. (2015). *Profesjonsetikk i skolen. Læreres etiske ansvar* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (160 s)
- *Pihl, J. (2002). Konstruksjon av normalitet, avvik og etniske relasjoner i skole og samfunn – et tilbakeblikk. *Norsk Tidsskrift for Migrasjonsforskning*, 3 (1), 25–38. (13 s)
- Schofield, D. (2017). Å bli agent i egen medieverden. I Uthus, M. (red.), *Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (22 s)
- Skaalvik, E. & Skaalvik, S. (2017). Prestasjonspresset i skolen. I Uthus, M. (red.), *Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (22 s)
- *Steinsholt, K. (2007). Paulo Freire: Håpets pedagogikk. I Steinsholt, K. & Løvlie, L. (red.), *Pedagogikkens mange ansikter*. Oslo: Universitetsforlaget. (13 s)
- Strand, G. M., Berge, Å. D. & Steen-Olsen, T. (2017). Opplevelse av tilhørighet og inkludering i møte mellom kulturer. I Lund, A. B. (red.), *Mangfold gjennom anerkjennelse og inkludering i skolen*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (18 s.)
- *Telhaug, A. O. (2007). Kunnskapsløftet i et utdanningshistorisk perspektiv. I Hølleland, H. (red.), *På vei mot kunnskapsløftet: begrunnelser, løsninger og utfordringer*. Oslo: Cappelen Akademisk. (18 s)
- Volckmar, N. (2016). Del 1 Grunnskolen som samfunnsintegrerende institusjon. I Volckmar, N. (red.), *Utdanningshistorie. Grunnskolen som samfunnsintegrerende institusjon*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (134)

Wendelborg, C. (2017.), Skolens håndtering av mobbing og krenkelser. I Uthus, M. (red.), *Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (18 s)

Wendelborg, C. (2017). Inkludering versus marginalisering. Konsekvenser for elevenes psykiske helse. I Uthus, M. (red.), *Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (19 s)

*Yosso, T. J. (2005). Whose culture has capital? A critical race theory discussion of community cultural wealth. *Race Ethnicity and Education*. 8 (1), 69-91. (22 s)

Antall sider: 1430

Anbefalt tilleggslitteratur

Brekke, M. & Tiller, T. (2013). *Læreren som forsker. Innføring i forskningsarbeid i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bø, I. (2011). *Foreldre og fagfolk* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Evenshaug, T. (2017). Da prinsessen og halve kongeriket glapp - om skole og samfunnsintegrasjon på norsk. *Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk*, Vol 3, 2017, s. 1-17. <http://dx.doi.org/10.23865/ntpk.v3.470>

Foros, B. P. & Vetlesen, A. J. (2012). *Angsten for oppdragelse. Et samfunnsetisk perspektiv på danning*. Oslo: Universitetsforlaget.

Imsen, G. (2004). Læreren mellom styring og frihet. I Aasen, P, Foros, P.B & Kjøl, P. (red.), *Pedagogikk og politikk*. Oslo: Cappelen Akademisk.

Lund, A. B. (2017). *Mangfold gjennom anerkjennelse og inkludering i skolen*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Nergård, M. E & Penne, S. (2016). Fagene oppløses i framtidens skole. *Framtidens skole*, 2, 112-129.

Kvalnes, Ø. (2014). *Etikk for lærere*. Oslo: Universitetsforlaget.

Kvernbekk, T. (red.). (2001). *Pedagogikk og lærerprofesjonalitet*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Haugen, C. R. & Hestbek, T. A. (red.). (2014). *Pedagogikk, politikk og etikk. Demokratiske utfordringer i norsk skole*. Oslo: Universitetsforlaget.

Malkenes, S. (2014). *Bak fasaden i Osloskolen*. Oslo: Res Publica.

Marsdal, M. (2014). *Lærerkoden: Indre motivasjon og kampen om norsk skole*. Oslo: Manifest forlag.

Steinsholt, K. & Løvlie, L. (red.). (2007). *Pedagogikkens mange ansikter. Pedagogisk idehistorie fra antikken til det postmoderne*. Oslo: Universitetsforlaget.

Samnøy, S. (2015). *På samme lag. Samarbeid mellom hjem og skole*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Offentlige nettsider og dokument

Opplæringsloven og læreplan

Kunnskapsdepartementet (2006). Læreplan for Kunnskapsløftet (L06). Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra <http://www.udir.no/Lareplaner/>

Opplæringslova. (1998/2017). *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Offentlige utredninger (NOU) og meldinger til stortinget (meld. St)

Meld. St. 30 (2003-2004). (2004). *Kultur for læring*. Oslo. Det kongelige Utdannings- og forskningsdepartement

Meld. St. 28 (2015–2016). (2016). *Fag-Fordypning-Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet*. Oslo. Kunnskapsdepartementet.

Meld. St. 21 (2016-2017). (2017). *Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen*. Oslo. Kunnskapsdepartementet.

NOU 2015:8 *Fremtidens skole. Fornyelse av fag og kompetanser*. Oslo. Kunnskapsdepartementet.

For oversikt over meldinger til stortinget fra Kunnskapsdepartementet se: <https://www.regjeringen.no/no/dokument/meldst/id1754/?ownerid=586>

Andre ressurser

Ludvigsenutvalget: <https://blogg.regjeringen.no/fremtidensskole/>

Utdanningsforbundet (2014). *Brosjyre om lærerprofesjonens etiske plattform*. Hentet fra <https://www.utdanningsforbundet.no/Hovedmeny/Profesjonsetikk/Om-larerprofesjonens-etikk/Larerprofesjonens-etiske-plattform-pa-123/>

Utdanningsforbundet (2017). *Lærerprofesjonens etiske plattform*. Hentet fra https://www.utdanningsforbundet.no/upload/L%C3%A6rerprof_etiske_plattform_plakat%20A3%20bm_ny%2031.10.12.pdf

LGU14007 Spesialpedagogikk med vekt på atferdsproblemer (1-7)

Bøker:

Befring, E. & Tangen, R. (red) (2012). Spesialpedagogikk. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. Kapittel 1, 2, 6, 7, 8, 11, 12, 19, 20, 21, 26, 27.

Lund, I. (2012). Det stille atferdsproblemet: Innagerende atferd i barnehage og skole. Bergen: Fagbokforlaget

Martinsen, H., Nærland, T. & von Tetzchner, S. (2015). Språklig høytfungerende barn og voksne med autismspekterforstyrrelser. Prinsipper for opplæring og tilrettelegging. Oslo: Gyldendal Akademisk. Kapittel 1, 2 og 3.

Ogden, T. (2015). Sosial kompetanse og problematferd blant barn og unge. Oslo: Gyldendal akademisk (unntatt kap. 3)

Olsen, M. I. & Traavik, K. M. (2010). Resiliens i skolen. Om hvordan skolen kan bidra til livsmestring for sårbare barn og unge. Teori og tiltak. Bergen: Fagbokforlaget

Roland, E. (2014). Mobbingens psykologi. Hva kan skolen gjøre? Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 3-14, 18 og 19.

Skaalvik E. M. & Skaalvik, S. (2013). Skolen som læringsarena. Selvoppfatning, motivasjon og mestring. Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 2 – 5.

Uthus, M. (red.) 2017. Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv. Oslo: Gyldendal Akademisk. Kapittel 1, 6 og 7.

Kompendium:

Antonovsky, A. (1996). The salutogenic model as a theory to guide health promotion. Health promotion international, 11(1), 11 – 18.

Bandura, A. (2001). Social cognitive theory: An agentic perspective. Annual review of psychology, 52(1), 1-26.

Brovold, J. K. (2015). «Det e itj nå sånn quick-fix på nån av områdan der». En mikroetnografisk studie av en lærers tilrettelegging for en elev med Asperger-syndrom innenfor rammene av ordinær undervisning. Masteroppgave. Trondheim: NTNU.

Engh, R. (2016). Barn og unge med utviklingshemming i skolen. Oslo: Cappelen Damm. Kapittel 11.

Engh, R. (2014). Barn og unge med ADHD i skolen. Oslo: Cappelen Damm. Kapittel 1, 3 og 6.

- Engh, R. (2010). Barn og unge med Asperger syndrom i skolen. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kapittel 6 og 7.
- Ertesvåg, S. K., & Bø, I. (2006). Gjensyn med Urie Bronfenbrenner etter hans "arbeidsdag" på 60 år. *Nordisk pedagogik*, 26 (3), 258-274.
- Froestad, J. (1999). Normalisering som disiplinering. Om norsk skolepolitikk. I S. Meyer og T. Sirnes (red.). *Normalitet og identitetsmakt i Norge*. Oslo: adNotam Gyldendal (s. 76 – 98)
- Heimdal, E. C. & Horgen, T (2004). Å måle det umålelige. Individuelle opplæringsplaner for elever med sterk multifunksjonshemming. *Spesialpedagogikk* (5), 42-49.
- Henriksen, J.-O., & Vetlesen, A. J. (2000). Nærhet og distanse: grunnlag, verdier og etiske teorier i arbeid med mennesker. Oslo: Ad notam Gyldendal. Kapittel 8 og 13.
- ISSU BRIEF (2009). Understanding the Effect of Maltreatment on Brain Development.
https://www.childwelfare.gov/pubs/issue_briefs/brain_development/brain_development.pdf
- Killen, K. (2009) Sveket I. Barn i risiko- og omsorgssviktsituasjoner. Oslo: Kommuneforlaget. Kapittel 5.
- Lindström, B. & Eriksson, M. (2015). Haikerens guide til salutogenese. Oslo: Gyldendal Akademisk. (s. 38 – 52, og 69 – 84)
- Løhre, A., Lydersen, S., Paulsen, B., Mæhle, M. & Vatten, L. J. (2011). Peer victimization as reported by children, teachers, and parents in relation to children's health symptoms. *BMC Public Health*, 11:278.
- Løhre, A., Moksnes, U. K. & Lillefjell, M. (2014). Gender differences in predictors of school wellbeing? *Health Education Journal*, 73 (1) 90-14.
- Olsen, M. H. & Mikkelsen, R. (2015). Sammen for elevers psykososiale miljø. Oslo: Cappelen Damm. Kapittel 1 og 2.
- Qvortrup, L. (2012). Inklusion – en definition. I L. Qvortrup & T. Næsby, Er du med? - om inklusion i dagtilbud og skole. Seriehæfte 5 (s. 5-16) Aalborg: Forskning og Udvikling UCN.
- Skaarderud, F. (2014). Do you mind? Mentalisering som nytt intellektuelt rammeverk for læring og endring. I J. C. Jacobsen (red.). *Lærerens grundfaglighet. Mentalisering som arbeidsredskap*. Værløse: Billesøe & Blatzer. (s. 7 - 22)
- Strand, G. (red.). (2009). AD/HD, Tourettes syndrom og narkolepsi: en grunnbok. Bergen: Fagbokforlaget. Kapittel 4 og 6.
- Sørli, K. & Kreyberg, E. (2013). Tilknytning og læring – klinisk pedagogiske perspektiver. *Spesialpedagogikk*, (1), 4- 13.
- Tetzchner, S. von (2012). *Utviklingspsykologi*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (s.228 – 234 og 257 – 272)

Tjora, A. & Levang, L. E. (red) 2016. ADHD og det disiplinert samfunn. Bergen: Fagbokforlaget. Kapittel 1 og 3.

Tøssebro, J. & Wendelborg C. (2014). Oppvekst med funksjonshemming. Familie, livsløp og overganger. Oslo: Gyldendal akademisk. Kapittel 8.

Vogt, A. (2016). Rådgivning i skole og barnehage. Oslo: Cappelen Damm akademisk. Kapittel 8.

Øvreeide, H. (2011). Samtaler med barn. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kapittel 1.

Støttelitteratur på nett:

Storvik, S. (2014). Ungdom med ASD i ungdomsskolen. Oslo: Autismeforeningen i Norge

Kan lastes ned fra: <https://autismeforeningen.no/2015/03/19/ungdom-med-asd-i-ungdomsskolen/>

Martinsen, H. (2014). Barn med ASD i barneskolen. Oslo: Autismeforeningen i Norge

Kan lastes ned fra: <https://autismeforeningen.no/2015/03/19/barn-med-asd-i-barneskolen/>

Utdanningsdirektoratet (2014). Spesialundervisning. Veileder til opplæringsloven om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning. Kan lastes ned fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/spesialundervisning/Spesialundervisning/>

Artikler/enkeltpapirer kan komme i tillegg.

LGU14001 Religion, livssyn og etikk 1 (1-7)

NB! Tekster og materiale utlevert i forbindelse med forelesninger (papirkopier, links på It's Learning til kronikker, artikler, kildetekster osv.) er også pensumstoff.

Oppsett pensum i sum: 1848 sider

Fagdidaktikk: (525s)

Andreassen, B-O. (2016). *Religionsdidaktikk. En innføring*. (2 utg.). Oslo: Universitetsforlaget. (230 sider). B

Bråten, O. M. H. (2014) «Fortolkende tilnærming til religions- og livssynsundervisning» i *Religioner og livssyn* 3/2014. 18-22. 5s

Fuglseth, K. (red.). (2014). *RLE i klemme*. Bergen: Fagbokforlaget. (Utdrag: Kap 3 (20s), kapittel 7 (15s), kapittel 10 (23s), kap. 12, (23 sider)kap. 13 (19s), kap. 15 (20s). 107 sider.

Hartman, S. G. (1994). Barns livstolkning. I E. Almén (red.), *At [undervisa om religion og etik i skolan](#)*. Linköping: Lärarutbildningen. (s. 43-70). (27 sider). **K**

Iversen, L. L. (2012). Når religion blir identitet. *Kirke og kultur*, 117(3), 258-270.
Tilgjengelig fra: http://www.idunn.no/ts/kok/2012/03/naar_religion_bli_identitet (12 sider).

[Iversen, L. L. \(2017\). Uenighetsfelleskap: kan skolen være et treningsrom for offentlig uenighet? I Lippe \(von der\), M. & Undheim, S. \(red.\), Religion i skolen. Oslo: Universitetsforlaget. \(15 s\)](#)

Jørgensen, C. S. (2017). Bør ekskursjoner være en del av religions- og livssynsundervisningen? I [I Lippe \(von der\), M. & Undheim, S. \(red.\), Religion i skolen. Oslo: Universitetsforlaget](#) (15s)

Lied, S. (2010). Vurdering i RLE. I K. R. Engh & S. Dobson (red.), *Vurdering for læring i fag* (s. 124-135). Kristiansand: Høyskoleforlaget. **K** (11 sider)

Midttun, Anne 2014. «Biter og deler av islam». I *Norsk pedagogisk tidsskrift: Religion i Skolen*. Volum 5/2014 (s. 329-340) (**11 sider**). I

Rian, D. (1999). Verdensreligioner i undervisningen. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. II. (30 sider) **K**

Skeie, G. (2017). Kan og bør religionsfaget bidra til personlig utvikling? I [I Lippe \(von der\), M. & Undheim, S. \(red\), Religion i skolen. Oslo: Universitetsforlaget. \(15s\)](#)

Winje, G. (2014). Grunnleggende ferdigheter i religion, livssyn og etikk (RLE). I M. Skovholdt (red.), *Innføring i grunnleggende ferdigheter* (s. 207-239). Oslo: Cappelen Damm Akademisk. **K (32 sider)**.

Religioner og livssyn: (1028s)

Aschim A., O. Hovdelien, H. Kringlebotn Sødal (red.) (2016). *Kristne migranter i Norden*. Kyrkjefag profil nr. 28, Portal forlag, 11-21, 87-101. (24s)

Domaas, O. E. (1996). *Tradisjonens tro: kristen troslære for lærerstudenter*. Oslo: Tano Aschehoug. (130 sider).

Eidhamar, L. G. (red.). (2004). *Religioner og livssyn*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kap. 1, 3, 5, 6, 11, 13. , 11 og 13. (10+10+60+60+10+10 = 160s)

Eriksen, Eli-Anne Vongraven (2011). «Muslim Society Trondheim tar plass i det offentlige rom». *Chaos. Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier*. Volum 55. (s.135-152) (**17 sider**).

Hareide, D. (201?). *Hva er humanisme?* Oslo: Universitetsforlaget. 132s

Humanetisk Forbund *Humanisme. Et livssyn.* http://himmeljord.no/Documents/pdf/HEF-brosjyre_norsk_web.pdf 22 sider

Hägg, H. F. (2004). *Oldkirken: kristendommen i Romerriket 30-395*. Bergen: Fagbokforlaget. (Hele boka ca .110 sider)

Kjørven, O. K., & Lindboe, I. M. (2005). *Det nye testamente: en innføring i utvalgte tekster*. Bergen: Fagbokforlaget. (s.11-165) (154 sider)

Kvalvaag, R. W. (2003). *Fra Moses til Marley: Det gamle testamentets teologi og virkningshistorie*. Bergen: Fagbokforlaget. Del 1 og 5-9 (Ca. 100 sider)

Repstad, Pål: Fra lov til lønnkammer. I Frønes, I. og Kjølørød, L. (red.) (2005). *Det norske samfunn*. Oslo: Gyldendal akademiske. (15s)

Sødal, H. K. (red.), (2002). *Det Kristne Norge: innføring i konfesjonskunnskap*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. 9-22, 35-78, 98-124, 255-286. + kirkesamfunn eget val, 20 sider. Samlet 140s.

Sødal, H. K., Haanes, V.L., Hodne, H. Leer Salvesen, P., Skottene, R. (2005). *Kristendommen 2: Tradisjon og tro.*, Kap. 4. Reformasjonstiden i Europa. Kristiansand: Høyskoleforlaget. (28s)

Vogt, Kari 2007. *Hva er ISLAM*. Oslo: Universitetsforlaget (136 sider)

Etikk og filosofi: (295s)

Eidhamar, L. G., Leer-Salvesen, P., & Hølen, V. (2007). *Den andre: etikk og filosofi i skolen* (2. utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kap. 1-2 og 4, 6, 7. 9. (ca. 200 sider)

Guro Hansen Helskog og Andreas Ribe (2009) *Dialogos: Veiledning for lærere og samtaleledere. Praktisk filosofi i skolen*. (Lærerveiledningen). S. 9-104. (95s)

På nett:

Hele læreplanverket for Kunnskapsløftet (K06):

Utdanningsdirektoratet 2015. *Læreplan i kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE)*. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/kl06/RLE1-02>

Kunnskapsdepartementet 2015. *Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova)*. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Utdanningsdirektoratet 2006. *Læringsplakaten*. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Prinsipp-for-opplaringa/Laringsplakaten/?read=1>

Utdanningsdirektoratet 2011. *Kunnskapsløftet: Generell del av læreplanen*. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Generell-del-av-lareplanen/>

Nyttig tilleggslitteratur

Berg, M. A. (2009). Å kunne regne i religion, livssyn og etikk. I H. Traavik, O. Hallås & A. Ørvig (red.), *Grunnleggende ferdigheter i alle fag* (s. 129-143). Oslo: Universitetsforlaget.

Børresen, B. (2009). "Å kunne uttrykke seg muntlig" med filosofi som utgangspunkt. I H. Traavik, O. Hallås & A. Ørvig (red.), *Grunnleggende ferdigheter i alle fag* (s. 49-64). Oslo: Universitetsforlaget.

Domaas, O. E. (2011). Dannelse og dialog: skriving og skriveformål i RLE I J. Smidt (red.), *På sporet av god skriveopplæring: ei bok for lærere i alle fag*. Trondheim: Tapir akademisk forlag.

Domaas, O. E. (2007). Lærerens livssyn som utfordring i KRL-undervisningen I T. M. Guldal (red.), *FoU i praksis 2006: rapport fra konferanse om praksisrettet FoU i lærerutdanning* : Trondheim, 24. og 25. april 2006 (s. 47-59). Trondheim: Tapir akademisk forlag.

Hartman, S. G. (2000). Livstolkning hos barn och unga. I E. Almén (red.), [Livstolkning och värdegrund: att undervisa om religion, livsfrågor och etik](#) (s. 53-101). Linköping: Lärarutbildningen.

Kunnskapsdepartementet (2011). Det kan skje igjen: rapport fra Kunnskapsdepartementets arbeidsgruppe om antisemittisme og rasisme i skolen. Oslo: Kunnskapsdepartementet. (60 sider.)

Tilgjengelig fra:

http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Grunnskole/Eidsvagutvalget/Eidsvag_rapport_Det_kan_skje_igjen.pdf

Lippe (von der), M., Anker, T., & Roos, M. (2014) Religion i skolen. Temanummer i *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 98(5).

Tilgjengelig fra: <http://www.idunn.no/ts/npt/2014/05> I

Jørgensen, C. S. (2011). Fagsjangere og fagspråk i RLE I J. Smidt (red.), *På sporet av god skriveopplæring: ei bok for lærere i alle fag*. Trondheim: Tapir akademisk forlag

Winje, G. (2009). Å være digital i religion, livssyn og etikk (RLE). I H. Otnes (red.), *Å være digital i alle fag* (s. 67-83). Oslo: Universitetsforlaget.

LGU12012 Samfunnsfag 1 (1-7) emne 2: Samfunn, kultur og sosial ulikhet

Pensumbøker og artikler:

Christensen, A. S. (2015). Demokrati- og medborgerskapsbegreber i grundskolens samfunnsfag i Danmark, Norge, Sverige og Tyskland. *Nordidactica – Journal of Humanities and Social Science Education*, 1. 63-92. (29 s.). Tilgjengelig fra: <http://kau.diva-portal.org/smash/get/diva2:813577/FULLTEXT01.pdf>

Fagerslett, R. (2015). *Forestillingen om de andre. En undersøkelse av elevers forestillinger om befolkningen i utviklingsland – kan de endres*. Masteroppgave i Lektorutdanning i Geografi. Trondheim. NTNU. (1-87). 87 sider.

Holand, I.S.; Markhus, G. & Ystad, D. (2007). *Kartlære – Tekster til faget. Kartlære ved Høgskolen i Nord-Trøndelag*. Kompendium. Høgskolen i Nord-Trøndelag. Steinkjer. (5-144). 140 sider.

Holt-Jensen, Arild. (2007). *Hva er Geografi*. Universitetsforlaget. Oslo. (13-105) 93 Sider.

Melchior, A. (2013). *Asias vekst – Vestens fall? Hvor hender det?* 14. januar 2013 Årgang: 2012-2013: Nr. 13 Nupi (Norsk Utenrikspolitisk institutt). Oslo. 5 sider.

Mikkelsen, R. & Sætre, P.J. (Red.) (2015). *Geografididaktikk for klasserommet*. 3 utgave. Cappelen Damm Akademisk. (kap. 1-5, 7-8, 10-11). 216 sider

Mikkelsen, R. (1999). *Forestillinger om befolkningsutvikling – en strategi for undervisning om befolkningsvekst (og ressursbruk)*. I: Stokke, K. & Fraas, M. (red.) *Globalisering. Rapport fra Norske geografers forenings årskonferanse 1999*. Occasional Paper #26, Human Geography. Department for Sociology and Human Geography, University of Oslo. Oslo. 7 sider.

Reite, A.J.; Sveian, H. & Erichsen, E. (1999). *Trondheim frå istid til nåtid. – landskaphistorie og løsmasser*. Gråstein 5. NGU Norges geologiske undersøkelser. Trondheim. (4-38) 35 sider.

Rønning, R og Lesjø, J. H. (2015). *Vårt politiske Norge. En innføring i stats- og kommunalkunnskap*. 4.utg. Oslo: Fagbokforlaget. (kap. 1-9) 213 sider

Smukkestad, O. (2008). *Utvikling eller avvikling. En innføring i økonomisk og politisk utviklingsteori*. Gyldendal Akademisk. Oslo. (19-109, 126-225) sider 191.

Stortingsmelding 13 (2012-2013) *Ta heile Noreg I bruk: Distrikts- og regionalpolitikken*. Kommunal og regionaldepartementet. (9-131) 123 sider.

Stray, J. H. (2011). *Demokrati på timeplanen*. Oslo: Fagbokforlaget. 158 sider.

Artikler/enkeltkapitler kan komme i tillegg.

Forelesningsnotat, artikler og annet som legges ut på «it's learning» er pensum dersom ikke annet er oppgitt.

Læreplaner:

Læreplanen i samfunnsfag <http://www.udir.no/kl06/SAF1-03/>

Læreplanen i historie fellesfag <http://www.udir.no/kl06/HIS1-02/>

Læreplanene i historie- og filosofi programfag. <http://www.udir.no/kl06/HIF1-01/>

Læreplanen i geografi fellesfag <http://www.udir.no/kl06/GEO1-01/>

Læreplanene i politikk, individ og samfunn: <http://www.udir.no/kl06/POS1-01/>

I tillegg skal studentene ha kjennskap til innholdet i veiledende kjennetegn på måloppnåelse etter 10. klasse i samfunnsfag på

http://www.udir.no/Upload/Vurdering/Kjennetegn/Samfunnsfag_kjennetegn_NN.pdf

Med forbehold om endringer i nettsadresse.

Atlas:

Studentene vil få bruk for atlas studiet. Følgende atlas er godkjent som lovlig hjelpemiddel på eksamen:

Kinder, Hermann og Werner Hilgemann (2003), *The Penguin Atlas of World History – From Prehistory to the Eve of the French Revolution*. Penguin Books.

Mikkelsen, R. (red.) 2012. *Atlas for videregående skole*. Oslo, Cappelen Dam

LGU14002 Samfunnsfag 1 (1–7): Samfunn, kultur og sosial ulikhet

Pensumbøker og artikler:

Diamond, J. (2012). *Våpen, Pest & Stål*. Spartacus (9-460) 452 sider.

Eriksen, T.B. (2011). Et loddent sveip gjennom evolusjonen. *Morgenbladet*. 12-18 august 2011. 2 sider.

Fagerslett, R. (2015). *Forestillingen om de andre. En undersøkelse av elevers forestillinger om befolkningen i utviklingsland – kan de endres*. Masteroppgave i Lektorutdanning i Geografi. Trondheim. NTNU. (1-87) 87 sider.

Helle, Knut m.fl (2013). *Grunnbok i Norges historie – fra vikingtid til våre dager*. Universitetsforlaget. (13–192) 180 sider

Holand, I.S.; Markhus, G. & Ystad, D. (2007). *Kartlære – Tekster til faget Kartlære ved Høgskolen i Nord-Trøndelag*. Kompendium. Høgskolen i Nord-Trøndelag. Steinkjer. (5-144) 140 sider.

Holt-Jensen, Arild. (2007). *Hva er Geografi*. Universitetsforlaget. Oslo. (26-105) 80 Sider.

Knutsen, G. (2006). *Lange linjer i historien*. Cappelen, (9–115) 107 sider

Lund, E. (2016). *Historiedidaktikk: en håndbok for studenter og lærere* (5. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. s. 11–202 (192 s.) (Del III «Tekst- og bildearkiv» fra s. 202 er ikke lesepensum, men må brukes som oppslagsverk).

Martinussen, Willy (2008): *Samfunnsliv: Innføring i sosiologiske tenkemåter*. Bare 1. del (11-73) ca. 63 sider.

Melchior, A. (2013). Asias vekst – Vestens fall? *Hvor hender det?* 14. januar 2013 Årgang: 2012-2013: Nr. 13 Nupi (Norsk Utenrikspolitisk institutt). Oslo. 5 sider.

Melve, Leidulf (2009). *Europeisk politisk historie 400–1750*. Cappelen (s. 13-78, 92-137, 153–198) 157 sider.

Mikkelsen, R. & Sætre, P.J. (Red.) (2015). *Geografididaktikk for klasserommet*. 3 utgave. Cappelen Damm Akademisk. (13 - 314) Sider 302

Mikkelsen, R. (1999). Forestillinger om befolkningsutvikling – en strategi for undervisning om befolkningsvekst (og ressursbruk). I: Stokke, K. & Fraas, M. (red.) *Globalisering. Rapport fra Norske geografers forenings årskonferanse 1999*. Occasional Paper #26, Human Geography. Department for Sociology and Human Geography, University of Oslo. Oslo. (7 sider)

Reite, A.J.; Sveian, H. & Erichsen, E. (1999). *Trondheim frå istid til nåtid. – landskapshistorie og løsmasser*. Gråstein 5. NGU Norges geologiske undersøkelser. Trondheim. (4-38) 35 sider.

Ravnå, Per-Bjarne. (2006). *Gresk og romersk politisk historie*. Oslo: Cappelen akademisk forlag. (185 s.)

Skavhaug, Trygve. (2010). *Notat om klima, klima- og vegetasjonssoner*. Høgskolen i Nord-Trøndelag. Levanger. 41 sider.

Smukkestad, O. (2008). *Utvikling eller avvikling. En innføring i økonomisk og politisk utviklingsteori*. Gyldendal Akademisk. Oslo. (19-109, 126-225) sider 191.

Stortingsmelding 13 (2012-2013) *Ta heile Noreg I bruk: Distrikts- og regionalpolitikken*. Kommunal og regionaldepartementet. (9-131) 123 sider.

Tollan, K.J. (2002) Kildekritikk. Kort upublisert notat. 3 sider.

Wilkinson, Richard & Kate Picket (2012). *Ulikhetens pris: Hvorfor likere fordeling er bedre for alle*. Oslo, Res Publica. (13-89, 129-145, 171-196, 199-331) 253 sider.

Forelesningsnotat, artikler og annet som legges ut på «it's learning» er pensum dersom ikke annet er oppgitt.

Sidetall: 2605

Læreplaner:

Læreplanen i samfunnsfag <http://www.udir.no/kl06/SAF1-03/>

Læreplanen i historie fellesfag <http://www.udir.no/kl06/HIS1-02/>

Læreplanene i historie- og filosofi programfag. <http://www.udir.no/kl06/HIF1-01/>

Læreplanen i geografi fellesfag <http://www.udir.no/kl06/GEO1-01/>

Læreplanene i politikk, individ og samfunn: <http://www.udir.no/kl06/POS1-01/>

I tillegg skal studentane ha kjennskap til innhaldet i rettleiande kjenneteikn på måloppnåing etter 10. klasse i samfunnsfag på

http://www.udir.no/Upload/Vurdering/Kjennetegn/Samfunnsfag_kjennetegn_NN.pdf

Med forbehold om endringer i nettadresse.

Atlas:

Følgende atlas er godkjent som lovlig hjelpemiddel på eksamen, og anbefales kjøpt:

Kinder, Hermann og Werner Hilgemann (2003), *The Penguin Atlas of World History – From Prehistory to the Eve of the French Revolution*. Penguin Books.

Mikkelsen, R. (red.) 2012. *Atlas for videregående skole*. Oslo, Cappelen Dam

LGU14027 Tegnspråk 1 (1-7)

Bøker og artikler:

Amundsen, G., & Holm, A. (2001). Tegnspråk og norsk og noen døve elever i et tospråklig læringsmiljø. I H. Fottland (red.), *Tilpasning og tilhørighet i en skole for alle* (s. 123-138). Bergen: Fagbokforlaget.

Breivik, J-K. (2004, 1. utgave, 2. opplag). Døve – funksjonshemmede eller kulturell minoritet?. Romøren, T. I. (red.), *Usynlighetskappen: Levekår for funksjonshemmede* (s. 83-103). Oslo: Akribe Forlag as.

Czubek, Todd A., & Greenwald, Janey. (2005). Understanding Harry Potter: Parallels to the Deaf World. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 10(4), 442-450.

Dalland, Olav. (2012). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo, Norway: Gyldendal Norsk Forlag.

Earis, Helen, & Cormier, Kearsy. (2013). Point of view in British Sign Language and spoken English narrative discourse: the example of 'The Tortoise and the Hare'. *Language and Cognition*, 5(4), 313-343.

Eriksson, Per. (1994). Dövas historia. En faktasamling, del 1. SIH Läromedel. 7-90.

Erlenkamp, Sonja. (2011). Norsk tegnspråk: helt norsk og veldig annerledes. Skisse av en ny beskriveslesmodell for norsk tegnspråk. *Norsk lingvistisk tidsskrift*, 29, 26-37.

Evans, Vyvyan, & Green, Melanie. (2006). *Cognitive linguistics: An introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Hillesøy, S. og Ohna, Stein E. (2014). Barnehagepersonalets refleksjoner om vilkår for deltakelse for barn med Cochlea implantat. *Spesialpedagogikk* 7/14
<http://utdanningsforskning.no/artikler/barnehagepersonalets-refleksjoner-om-vilkar-for-deltakelse-for-barn-med-cochleaimplantat/>

Holten, Sonja Myhre. (2009). Tospråklighet eller flerspråklighet- Hva er problemet? In Aase Lyngvær Hansen, Ninna Garm, & Ellinor Hjelmervik (Eds.), *Hørsel - språk og kommunikasjon*. En artikkelsamling (pp. 148-159). Trondheim, Norway: Møller kompetansesenter.
<http://www.acm5.com/kompendier/Horsel-sprak-kommunikasjon.pdf>

Johnston, Trevor, & Schembri, Adam. (2007). *Australian Sign Language: An introduction to sign language linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Morford, Jill P, & Macfarlane, James. (2003). Frequency characteristics of American Sign Language. *Sign Language Studies*, 3(2), 213-223.

Myers-Scotton, Carol. (2005). *Multiple Voice: An introduction to Bilingualism*. Blackwell Publishing. 1-15 og 35-66.

Nyeng, Frode. (2012). *Nøkkeltbegreper i forskningsmetode og vitenskapsteori*. Bergen, Norway: Fagbokforlaget

Nyhus, Marianne P. (2012). Døve barn og språkutvikling - flere veier og ulike perspektiver. *Spesialpedagogikk* 5/12
<http://utdanningsforskning.no/artikler/dove-barn-og-sprakutvikling--flere-veier-og-ulike-perspektiver/>

Schewe, Olav. (2014). *Superstudent: Lær mer effektivt, få bedre karakterer*. Oslo, Norway: Universitetsforlaget.

Schröder, Odd-Inge. (2006). Likt og ulikt: Innføring i forskjeller mellom norsk og norsk tegnspråk. I Sissel Redse Jørgensen & Rani Lill Anjum (red.), *Tegn som språk: En antologi om tegnspråk* (s. 79-101). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Valli, Clayton, & Lucas, Ceil. (2001). *Linguistics of American Sign Language: An introduction*. Washington D.C.: Gallaudet University Press.

Vonen, Arnfinn Muruvik. (2006). Tegnspråk i et lingvistisk perspektiv. I Sissel Redse Jørgensen & Rani Lill Anjum (Eds.), Tegn som språk: En antologi om tegnspråk (s. 125-150). Oslo, Norway: Gyldendal Akademisk.

Nettsider:

Council of Europe. (2012). Ofte stilte spørsmål om tegnspråk.
from <http://edl.ecml.at/LanguageFun/FAQsonsignlanguage/tabid/2741/language/nn-NO/Default.aspx>

Høgskolen i Bergen, Norges Handelshøyskole, Universitetet i Bergen og Universitetet i Oslo, og Akademisk skriving ved Institutt for filosofi og førstesemesterstudier, Universitetet i Bergen. (2016, 26. april). Sokogskriv.
Hentet 2. Mai 2016 fra <http://sokogskriv.no>.

Mine tegn - et nettsted der du kan lage din egen oversikt over tegn du lærer
www.minetegn.no

NRK. (2015-16). Tegnspråknytt.
Retrieved from <http://tv.nrk.no/serie/tegnsppraaknytt>

Norsk tegnordbok
www.tegnordbok.no

Norges Døveforbund
www.deafnet.no

Ressurs for hørselshemmede
www.erher.no

Zoom webTV (Små filmer og reportasjer)
www.zoom.coip.no

Videoer:

Bø, Vibeke, Ferrara, Lindsay, Schröder, Odd-Inge, Nyberg, Lise Marie, Hartvedt, Margareth, Skedsmo, Kristian, Skong, Ingvild Larsen, & Vonen, Arnfinn Muruvik. (2015). Norsk tegnspråk pilot korpus [Video dataset].

Raanes, Eli, Ferrara, Lindsay, & Nilsson, Anna-Lena. (2014). Humor på norsk tegnspråk [Video dataset]. Trondheim, Norway: HiST-ALT.

(Kan brukes på skolens maskiner:)
TegnStart.1 (2004). Trondheim: Statped
TegnStart.2 (2004). Trondheim: Statped
TegnStart.3 (2009). Trondheim: Statped

Det kan komme endringer.

Grunnskolelærerutdanningen (5-10) 4-årig

LGU52009 Engelsk 1 (5-10) emne 2

Language

1. Dale, L. & Tannner, R. (2012). *CLIL activities. A resource for subject and language teachers*. Cambridge: Cambridge University Press. ISBN 9780521149846
- Hedge, T. (2000). *Teaching and Learning in the Language Classroom*. Oxford: Oxford University Press
- Lightbown, P. M. (2014). *Focus on content-based language teaching*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 9780194000826
- Nilsen, Thor Sigurd & Rugesæter, Kåre N. (2015). *English Phonetics for Teachers*. Bergen: Fagbokforlaget. Third edition. ISBN 9788245018578

Literature

- Deary, T. (2007). *Horrible Histories: Vicious Vikings*. London: Scholastic.
- Dickens, C. (2008). *A Christmas Carol and Other Christmas Books*. Ed. Robert Douglas-Fairhurst. Oxford: Oxford University Press. ISBN: 9780199536306
- McDonald, M. & Pryor, B. (1998). *My Girragundji*. St. Leonards: Allen & Unwin
- Tan, S. (2008). *The Lost Thing*. Sydney: Hachette.
- Woodson, J. (2014). *Brown Girl Dreaming*. New York: Nancy Paulsen.

Reference

- Bailey, Steven. (2015). *Academic Writing. A Handbook for International Students*. Abingdon: Routledge. ISBN 9780415595810
- Ball, P., Kelly, K. & Clegg, J. (2015). *Putting CLIL into practice*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 9780194421058

NB: Other literary texts, essays and articles will be required in addition to the texts on the book list. Please check the reading plan on Blackboard regularly to ensure you have access to all required texts. Course teachers will be responsible for providing copies, digital files, or web resources of these texts. Students will be responsible for accessing or printing them as needed.

LGU53003 Engelsk 2 (5-10)

Language and Methodology

- Bailey, S. (2015). *Academic Writing: a Handbook for International Students* (4th ed.). London & New York: Routledge.
- Ellis, R. & Shintani, N. (2014). *Exploring Language Pedagogy through Second Language Acquisition Research*. London, New York: Routledge.
- Galloway, N. & Rose, H. (2015). *Introducing Global Englishes*. London & New York: Routledge.
- Jones, Rodney. (2012). *Discourse Analysis: A Resource Book for Students*. London & New York: Routledge.

Literature and Culture

- Achebe, Chinua. *Things Fall Apart*, Penguin (2006).
- Anderson, Laurie Halse. *Speak*.
- Anderson, Matthew Tobin. *Feed*.
- Arsenault, Isabelle. *Jane, the Fox, and Me*.
- Atwood, Margaret. *The Handmaid's Tale*, Vintage (1996).
- Beagle, Peter S. *The Last Unicorn*, Roc Trade (1991). ****Note: Paperback novel, NOT graphic novel**
- Brugman, Alyssa. *Walking Naked*.
- Chandler, Raymond. *The Big Sleep*, Penguin (2011).
- Cisneros, Sandra. *The House on Mango Street*, Bloomsbury (2004).
- Cormier, Robert. *The Chocolate War*.
- Jonsberg, Barry. *My Life As an Alphabet*.
- McDonald, Meme and Boori Monty Pryor, *My Girragundji*.
- Miller, Arthur. *The Crucible*, Penguin Modern Classics (2000).
- Shakespeare, William. *The Tempest*, Barron's Simply Shakespeare (2002).
- Stead, Rebecca. *When You Reach Me*.
- Williams, Marcia. *Mr. William Shakespeare's Plays*.
- Winterson, Jeannette. *Lighthousekeeping*, Harper Perennial (2005).

LGU54001 Kroppsøving 1 (5-10)

Bøker:

- Brattenborg, S & Engebretsen (2013). *Innføring i kroppsøvingsdidaktikk* (3. utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Dahl, H.A (2005). *Klar ferdig gå! : Grunnbok i aktivitetfysiologi*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (s. 13-188, 198-211).

Gjerset, A., Holmstad, P., Raastad, T., Haugen, K., & Giske, R. (2012). [Treningslære](#) (4. utg.). Oslo: Gyldendal undervisning.

Hollekim og Vingdal (2000). *Mestring og glede- fra grunnleggende bevegelser til idrett og dans*. Oslo: Gyldendal Undervisning.

Kvikstad, I. (2016). *Motorikk i et didaktisk perspektiv*. Oslo: Gyldendal Akademisk (kap 1, 5, 12)

Madsen, Ø., & Irgens, P. (2013). *Slik lærer du å svømme*. Bergen: Bodoni forlag.

Nordbotten, G.L. (2014) *Barns fysiske utvikling. Hvordan stimulere barns fysiske utvikling?* Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Steinsland, I., & Fjeld, J. (2002). *Fra lek til friidrett*. Bergen: Fagbokforlaget.

Vingdal, I. M., & Hollekim, I. (2010). *Barn i naturen: utfordringer, opplevelse, læring*. Oslo: Gyldendal undervisning.

Vinje E. E. (2016). *Kroppøvingdidaktiske utfordringer*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (kap. 1, 2)

Kompendier:

Bjerke, Ø. (2014). *Kompendium i turn*. Trondheim: NTNU, ILU.

Bjerke, Ø. Vedul-Kjelsås, V. & Jenssen, A.R. (2017). *Kompendium i Basis*. Trondheim: NTNU, ILU.

Bjerke, Ø. & Kristensen, G.O. (2013). *Kompendium - Aktiviteter på snø og is*, NTNU, Akademia.

Jenssen, A.R. (2017). *Ballbasis*. Trondheim: NTNU, ILU.

Jenssen, A.R. (2014). *Leik i skolen*. Trondheim: NTNU, ILU.

Jenssen, A. R. (2014). *Sentrale ballspill: Hvordan gjennomføre i skolen*. Trondheim: NTNU, ILU.

Jenssen, A. R. (2015). *Turn i GLU 1-7*. Trondheim: NTNU, ILU.

Østerlie, O. (2017). *Dans i kroppøving: Kompendium i dans, GLU1-7 og 5-10*, NTNU grafisk senter.

Blackboard/Nettressurs:

Bjørndal, C.RP (2013). Observasjon som vurderende øye. I. C.R.P. Bjørndal. *Det vurderende øyet. Observasjon, vurdering og utvikling i undervisning og veiledning* (2.utg). Gyldendal Akademisk: Oslo (s.32-63)

DeSeCo (2025).The Definition and Selection of Key Competences. Executive Summary (<http://www.oecd.org/dataoecd/47/61/35070367.pdf>)

Fjørtoft, I. (2009). Læringslandskap: hvordan fysiske omgivelser fremmer fysisk aktivitet, lek og læring. I B.T. Johansen, R. Høigaard og J.B Fjeld *Nyere perspektiv innen idrett og idrettspedagogikk* s. 117-130, Høyskoleforlaget, Kristiansand.

Haga M. og Sigmundsson, S. (2013). Motorisk utvikling. I Karlsdottir (Læring – utvikling – læringsmiljø), s119-135.

Helsedirektoratet. (2014). *Anbefalinger om kosthold, ernæring og fysisk aktivitet*. Rapport IS-2170. Hentet fra: <http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ertering-og-fysisk-aktivitet/Publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ertering-og-fysisk-aktivitet.pdf>

Iversen, A.S. (2012). Dansens plass i kroppsøvingfaget – status, utfordringer og muligheter. *Kroppsøving*(2), 6-7.

Meld. St. 18 (2015-2016). (2016). Friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet. Oslo: Klima- og miljødepartementet. (s 14-27).

Norges orienteringsforbund. (2016). *Riktige løyper for barn og ungdom*. Oslo: Norges orienteringsforbund. Hentet fra: http://www.orientering.no/media/filer_public/02/d9/02d9ce53-d416-492a-a796-a5864cd15590/nof_riktige_loyper_for_barn_og_ungdom_2016.pdf

Norsk orientering: Nettorientering. Lastes ned her: <http://www.nof-orientering.org/innhold.php>

Norsk resucitasjonsråd. (2014). *Retningslinjer 2010 Basal HLR- barn*. Hentet fra: http://nrr.org/images/pdf/BHLR_pa_barn_Norske_retningslinjer_2015.pdf

Nyheim, May Britt (2010). Fra lek til friidrett basistrening med tilpasninger for barn og unge med spesielle behov
<https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/funksjonshemmede/aktivitetsmaterieell/2010hefte---friidrett-for-funksjonshemmede.pdf>

Utdanningsdirektoratet. (2008). *Rundskriv 1- 2008 Forsvarlig svømme- og livredningsopplæring i grunnskoleopplæringen*. Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra: <http://www.udir.no/Upload/Rundskriv/2008/5/udir-1-2008-svomming.pdf?epslanguage=no>

Utdanningsdirektoratet. (2015). Læreplan i kroppsøving.
(<https://www.udir.no/globalassets/upload/larerplaner/svomming/lareplan-i-kroppsoving-01-08-2015.pdf>).

Støttelitteratur:

O-skolen: <http://www.o-skolen.no/index.php?lag=1&krets=3&forbund=38&nyttlag=38&nykrets=3&nyttforbund=1>

Utdanningsdirektoratet. (2008). *Svømme- og livredningsopplæring: støttmateriell for lærere og instruktører i grunnskolen*. Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra: http://www.udir.no/PageFiles/Fysisk%20aktivitet/2/Udir_svomme_livredding_net.pdf

Irgens, P. & Larsen, R. (2014). *Veien mot svømmedyktighet. Timeopplegg for skoleverket*. Hentet fra: <http://skolesvommen.no/brosjyrer/nsfsvommeundervisning.html>

Jagtøien, G. L. & Hansen, K. (2000) I bevegelse. Sansemotorikk, leik, observasjon. Gyldendal Norsk Forlag (s. 157-199).

Tonkonogi, M. & Bellardini, H. (2013). *Fysisk trening for barn og ungdom*. Oslo: Akilles.

Haywood, K., & Getchell, N. (2009). *Life span motor development (5th ed.)*.ampaign, Ill: Human Kinetics.

I tillegg kommer litteratur/presentasjoner gjennomgått i forbindelse med undervisning, studentoppgaver og studentframlegg. Disse legges på emnerom i Blackboard.

LGU52010 Kunst og håndverk 1 (5-10) emne 2

Kunnskapskilder:

I tillegg til listen kommer tekstsider og kompendier utdelt i undervisningen.

Kunnskapskilder er også kunstmuseer, verksteder, gallerier, internett, video, tutorials og film.

Hauffe, T. (1996). *Design*. Oslo: Cappelen. 150 s.

Tilgjengelig som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010091403053

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/kl06/KHV1-01/>

Nielsen, L. M. (2009). *Fagdidaktikk for kunst og håndverk: i går, i dag, i morgen*. Oslo: Universitetsforlaget. 124 s.

Stilhistorie for arkitektur: <http://www.miljolare.no/tema/kulturminner/artikler/stilhistorie.php>

Thiis-Evensen, T. (1995). *Europas arkitekturhistorie: fra idé til form* (Bokmålutg.). Oslo: Gyldendal.

s. 116-167

Finnes også som:

Thiis-Evensen, T. (1995). *Arkitekturhistoria i Europa: frå idé til form* (Nynorskutg.). Oslo: Gyldendal.

Tilgjengelig som e-

bok: <http://www.nb.no/nbsok/nb/5af3447be51c1961eb79b98f80001687.nbdigital?lang=no#0>

Timenes, K. (1997). *Tekstil: teknikker og oppgaver*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. 114 s.

Tilgjengelig som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010040605062

Utdanningsdirektoratet: Den generelle delen av læreplanen, 1993, tilgjengelig fra http://www.udir.no/upload/larerplaner/generell_del/generell_del_lareplanen_bm.pdf , 22 s.

Tilleggs litteratur:

Breiset, R., & Gunnerød, A. G. (2001). *Telgje spikke smi: med kvass kniv i rått tre*. Oslo: Norges husflidslag.

Høisæther, O. R. (2009). *Design på norsk* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm. 120 s.

Lepperød, J., Kallestad, T. & Gilje, Ø. (2013). *Kunst, håndverk, teknologi og design*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 170-345.

Mørstad, E. (2000). *Visuell analyse: metode og skriveråd*. Oslo: Abstrakt forlag. 105 s.

Opdahl, A. B. (2008). *Klær: fra kast til bruk*. Oslo: Boksenteret.

Solberg, H. (red.) (1999). *Arkitektur i 1000 år: en arkitekturguide for Trondheim*. Trondheim: Trondhjems arkitektforening.

Kleiner - Gardner's Art through the Ages. ISBN 9781133490609

Gombrich, E. H. (2007). *Kunstens historie* (Ny rev. og utvidet utg.). København: Gyldendal.
Finnes også som:

Gombrich, E. H. (2003). *Verdenskunsten* (4. utg.). Oslo: Aschehoug.

Finnes også som:

Gombrich, E. H. (1996). *Verdenskunsten* (3. rev. utg.) Oslo: Aschehoug.

Finnes også som:

Gombrich, E. H. (1992). *Verdenskunsten* (Ny utg.). Oslo: Aschehoug.

LGU53009 Kunst og håndverk 2 (5-10)

Kunnskapskilder og litteraturliste

I tillegg til listen kommer tekstsider utdelt i undervisningen.

Kunnskapskilder er også kunstmuseer, verksteder, gallerier, internett, video og film.

Kleiner - Gardner's Art through the Ages. ISBN 9781133490609

Danbolt, Gunnar (2009). *Norsk kunsthistorie: bilde og skulptur frå vikingtida til i dag* (3. utg.). Oslo: Samlaget. (s.4-152)

Halvorsen, E. M. (2007). *Kunstfaglig og pedagogisk FoU: nærhet, distanse, dokumentasjon*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. (165 s.)

Hauffe, T. (1996). *Design*. Oslo: Cappelen. (150 s.)

Tilgjengelig som e-bok:

http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010091403053

Høisæther, O. R. (2009). *Design på norsk* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm.

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Læreplan i kunst og håndverk. 17 s.

Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/kl06/KHV1-01/>

Nielsen, L. M. (2009). *Fagdidaktikk for kunst og håndverk: i går, i dag, i morgen*. Oslo: Universitetsforlaget.

This-Evensen, T. (1995). *Europas arkitekturhistorie: fra idé til form* (Bokmålutg.). Oslo: Gyldendal. (160 s.)

Finnes også som:

This-Evensen, T. (1995). *Arkitekturhistoria i Europa: fra idé til form* (Nynorskutg.). Oslo: Gyldendal.

Artikler/enkeltkapitler kan komme i tillegg.

Selvvalgt pensum, ca 100 s. til fordypningsoppgaven. Denne litteraturen må godkjennes av faglærer.

Anbefalt tillegglitteratur

Mørstad, E. (2000). *Visuell analyse: metode og skriveråd*. Oslo: Abstrakt forlag.

Eeg, C., & Sørheim, E. (2006). *Med egne øyne: B. 1. Om formidling av samtidskunst*. Oslo: Gan forlag. (84 s.)

Högbkvist, S. (2006). *Med egne øyne: B. 2. Om formidling av videokunst*. Oslo: Gan forlag. (38 s.)

Klingenberg, I. Aa. (2001). *Kunsthåndverk og design i Norge*. Oslo: Gyldendal fakta.

Meyer, S. (2009). *Hva er et bilde: om visuell kultur*. Oslo: Pax. (127 s.)

Veiteberg, J. (2005). *Kunsthåndverk: fra tause ting til talande objekt*. Oslo: Pax. (75 s.)

Gombrich, E. H. (2007). *Kunstens historie* (Ny rev. og utvidet utg.). København: Gyldendal.

Finnes også som:

Gombrich, E. H. (2003). *Verdenskunsten* (4. utg.). Oslo: Aschehoug.

Finnes også som:

Gombrich, E. H. (1996). *Verdenskunsten* (3. rev. utg.) Oslo: Aschehoug.

Finnes også som:

Gombrich, E. H. (1992). *Verdenskunsten* (Ny utg.). Oslo: Aschehoug.

LGU54002 Kunst og håndverk 1 (5-10)

Kunnskapskilder

I tillegg til listen kommer tekstsider utdelt i undervisningen.

Kunnskapskilder er også kunstmuseer, verksteder, gallerier, internett, video og film.

Kleiner - Gardner's Art through the Ages. ISBN 9781133490609

Danbolt, G. (2002). *Blikk for bilder: om tolkning og formidling av billedkunst*. Oslo: Abstrakt forlag.

Finnes også som:

Danbolt, Gunnar (1999). *Blikk for bilder: formidling av billedkunst til barn og ungdom*. Oslo, Norsk kulturråd.

Danbolt, Gunnar (2009). *Norsk kunsthistorie: bilde og skulptur frå vikingtida til i dag* (3. utg.). Oslo: Samlaget. s.153-472.

Hauffe, T. (1996). *Design*. Oslo: Cappelen. 150 s.

Haabesland, A. Å., & Vavik, R. E. (2000). *Kunst og håndverk: hva og hvorfor*. Bergen: Fagbokforlaget.

261 s., unntatt s. 88-127 (L97 og undervisning i kunst og håndverk)

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/kl06/KHV1-01/>

Nielsen, L. M. (2009). *Fagdidaktikk for kunst og håndverk: i går, i dag, i morgen*. Oslo: Universitetsforlaget. 124 s.

Stilhistorie for arkitektur: <http://www.miljolare.no/tema/kulturminner/artikler/stilhistorie.php>

Thiis-Evensen, T. (1995). *Europas arkitekturhistorie: fra idé til form* (Bokmålutg.). Oslo: Gyldendal. s. 116-167

Finnes også som:

Thiis-Evensen, T. (1995). *Arkitekturhistoria i Europa: frå idé til form* (Nynorskutg.). Oslo: Gyldendal.

Timenes, K. (1997). *Tekstil: teknikker og oppgaver*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. 40 s.
Tilgjengelig som e-bok:

http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010040605062

Utdanningsdirektoratet: Den generelle delen av læreplanen, 1993.

Tilgjengelig fra:

http://www.udir.no/Upload/larerplaner/generell_del/generell_del_lareplanen_bm.pdf?epslanguage=no 22 s.

Tillegglitteratur

Bagnall, B. (1987). Tegne - male: et komplett kurs. Oslo: Teknologisk forlag. 100 s.

Breiset, R., & Gunnerød, A. G. (2001). Telgje spikke smi: med kvass kniv i rått tre. Oslo: Norges husflidslag.

Danbolt, G. (2014). Frå modernisme til det kontemporære: tendensar i norsk samtidskunst etter 1990.

Oslo: Samlaget.

Danbolt, G., & Meyer, S. (1989). Når bilder formidler: en bok om visuell kommunikasjon: studiebok.

Oslo: Universitetsforlaget.

Lepperød, J., Kallestad, T., & Gilje, Ø. (2013). Kunst, håndverk, teknologi og design. Bergen: Fagbokforlaget.

s. 4-345.

Fjørtoft, M. (2008). Digital fotografi i praksis (4. utg.). Tingvoll: Abrakadabra.

Grønli, A., & Fredriksen, G. B. (2001). Skulpturguiden for Trondheim: en håndbok om utendørs skulpturer og kunstnerisk utsmykning. Trondheim: Tapir.

Høisæther, O. R. (2009). Design på norsk (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm. 120 s.

Mørstad, E. (2000). Visuell analyse: metode og skriveråd. Oslo: Abstrakt forlag.

Opdahl, A. B. (2008). Klær: fra kast til bruk. Oslo: Boksenteret.

Solberg, H. (red.) (1999). Arkitektur i 1000 år: en arkitekturguide for Trondheim. Trondheim: Trondhjems arkitektforening.

Teigen, T. (1992). Frihåndstegning. Oslo: Ad Notam Gyldendal. 50 s.

Gombrich, E. H. (2007). *Kunstens historie* (Ny rev. og utvidet utg.). København: Gyldendal.

Finnes også som:

Gombrich, E. H. (2003). *Verdenskunsten* (4. utg.). Oslo: Aschehoug.

Finnes også som:

Gombrich, E. H. (1996). *Verdenskunsten* (3. rev. utg.) Oslo: Aschehoug.

Finnes også som:

Gombrich, E. H. (1992). *Verdenskunsten* (Ny utg.). Oslo: Aschehoug.

LGU52014 Matematikk 2 (5-10) emne 1

Schou, J., Jess, K., Hansen, H. C., & Skott, J. (2007). *Matematik for lærerstuderende: Tal, algebra og funksjoner: 4.-10. klasse*. Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur.

Skott, J., Jess, K., & Hansen, H. C. (2008). *Matematik for lærerstuderende: Delta: fagdidaktik*. Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur.

Van de Walle, J. A., Karp, K., & Bay-Williams, J. M. (2013). *Elementary and middle school mathematics. Teaching developmentally* (8th ed.). Essex: Pearson.

Eller

Van de Walle, J. A., Karp, K., & Bay-Williams, J. M. (2015). *Elementary and middle school mathematics. Teaching developmentally* (9th ed.). Essex: Pearson.

Artikler/enkeltkapitler vil komme i tillegg.

LGU52004 Musikk1(5-10) emne 2: Komposisjon og fagdidaktiske emner

Amsrud, A., & Bjørnstad, T. (2008). *Sang i Norge*. Oslo: Musikk i skolen.
Nettsted:
<http://www.sanginorge.no/>

Blokhus, Y., & Molde, A. (2004). *Wow!: populærmusikkens historie*. Oslo, Universitetsforlaget.

Djupdal, K. (1999). *Musikkteori*. (3. rev. utg.). Oslo: Ad notam Gyldendal.

Espeland, M. (2004). *Lyttemetodikk: Ressursbok*. Bergen: Fagbokforlaget.

Hanken, I. M. & Johansen, G. (rev.utg.2013). *Musikkundervisningens didaktikk*. Oslo: Cappelen akademisk forlag. (kap.8 og kap.11)

Johansen, K. L. (2005). *Komponering: kunnskap & kreativitet: idésamling og lærebok for lærere og lærerstuderenter*. Oslo: Musikk i skolen

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.
Tilgjengelig fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>

Nesheim, E. (2004). *Musikkhistorie*. Oslo: Norsk musikkforlag

Sætre, J. H., & Salvesen, G. (2010). *Allmenn musikkundervisning: perspektiver på praksis*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Kompendium og noter til praktisk musisering vil bli utgitt ved semesterstart

Et utvalg lytte-eksempler fra ulike historiske epoker

Tillegglitteratur

Benestad, F. (2009). *Musikklære: en grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bøe, O.-M., & Johansen, K. L. (2006). *Musikkisum 7: lærerens bok*. Oslo: Cappelen.

Hanken, I. M. & Johansen, G. (rev.utg.2013). *Musikkundervisningens didaktikk*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Hjorthaug, S. (2002). *Musikkhistorisk oversikt*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Ophus, T. (2011) *Nyt notene!* Oslo: Norsk musikkforlag

LGU53008 (5-10) Musikk 2: Utøvende og skapende musikk, kultur og samfunn

Hovedlitteratur

Amsrud, A., & Bjørnstad, T. (2008). *Sang i Norge*. Oslo: Musikk i skolen.

Nettsted: <http://www.sanginorge.no/>

Dugstad, R., Hagerup, G. B., & Smidt, M. (2011). *På kryss og ters: musikk fordypning 2*. Bergen: Fagbokforlaget.

Furnes, Odd Torleiv. (2009). *Musikk og tilpasset opplæring – om å kunne spille på flere strenger. Et blikk på musikalitet, multiple intelligenser og læringsoverføring*. Nordisk musikkpedagogisk årbok 11 2009, s. 115-138.

http://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/172223/Furnes_2009.pdf?sequence=1

Kotarba, J. A., Merrill, B., Williams, P. J., & Vannini, P. (2013). *Understanding society through popular music* (2nd ed.). New York: Routledge.

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Tilgjengelig fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>

Nielsen, Frede. (2010). *Almen musikkdidaktik*. København: Akademisk forlag.

Kapittel 3 *Musikfaget set indefra s.103 - 125* og Kapittel 4 *Musik som et mangespektret meningsunivers s. 127 – 161*.

Olsen, E., & Hovdenak, S. S. (red.). (2007). *Musikk – mulighetenes fag*. Bergen: Fagbokforlaget.

Risa, Ø. (2001) *Musikkteori & arrangering, innføring for lærerstudenter* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Ruud, E. (2013). *Musikk og identitet* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Varkøy, Ø. (2015). *Hvorfor musikk?: en musikkpedagogisk idéhistorie* (3.utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Diverse notemateriell som avtales med faglærer.

Tillegglitteratur

Bicknell, Jeanette. (2009). *Why music moves us*. London: Palgrave Macmillan

Johnsen, B. (2013) *Musikkfaget: en invitasjon til mestring*. Bergen: Fagbokforlaget.

Hesmondhalgh, D. (2013). *Why music matters*. Chichester: Wiley Blackwell.

Turino, T. (2008). *Music as social life: the politics of participation*. Chicago: University of Chicago Press.

Østberg, D., & Bjørnerem, R. T. (2017). *Musikkfeltet: en innføring i musikk sosiologi*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

LGU54003 Musikk 1 5-10: Instruksjon, ledelse, komposisjon og fagdidaktiske emner

Hovedlitteratur

Amsrud, A., & Bjørnstad, T. (2008). *Sang i Norge*. Oslo: Musikk i skolen.

Nettsted:

<http://www.sanginorge.no/>

Blokhus, Y., & Molde, A. (2004). *Wow!: populærmusikkens historie*. Oslo, Universitetsforlaget.

Djupdal, K. (1999). *Musikkteori*. (3. rev. utg.). Oslo: Ad notam Gyldendal.

Espeland, M. (2004). *Lyttemetodikk: Ressursbok*. Bergen: Fagbokforlaget.

Hanken, I. M. & Johansen, G. (rev.utg.2013). *Musikkundervisningens didaktikk*. Oslo: Cappelen akademisk forlag. (kap.8 og kap.11)

Johansen, K. L. (2005). *Komponering: kunnskap & kreativitet: idésamling og lærebok for lærere og lærerstudenter*. Oslo: Musikk i skolen

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.
Tilgjengelig fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>

Nesheim, E. (2004). *Musikkhistorie*. Oslo: Norsk musikkforlag

Sætre, J. H., & Salvesen, G. (2010). *Allmenn musikkundervisning: perspektiver på praksis*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Kompendium og noter til praktisk musisering vil bli utgitt ved semesterstart

Et utvalg lytte-eksempler fra ulike historiske epoker

Tillegglitteratur

Benestad, F. (2009). *Musikklære: en grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bøe, O.-M., & Johansen, K. L. (2006). *Musikkisum 7: lærerens bok*. Oslo: Cappelen.

Hanken, I. M. & Johansen, G. (rev.utg.2013). *Musikkundervisningens didaktikk*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Hjorthaug, S. (2002). *Musikkhistorisk oversikt*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Ophus, Tone (2011) *Nyt notene!* Oslo: Norsk musikkforlag.

LGU52005 Naturfag 1 (5-10) emne 2

Kjemi

Hannisdal, M., & Ringnes, V. (2013). *Kjemi for lærere (2. utg.)*. Oslo: Gyldendal akademisk.
Finnes også som:

Hannisdal, M., & Ringnes, V. (2011). *Kjemi for lærere*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Steen, B.-G. (2009). *Gyldendals tabeller og formler i kjemi: kjemi 1 og kjemi 2*. Oslo: Gyldendal undervisning.

Artikler /enkeltkapitler vil komme i tillegg. Det samme gjelder stoff hentet fra nettet eller forfattet av faglærerne og publisert på It's learning.

Biologi (Økologi, geofag) - «BØG»

Bjerkely, H. J. (2008). *Norske økosystemer: økologi og mangfold*. Oslo: Universitetsforlaget.

Grindeland, J. M., Lyngved, R., & Tandberg, C. (2012). *Biologi for lærere*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Artikler /enkeltkapitler vil komme i tillegg. Det samme gjelder stoff hentet fra nettet eller forfattet av faglærerne og publisert på It's learning.

Didaktikk

Folkvord, K., & Mahan, G. (2015). *Engasjerende naturfag: elevaktive og lærerstyrte arbeidsmåter i naturfag i videregående skole*. Oslo: Cappelen Damm.

Artikler /enkeltkapitler vil komme i tillegg. Det samme gjelder stoff hentet fra nettet eller forfattet av faglærerne og publisert på It's learning.

Aktuell bestemmelseslitteratur «BØG»

Svensson, L., Grant, P. J., Mullarney, K., Zetterström, D., & Ree, V. (2010). *Gyldendals store fugleguide: Europas og middelhavsområdets fugler i felt* (3. utg.). Oslo: Gyldendal.

eller:

Dybbro, T. (2011). *Fugler* (Faktum referanse). Cappelen Damm Faktum.

Kristiansen, Aa., & Kjøie, M. (2012). *Havets dyr og planter*. Oslo: Cappelen Damm faktum.

Mossberg, B., & Stenberg, L. (2010). *Gyldendals nordiske feltflora*. Oslo: Gyldendal..

eller:

Wischmann, F. (2012). *Norsk fargeflora* (6. utg.). Oslo: Cappelen Damm faktum.

eller:

Bruhn Møller, K., & Christensen, K. I. (2011). *Flora* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm faktum.

eller:

Lid, J., Lid, D. T., Elven, R., & Alm, T. (2005). *Norsk flora* (7. utg.). Oslo: Samlaget. [6.utg. fra 1994 er OK, eldre utgaver anbefales ikke].

eller:

Mossberg, B., Stenberg, L., & Karlsson, T. (2007). *Gyldendals store nordiske flora* (Rev. og utvidet utg.). Oslo: Gyldendal. [1. utg. fra 1995 er OK]

Anbefalt støttelitteratur

Grønlien, H.K., & Tandberg, C. (2017). *Gyldendals ord og faguttrykk i biologi* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Finnes også som:

Grønlien, H.K., & Tandberg, C. (2012). *Gyldendals ord og faguttrykk i biologi: Biologi 1 og Biologi 2*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Hågvar, E. B. (2010). *Det zoologiske mangfoldet: dyregruppernes systematikk, bygning og levevis* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Finnes også som:

Hågvar, E. B. (1998). *Det zoologiske mangfoldet: dyregruppernes systematikk, bygning og levevis* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Læreverk for videregående skole kan benyttes som støttelitteratur i kjemi (Kjemi 1 og Kjemi 2).

Marion, P. v., & Strømme, A. (red.). (2015). *Biologididaktikk* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm.

Finnes også som:

Marion, P. v., & Strømme, A. (red.) (2008). *Biologididaktikk*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Mork, S. M., & Erlien, W. (2010). *Språk og digitale verktøy i naturfag*. Oslo: Universitetsforlaget.

LGU53004 Naturfag 2 (5-10) emne 1

Biologi (Cellebiologi, genetikk og fysiologi)

Grindeland, J. M., Lyngved, R., & Tandberg, C. (2012). *Biologi for lærere*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Artikler /enkeltkapitler vil komme i tillegg. Det samme gjelder stoff hentet fra nettet eller forfattet av faglærerne og publisert på It's learning.

Kjemi

Hannisdal, M., & Ringnes, V. (2013). *Kjemi for lærere* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk. Finnes også som:

Hannisdal, M., & Ringnes, V. (2011). *Kjemi for lærere*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Steen, B.-G. (2009). *Gyldendals tabeller og formler i kjemi: kjemi 1 og kjemi 2*. Oslo: Gyldendal undervisning.

Samt utdelt litteratur på forelesninger/It's learning.

Tabeller i ulike emner publisert i It's learning.

Artikler /enkeltkapitler vil komme i tillegg. Det samme gjelder stoff hentet fra nettet eller forfattet av faglærerne og publisert på It's learning.

Didaktikk

Folkvord, K., & Mahan, G. (2011). *Engasjerende realfag: elevaktive arbeidsmåter i biologi og kjemi i videregående skole*. Oslo: Cappelen Damm.
eller

Folkvord, K., & Mahan, G. (2015). *Engasjerende naturfag: elevaktive og lærerstyrte arbeidsmåter i naturfag i videregående skole*. Oslo: Cappelen Damm.

Artikler /enkeltkapitler vil komme i tillegg. Det samme gjelder stoff hentet fra nettet eller forfattet av faglærerne og publisert på It's learning.

Anbefalt støttelitteratur

Grønlien, H.K., & Tandberg, C. (2017). Gyldendals ord og faguttrykk i biologi (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Finnes også som:

Grønlien, H.K., & Tandberg, C. (2012). Gyldendals ord og faguttrykk i biologi: Biologi 1 og Biologi 2. Oslo: Gyldendal akademisk.

Læreverk for videregående skole kan benyttes som støttelitteratur i kjemi (Kjemi 1 og Kjemi 2).

Marion, P. v., & Strømme, A. (red.). (2015). Biologididaktikk (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm.

Finnes også som

Marion, P. v., & Strømme, A. (red.).(2008). Biologididaktikk. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Reece, J. B. et al. (2011). Campbell biology (9th ed.). Boston, Mass.: Pearson.

Finnes også som:

Campbell, N. A. et al. (2008). Biology (8th ed.). San Francisco, Calif.: Pearson/ Benjamin Cummings.

inkl.: Norwegian glossary for biology eighth edition (2009).

eller:

Simon, E. J., Reece, J. B., Dickey, J. L., & Campbell, N. A. (2010). Campbell essential biology with physiology. San Francisco: Benjamin Cummings.

Finnes også som:

Campbell, N. A., Simon, E. J., & Reece, J. B. (2007). Essential biology with physiology (2nd ed.). San Francisco, Calif.: Pearson/Benjamin Cummings

LGU52006 Norsk 2 for (5-10) emne 1: Språk og litteratur i historisk perspektiv

Litterære emner og lesing

*Andersen, P.T. (2011). Hva skal vi med skjønnlitteraturen i skolen? *Norsk læreren*, 35(2), 15-22. (8 s.) Tilgjengelig fra:

<http://www.norskundervisning.no/images/stories/norsklaereren/andersen.pdf>

Andersen, P.T. (2012). *Norsk litteraturhistorie* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

”Norrøn litteratur” s. 11-38, 59-63.

”1800-tallet. Andre del” s. 199-219, 226-258 og 269-279. (93 s.)

*Aristoteles (2004). *Om diktekunsten*. Oslo: Cappelen akademisk forlag. s. 30-57 (28 s.)

Tilgjengelig som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010091403047

Askeland, N., & Falck-Ytter, C. (2009). *Nynorsk på nytt: ei idébok for studentar og lærarar*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 11-138 (127 s.)

*Brumo, J., & Furuseth, S. (2005). *Norsk litterær modernisme*. Bergen: Fagbokforlaget. kap. 1, Hva er modernisme?, s. 13–32 (19 s.)

Hennig, Å. (2010). *Litterær forståelse*. Oslo: Gyldendal akademiske. 250 s.

Jordheim et.al. (2011) *Humaniora. En innføring*. Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 3: fortolking (61 sider)

Larsen, A.S. (2009). Analyse og tolking av fortellinger – moderne fortelle teori. I Smidt, J. (red.), *Norskdidaktikk* (s. 287-303). Oslo: Universitetsforlaget. (16 s.)

*Mossige, M (red). (2009). *Mangfold i språk og tekst. Leseopplæring i et flerspråklig perspektiv*. Senter for lesopplæring og leseforskning, Universitetet i Stavanger. 50 s. Tilgjengelig herfra: <http://lesesenteret.uis.no/boeker-hefter-og-materiell/boeker-og-hefter/mangfold-i-spraak-og-tekst-article80069-12686.html> (ca. 39 s.)

Skaftun, A., Solheim, O.J., & Uppstad, P.H. (red.). (2014). *Leseboka: leseopplæring i alle fag på ungdomstrinnet*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. Forord + Innledning + Kap. 1, 2, 3, 4 og 10. (103 s.)

Slettan, S.(red.). (2014). *Ungdomslitteratur: ei innføring*. Oslo: Cappelen Damm. Kap. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 13, 14, 15. s. 9-57, 85-11, 191-240. (135 s.).

Språklige emner

Berg, I. (under utgivelse). Språkhistorie. I Igland, M.-A. og M. Nygård (red.). *Norsk 5-10: Språkboka*. Universitetsforlaget

*Jahr, E. H. (1994). *Utsyn over norsk språkhistorie etter 1814* (2. utg.). Oslo: Novus. (90 s.) Tilgjengelig som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2009042800058

Mæhlum, B. og Røynealand, U. (2012): *Det norske dialektlandskapet*. Oslo: Cappelen. Kap. 1, 2 og 4

Mæhlum, B., Røynealand, U., Akselberg, G., & Sandøy, H. (2008). *Språkmøte: innføring i sosiolingvistikk* (2. utg.). Oslo: Cappelen akademisk forlag. kap. s. 11-63, 105-127 (74 s.)

Solheim, R. & S. Hårstad (under utgivelse): Det norske språklandskapet – variasjon i tale og skrift. I Igland, M.-A. og M. Nygård (red.). I *Norsk 5-10: Språkboka*. Universitetsforlaget

van Ommeren, R.. (under utgivelse). Språkets symbolkraft: Språkholdninger og språklige ideologier. I Igland, M.-A. og M. Nygård (red.): *Norsk 5-10: Språkboka*. Universitetsforlaget

Artikler/enkeltkapitler vil kunne komme i tillegg. Dette vil det bli opplyst om ved semesterstart.

Sagalitteratur

*Kjalnesinga saga *Thórarinsdóttir, B., Laxness, M.E. (ill.), Jónsson, J.S. (overs.). (2005) *Njáls saga* Oslo: Damm

*Trymskvida etter utgave av Jón Helgason i Haugen, O.E. (2001) *Norrøne tekster i utval.*

*Voluspå i Steinsland, G. (1999) *Voluspå*. Oslo: Pax Tilgjengelig som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2009050704006

Noveller

*Dahl, Roald (1953). Dypfryst. I *Et hode kortere og andre hårreisende historier*. Gyldendal Norsk Forlag

*Kielland, Alexander (1880) En god Samvittighet. I *Nye Noveller*. Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel & Søn)

*Sandel, Cora (1927): Lort-Katrine. I *En blå sofa og andre noveller*. Oslo, Gyldendal.

*Skram, Amalie (1882): Madam Høiers Leiefolk. Fortelling. I *Nyt Tidsskrift*.

*Stien, Laila (1979): Skolegutt. I *Nyveien*. Finnes på:

Lyrikk og andre korttekster

Et utvalg tekster (inntil 50 sider totalt) vil bli satt opp som pensum og gjort tilgjengelig ved semesterstart.

Romaner og andre tekster:

Aksel Jensen ([1965] 2008)). Epp. Oslo: Cappelen Damm (119 s.)

Mjønes, J. (2010). *Orkanger*. Oslo: Aschehoug (160 s.)

Nilsson, P. (1992/2007). *Hjärtans fröjd*. Stockholm: Rabén & Sjögren. (148 s.)

Røssland, I. (2001). *Kunsten å innhalera*. Oslo: Samlaget. Finnes også som: Røssland, I. (2009). *Kunsten å innhalera ; og Flyt*. Oslo: Samlaget. (131 s.)

Frank, A. og Engen B. (overs.) (2012) *Anne Franks dagbok*. Oslo: Aschehoug (362 s.)

Nordin, S. (2014). *En sekund i taget*. Stockholm: Rabén og Sjögren (193 s.)

Sára, Máret Anne (2014). *Mellom verdener*. Kautokeino: DAT forlag (199 s.)

LGU52012 Pedagogikk og elevkunnskap 2 (5-10)

Aagre, W. (2014). *Ungdomskunnskap – hverdagslivets kulturelle former*. (2. utg). Bergen: Fagbokforlaget.

Brandtzæg, I., Torsteinson S., Øiestad G. (2016). *Se eleven innenfra. Relasjonsarbeid og mentalisering på barnetrinnet*. Oslo: Gyldendal Akademiske

Frønes, I. (2016). *Moderne barndom*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Karlsdottir, R. & Lysø, I. H. (2013). *Læring – utvikling – læringsmiljø. En innføring i pedagogisk psykologi*. Trondheim: Akademika forlag. (Kap. 1- 6).

Lund, A. B. (2017). *Mangfold gjennom anerkjennelse og inkludering i skolen*. Oslo: Gyldendal Akademiske (s.11-47, 67-81, 116-134, 188-211, 229-243)

Lyngsnes, K. M., & Rismark, M. (2007). *Didaktisk arbeid*. (2. utg.). Oslo: Gyldendal. (Kap. 8).

Uthus, M. (2017). *Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv*. Oslo: Gyldendal Akademiske. (Kap. 1, 5- 12)

Nettbaserte dokument:

Opplysningsplikt til barnevernet og barnevernets adgang til å gi opplysninger (2006). Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet. Tilgjengelig fra:
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bld/bro/2006/0003/ddd/pdfv/270272-web_opplysn.pdf

Veilederen Spesialundervisning (2014). Oslo: Utdanningsdirektoratet.

Tilgjengelig fra:

<http://www.udir.no/Regelverk/tidlig-innsats/Veilederene-i-fulltekst/Spesialundervisning/>

Lærerprofesjonens etiske plattform. Tilgjengelig fra:

https://www.utdanningsforbundet.no/upload/L%C3%A6rerprof_etiske_plattform_plakat%20A3%20bm_ny%2031.10.12.pdf

Rammeverk for grunnleggende ferdigheter (2012). Oslo: Utdanningsdirektoratet. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Lareplaner/Forsok-og-pagaende-arbeid/Lareplangrupper/Rammeverk-for-grunnleggende-ferdigheter/>

Kompendium, 2.studieår

- Befring, E. (2016). Lærevansker og underytelse i skolen. I: Grunnbok i spesialpedagogikk. Oslo: Universitetsforlaget. (s. 152-161)
- Håstein, H. og Werner, S. Tilpasset opplæring i fellesskapets skole. I: Bunting, M. (red.) *Tilpasset opplæring – i forskning og praksis*. Kap. 2.
- Hargraves & Fullan (2014). Profesjonell kapital. I: *Arbeidskultur for bedre læring i alle skoler*. Oslo: Kommuneforlaget. Kap.5 (20 s.)
- Haugen, R. (2010). *Barn og unges læringsmiljø 4 – med vekt på lærevansker*. Kristiansand: Høgskoleforlaget. (Kap. 2)
- Hopfenbeck, T. N. (2014). Strategier for å lære elever å lære. I: *Strategier for læring. Om selvregulering, vurdering og god undervisning*. (s.20-71). Oslo: Universitetsforlaget.
- Jensen, R. (2016). *Kollektiv læring og skolebasert kompetanseutvikling*. Vallset: Oplandske Bokforlag. (Kap. 1)
- Lauvås, P. & Handal, G. (2015). Utvikling av praktisk yrkesteori. I: *Veiledning og praktisk yrkesteori*. (s. 21 – 38). Oslo: Cappelen Damm.
- Lidén, H. (2001). Underforstått likhet. Skolens håndtering av forskjeller i et flerkulturelt samfunn. I: Lidén, H., Lien, M. & Vike, H.). *Likhetens paradokser. Antropologiske undersøkelser i det moderne Norge*. Oslo: Universitetsforlaget. (s. 68-85).
- Meld. St. 28 (/2015-2016). Skolemeldingen. Kortversjon av meldingen.
- Nielsen, H. B. (2004). Forskjeller i klassen – kjønn i kontekst. I: Nielsen H. B. (red.). *Forskjeller i klassen. Nye perspektiver på kjønn, klasse og etnisitet i skolen*.
- Nordin-Hultman, E. (2004). *Pedagogiske miljøer og barns subjektskaping*. (Kap. 9). Oslo: Pedagogisk Forum.
- Olsen, M. H. & Skogen, K. (2014). Kontaktlærerens rolle. I: *Kontaktlæreren*. (Kap 1). Oslo: Universitetsforlaget.
- Sylte, A. L. (2013). Relasjonskompetanse. I *Profesjonspedagogikk*. (s. 176–227). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Rønhovde, L. I. (2010). Tenåringshjernen. I: ... *Og noen går det trill rundt for! Om hjernen, tenåringer og pedagogisk praksis*. (s. 62-71). Oslo: Gyldendal akademisk.

Wikene L. G. (2014). Klasseledelse – ingeniørkunst eller pedagogikk? I: C. R. Haugen & T.A. Hestbek (red.), *Pedagogikk, politikk og etikk. Demokratiske utfordringer i norsk skole* (261-274). Oslo: Universitetsforlaget.

Øksnes, M. & Sundsdal, E. (2014). Disiplinert demokrati. I C. R. Haugen & T. A. Hestbek (red.), *Pedagogikk, politikk og etikk. Demokratiske utfordringer i norsk skole* (s. 250-260). Oslo: Universitetsforlaget.

Anbefalt tilleggslitteratur

Glavin, P. & Lindbäck, S. O. (2014). *Å undervise i sosial kompetanse*. Oslo: Universitetsforlaget.

Kinge, E. (2016). Om vår empati og anerkjennelse i kontakten med barnet. I: *Barnesamtaler. Det anerkjennende samværet og samtalens betydning for barn med samspillsvansker*. (s. 111-154). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Lund, A. B. (2017). *Mangfold gjennom anerkjennelse og inkludering i skolen*. Oslo: Gyldendal Akademiske (kap. 2, 4, 5, 7, 8, 9, 11)

Læreplanverket for kunnskapsløftet. (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.
Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/lareplaner/kunnskapsloftet/>

Opplæringsloven (1998). Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa
Tilgjengelig fra:
<http://www.lovdatabasen.no/all/nl-19980717-061.html>

Meld. St.16 (2006/2007). Og ingen sto igjen – Tidlig innsats for livslang læring. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Tilgjengelig fra:
<https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/stmeld-nr-16-2006-2007-/id441395/?docId=STM200620070016000DDDEPIS&ch=1&q=>

Meld. St.18 (2011). *Læring og fellesskap: tidlig innsats og gode læringsmiljøer for barn, unge og voksne med særlige behov* (Meld. St.18, 2010-2011). Oslo: Regjeringen.
Tilgjengelig fra:
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2010-2011/meld-st-18-20102011.html?id=639487>

Meld. St. 22 (2011). *Motivasjon - mestring - muligheter: ungdomstrinnet* (Meld. St. 22, 2010-2011). Oslo: Regjeringen. Tilgjengelig fra:
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2010-2011/meld-st-22-2010-2011.html?id=641251>

Meld. St. 28 (2015-2016). *Fag – fordypning – forståelse*. Oslo: Regjeringen. Tilgjengelig fra:
<https://www.regjeringen.no/contentassets/e8e1f41732ca4a64b003fca213ae663b/no/pdfs/stm201520160028000dddpdfs.pdf>

Meld.st. 21 (2016-2017). *Lærelyst - tidlig innsats og kvalitet i skolen*. Oslo: Regjeringen.
Tilgjengelig fra:
<https://www.regjeringen.no/contentassets/71c018d2f5ee4f7da7df44a6aae265bc/no/pdfs/stm201620170021000dddpdfs.pdf>

Nova Rapport 8/16. (2016). *Ungdata. Nasjonale resultater 2016*. Høgskolen i Oslo og Akershus. Tilgjengelig fra: <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2016/Ungdata-2016.-Nasjonale-resultater>

Artikler/enkeltkapitler kan komme i tillegg.

LGU53006 Pedagogikk og elevkunnskap 3 (5-10)

***= kompendiet eller lenker**

*Bæck, U. D. K. (2005). School as an arena for activating cultural capital: Understanding differences in parental involvement in school. *Nordisk Pedagogikk*, 25, 217-228. (11 s)

*Bæck, U.D.K. (2011). Om sosiale præstasjonsforskjeller i skolen og den sosiale konstruksjonen av intelligente barn. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 6, 412-423. (11 s)

*Dewey, J. (1902/2001). Barnet og læreplanen. I Dale, E. L. (red.), *Om utdanning. Klassiske tekster*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (17 s)

Gustavsson, B. (2009). *Utbildningens förändrade villkor - nya perspektiv på kunskap, bildning och demokrati*. Stockholm: Liber. (224 s)

*Haugseth, J. F. (2013). *Sosiale medier i samfunnet*. Oslo: Universitetsforlaget. (Kapittel 7, 8) (37 s.)

*Haugen, C. (2014). Hva er egentlig grunnleggende ferdigheter? I Haugen, C. R. & Hestbek, T. A. (red.), *Pedagogikk, politikk og etikk. Demokratiske utfordringer og muligheter i norsk skole*. Oslo: Universitetsforlaget. (14 s)

*Hellesnes, J. (1992/1969). Ein utdana mann og eit dana menneske. Framlegg til eit utvida daningsomgrep. I Dale, E. L. (red.), *Pedagogisk filosofi*. Oslo: Ad Notam Gyldendal. (25 s.)

Hovdenak, S. S. & Stray, J. H. (2015). *Hva skjer med skolen*. Oslo: Fagbokforlaget. (144 s)

*Imsen, G. (2009). Lærernes profesjonalitet og nye styringsregimer. *Bedre skole*, 1, s. 42-49 (7 s)

Imsen, G. (2016). *Lærerens verden. Innføring i generell didaktikk* (5.utg). Oslo: Universitetsforlaget. (kap. 4,7,11,15, 16) (169 s)

Iversen L. L. (2014). *Uenighetsfellesskapet. Blikk på demokratisk samhandling*. Oslo: Universitetsforlaget. (163 s.)

- *Løvlie, L. (2013). Verktøyskolen. I *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 3, 185-198. (14 s.)
- *Løvlie, L. (2013). John Dewey: Danning til demokrati. I Straume, S. (red.), *Danningens filosofihistorie*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag. (11 s.)
- Mausehagen, S. (2015). *Læreren i endring? Om nye forventninger til lærerprofesjonen og lærerarbeidet*. Oslo: Universitetsforlaget. (124 s)
- Ohnstad, F. O. (2015). *Profesjonsetikk i skolen. Læreres etiske ansvar* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (160 s)
- *Pihl, J. (2002). Konstruksjon av normalitet, avvik og etniske relasjoner i skole og samfunn – et tilbakeblikk. *Norsk Tidsskrift for Migrasjonsforskning*, 3 (1), 25–38. (13 s)
- Schofield, D. (2017). Å bli agent i egen medieverden. I Uthus, M. (red.), *Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (22 s)
- Skaalvik, E. & Skaalvik, S. (2017). Prestasjonspresset i skolen. I Uthus, M. (red.), *Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (22 s)
- *Steinsholt, K. (2007). Paulo Freire: Håpets pedagogikk. I Steinsholt, K. & Løvlie, L. (red.), *Pedagogikkens mange ansikter*. Oslo: Universitetsforlaget. (13 s)
- Strand, G. M., Berge, Å. D. & Steen-Olsen, T. (2017). Opplevelse av tilhørighet og inkludering i møte mellom kulturer. I Lund, A. B. (red.), *Mangfold gjennom anerkjennelse og inkludering i skolen*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (18 s.)
- *Telhaug, A. O. (2007). Kunnskapsløftet i et utdanningshistorisk perspektiv. I Hølleland, H. (red.), *På vei mot kunnskapsløftet: begrunnelser, løsninger og utfordringer*. Oslo: Cappelen Akademisk. (18 s)
- Volckmar, N. (2016). Del 1 Grunnskolen som samfunnsintegrerende institusjon. I Volckmar, N. (red.), *Utdanningshistorie. Grunnskolen som samfunnsintegrerende institusjon*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (134)
- Wendelborg, C. (2017.). Skolens håndtering av mobbing og krenkelser. I Uthus, M. (red.), *Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (18 s)
- Wendelborg, C. (2017). Inkludering versus marginalisering. Konsekvenser for elevenes psykiske helse. I Uthus, M. (red.), *Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (19 s)
- *Yosso, T. J. (2005). Whose culture has capital? A critical race theory discussion of community cultural wealth. *Race Ethnicity and Education*. 8 (1), 69-91. (22 s)

Antall sider: 1430

Anbefalt tilleggslitteratur

Brekke, M. & Tiller, T. (2013). *Læreren som forsker. Innføring i forskningsarbeid i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bø, I. (2011). *Foreldre og fagfolk* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Evenshaug, T. (2017). Da prinsessen og halve kongeriket glapp - om skole og samfunnsintegrasjon på norsk. *Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk*, Vol 3, 2017, s. 1-17. <http://dx.doi.org/10.23865/ntpk.v3.470>

Foros, B. P. & Vetlesen, A. J. (2012). *Angsten for oppdragelse. Et samfunnsetisk perspektiv på dannelse*. Oslo: Universitetsforlaget.

Imsen, G. (2004). Læreren mellom styring og frihet. I Aasen, P, Foros, P.B & Kjøl, P. (red.), *Pedagogikk og politikk*. Oslo: Cappelen Akademisk.

Lund, A. B. (2017). *Mangfold gjennom anerkjennelse og inkludering i skolen*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Nergård, M. E & Penne, S. (2016). Fagene oppløses i framtidens skole. *Framtidens skole*, 2, 112-129.

Kvalnes, Ø. (2014). *Etikk for lærere*. Oslo: Universitetsforlaget.

Kvernbekk, T. (red.). (2001). *Pedagogikk og lærerprofesjonalitet*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Haugen, C. R. & Hestbek, T. A. (red.). (2014). *Pedagogikk, politikk og etikk. Demokratiske utfordringer i norsk skole*. Oslo: Universitetsforlaget.

Malkenes, S. (2014). *Bak fasaden i Osloskolen*. Oslo: Res Publica.

Marsdal, M. (2014). *Lærerkoden: Indre motivasjon og kampen om norsk skole*. Oslo: Manifest forlag.

Steinsholt, K. & Løvlie, L. (red.). (2007). *Pedagogikkens mange ansikter. Pedagogisk idehistorie fra antikken til det postmoderne*. Oslo: Universitetsforlaget.

Samnøy, S. (2015). *På samme lag. Samarbeid mellom hjem og skole*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Offentlige nettsider og dokument:

Opplæringsloven og læreplan

Kunnskapsdepartementet (2006). Læreplan for Kunnskapsløftet (L06). Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra <http://www.udir.no/Lareplaner/>

Opplæringslova. (1998/2017). *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Offentlige utredninger (NOU) og meldinger til stortinget (meld. St)

Meld. St. 30 (2003-2004). (2004). *Kultur for læring*. Oslo. Det kongelige Utdannings- og forskningsdepartement

Meld. St. 28 (2015–2016). (2016). *Fag-Fordypning-Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet*. Oslo. Kunnskapsdepartementet.

Meld. St. 21 (2016-2017). (2017). *Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen*. Oslo. Kunnskapsdepartementet.

NOU 2015:8 *Fremtidens skole. Fornyelse av fag og kompetanser*. Oslo. Kunnskapsdepartementet.

For oversikt over meldinger til stortinget fra Kunnskapsdepartementet se: <https://www.regjeringen.no/no/dokument/meldst/id1754/?ownerid=586>

Andre ressurser

Ludvigsenutvalget: <https://blogg.regjeringen.no/fremtidensskole/>

Utdanningsforbundet (2014). *Brosjyre om lærerprofesjonens etiske plattform*. Hentet fra <https://www.utdanningsforbundet.no/Hovedmeny/Profesjonsetikk/Om-larerprofesjonens-etikk/Larerprofesjonens-etiske-plattform-pa-123/>

Utdanningsforbundet (2017). *Lærerprofesjonens etiske plattform*. Hentet fra https://www.utdanningsforbundet.no/upload/L%C3%A6rerprof_etiske_plattform_plakat%20A3%20bm_ny%2031.10.12.pdf

LGU54006 Spesialpedagogikk med vekt på atferdsproblemer (5-10)

Bøker:

Befring, E. & Tangen, R. (red) (2012). *Spesialpedagogikk*. Oslo: Cappelen Akademisk

Forlag. Kapittel 1, 2, 6, 7, 8, 11, 12, 19, 20, 21, 26, 27.

Lund, I. (2012). *Det stille atferdsproblemet: Innagerende atferd i barnehage og skole*. Bergen: Fagbokforlaget

Martinsen, H., Nærland, T. & von Tetzchner, S. (2015). Språklig høytfungerende barn og voksne med autismspekterforstyrrelser. Prinsipper for opplæring og tilrettelegging. Oslo: Gyldendal Akademisk. Kapittel 1, 2 og 3.

Ogden, T. (2015). Sosial kompetanse og problematferd blant barn og unge. Oslo: Gyldendal akademisk (unntatt kap. 3)

Olsen, M. I. & Traavik, K. M. (2010). Resiliens i skolen. Om hvordan skolen kan bidra til livsmestring for sårbare barn og unge. Teori og tiltak. Bergen: Fagbokforlaget

Roland, E. (2014). Mobbingens psykologi. Hva kan skolen gjøre? Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 3-14, 18 og 19.

Skaalvik E. M. & Skaalvik, S. (2013). Skolen som læringsarena. Selvoppfatning, motivasjon og mestring. Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 2 – 5.

Uthus, M. (red.) 2017. Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv. Oslo: Gyldendal Akademisk. Kapittel 1, 6 og 7.

Kompendium:

Antonovsky, A. (1996). The salutogenic model as a theory to guide health promotion. Health promotion international, 11(1), 11 – 18.

Bandura, A. (2001). Social cognitive theory: An agentic perspective. Annual review of psychology, 52(1), 1-26.

Brovold, J. K. (2015). «Det e itj nå sånn quick-fix på nån av områdan der». En mikroetnografisk studie av en lærers tilrettelegging for en elev med Asperger-syndrom innenfor rammene av ordinær undervisning. Masteroppgave. Trondheim: NTNU.

Engh, R. (2016). Barn og unge med utviklingshemming i skolen. Oslo: Cappelen Damm. Kapittel 11.

Engh, R. (2014). Barn og unge med ADHD i skolen. Oslo: Cappelen Damm. Kapittel 1, 3 og 6.

Engh, R. (2010). Barn og unge med Asperger syndrom i skolen. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kapittel 6 og 7.

Ertesvåg, S. K., & Bø, I. (2006). Gjensyn med Urie Bronfenbrenner etter hans "arbeidsdag" på 60 år. Nordisk pedagogik, 26 (3), 258-274.

Froestad, J. (1999). Normalisering som disiplinering. Om norsk skolepolitikk. I S. Meyer og T. Sirnes (red.). Normalitet og identitetsmakt i Norge. Oslo: adNotam Gyldendal (s. 76 – 98)

Heimdal, E. C. & Horgen, T (2004). Å måle det umålelige. Individuelle opplæringsplaner for elever med sterk multifunksjonshemming. Spesialpedagogikk (5), 42-49.

Henriksen, J.-O., & Vetlesen, A. J. (2000). Nærhet og distanse: grunnlag, verdier og etiske teorier i arbeid med mennesker. Oslo: Ad notam Gyldendal. Kapittel 8 og 13.

ISSU BRIEF (2009). Understanding the Effect of Maltreatment on Brain Development.

https://www.childwelfare.gov/pubs/issue_briefs/brain_development/brain_development.pdf

Killen, K. (2009) Sveket I. Barn i risiko- og omsorgssviktsituasjoner. Oslo: Kommuneforlaget. Kapittel 5.

Lindström, B. & Eriksson, M. (2015). Haikerens guide til salutogenese. Oslo: Gyldendal Akademisk. (s. 38 – 52, og 69 – 84)

Løhre, A., Lydersen, S., Paulsen, B., Mæhle, M. & Vatten, L. J. (2011). Peer victimization as reported by children, teachers, and parents in relation to children's health symptoms. BMC Public Health, 11:278.

Løhre, A., Moksnes, U. K. & Lillefjell, M. (2014). Gender differences in predictors of school wellbeing? Health Education Journal, 73 (1) 90-14.

Olsen, M. H. & Mikkelsen, R. (2015). Sammen for elevens psykososiale miljø. Oslo: Cappelen Damm. Kapittel 1 og 2.

Qvortrup, L. (2012). Inklusion – en definition. I L. Qvortrup & T. Næsby, Er du med? - om inklusion i dagtilbud og skole. Seriehefte 5 (s. 5-16) Aalborg: Forskning og Udvikling UCN.

Skaarderud, F. (2014). Do you mind? Mentalisering som nytt intellektuelt rammeverk for læring og endring. I J. C. Jacobsen (red.). Lærerens grundfaglighet. Mentalisering som arbeidsredskap. Værløse: Billesøe & Blatzer. (s. 7 - 22)

Strand, G. (red.). (2009). AD/HD, Tourettes syndrom og narkolepsi: en grunnbok. Bergen: Fagbokforlaget. Kapittel 4 og 6.

Sørli, K. & Kreyberg, E. (2013). Tilknytning og læring – klinisk pedagogiske perspektiver. Spesialpedagogikk, (1), 4- 13.

Tetzchner, S. von (2012). Utviklingspsykologi. Oslo: Gyldendal Akademisk. (s.228 – 234 og 257 – 272)

Tjora, A. & Levang, L. E. (red) 2016. ADHD og det disiplinerte samfunn. Bergen: Fagbokforlaget. Kapittel 1 og 3.

Tøssebro, J. & Wendelborg C. (2014). Oppvekst med funksjonshemming. Familie, livsløp og overganger. Oslo: Gyldendal akademisk. Kapittel 8.

Vogt, A. (2016). Rådgivning i skole og barnehage. Oslo: Cappelen Damm akademisk. Kapittel 8.

Øvreeide, H. (2011). Samtaler med barn. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kapittel 1

Støttelitteratur på nett:

Storvik, S. (2014). Ungdom med ASD i ungdomsskolen. Oslo: Autismeforeningen i Norge

Kan lastes ned fra: <https://autismeforeningen.no/2015/03/19/ungdom-med-asd-i-ungdomsskolen/>

Martinsen, H. (2014). Barn med ASD i barneskolen. Oslo: Autismeforeningen i Norge

Kan lastes ned fra: <https://autismeforeningen.no/2015/03/19/barn-med-asd-i-barneskolen/>

Utdanningsdirektoratet (2014). Spesialundervisning. Veileder til opplæringsloven om

spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning. Kan lastes ned fra:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/spesialundervisning/Spesialundervisning/>

Artikler/enkeltkapitler kan komme i tillegg.

LGU52011 Religion, livssyn og etikk 1 (5-10) emne 2

Tekster og materiale utlevert i forbindelse med forelesninger (papirkopier, links på It's Learning til kronikker, artikler, kildetekster osv.) er også pensum.

Styringsdokumenter

Hele læreplanverket for Kunnskapsløftet (K06):

Kunnskapsdepartementet 2015. *Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova)*.

Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Utdanningsdirektoratet 2006. *Læringsplakaten*. Tilgjengelig fra:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/prinsipper-for-opplaringen2/laringsplakaten/>

Utdanningsdirektoratet 2011. *Kunnskapsløftet: Generell del av læreplanen*.

Tilgjengelig fra:

<http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Generell-del-av-lareplanen/>

Utdanningsdirektoratet 2015. *Læreplan i kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE)*. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/k106/RLE1-02>

Fag/ fagdidaktikk

Andreassen, B-O. (2016). *Religionsdidaktikk. En innføring*. (2 utg.). Oslo: Universitetsforlaget. (230 sider). B

Bråten, O.M.H. (2014). Bruk av lærebøker i RLE. I Fuglseth, K. (red.), *RLE i klemme*. Trondheim: Akademika forlag. S 173-198 (ca. 25 s)

Böwadt, Pia Rose (2016). Narrativ undervisning s 139-153. I Mette Buckhardt (red), *Religionsdidaktik. Traditioner og tilgange*. København: Hans Reitzels Forlag (ca. 15 s)

Freathy, G, R. Freathy, J Doney, K. Walshe, G. Teece: *The RE-searchers*. The University of Exeter (ca 130 s) tilgjengelig fra:
<http://socialsciences.exeter.ac.uk/media/universityofexeter/collegeofsocialsciencesandinternationalstudies/education/research/groupsandnetworks/reandspiritualitynetwork/The%20RE-searchers%20A%20New%20Approach%20to%20RE%20in%20Primary%20Schools.pdf>

Jackson, Robert (2016). *Introducing Religious Education: an Interpretive Approach* tilgjengelig fra: <http://eng.theewc.org/Content/Library/Research-Development/Literature/Introducing-Religious-Education-an-Interpretive-Approach> (ca 15 s)

Jørgensen, C.S (2017). Bør ekskursjoner være del av religions- og livssynsundervisningen? I Marie v. d. Lippe og Sidsel Undheim (red.), *Religion i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget. ca 20 sider

Jørgensen, C.S. (2015). Siden det er du som spør, er vel Jesus svaret! Om skriveoppgaver med relevans for RLE-faget i Normprosjektet. I Hildegunn Otnes (red.), *Å invitere elever til skriving. Ulike perspektiver på skriveoppgaver*. Bergen: Fagbokforlaget (ca. 20 sider)

Rian, D. (1999). *Verdensreligioner i undervisningen*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. II. (30 sider)

Skeie, G. (2017). Kan og bør religionsfaget bidra til personlig utvikling? I Lippe (von der), M. & Undheim, S. (red), *Religion i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget. (15s)

Unstad, L (2014). I skyggen av storesøster. I Fuglseth, K. (red), *RLE i klemme*. Trondheim: Akademika forlag. s.225-248. (ca. 23s)

Winje, G. (2013). Respekt, toleranse, dialog?: Holdninger til østlige religioner i de første lærebøkene i KRL. I N. E. M. B. A. Askeland (red.), *Læreboka: studier av ulike læreboktekster* (s. 103-116). Trondheim: Akademika. (ca 15 sider)

Religioner og livssyn

Aschim A., O. Hovdelien, H. Kringlebotn Sødal (red.) (2016). Kristne migranter i Norden, Kyrkjefag profil nr. 28, Portal forlag, 11-21, 87-101.

Eidhamar, L. G. (red.) (2004). *Religioner og livssyn*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kap. 5,6,9 og 10. (Hinduisme, buddhisme, Jesu Kristi Kirke av de Siste Dagers Hellige, Jehovas Vitner) Ca. 150 sider.

Elstad, H. (2005). *Nyere norsk kristendomshistorie* (KRL-biblioteket). Bergen: Fagbokforl. 115 sider

Leer-Salvesen P. (red.) (2004). Reformasjonstiden i Europa. I Sødal, H.K. (red.), *Kristendommen II, tro og tradisjon* 2.utgave. 26 sider.

Sødal, H. K. (red.). (2002). *Det Kristne Norge: innføring i konfesjonskunnskap*. Kristiansand. Høyskoleforlaget. S. 9- 78,98-124,255-286 til sammen ca. 140 s. + et kirkesamfunn av eget valg; omfang ca. 20 sider.

Uldal, G og G. Winje (2007). *Hekser og healere. Religion og spiritualitet i det moderne*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. S. 63-193 (ca. 130 s)

Etikk og filosofi

Djuliman, Enver og Lillian Hjorth (2007). *Bygg Broer, ikke murer. 97 øvelser i menneskerettigheter, flerkulturell forståelse og konflikthåndtering*. Oslo: Humanist forlag. Kap 1, 2 og 4 samt Øvelser i menneskerettigheter (s. 13-33, 49-79, 81-203) (Til sammen ca. 175 s)

Eidhamar, Leer-Salvesen og Hølen (2010). *Den andre. Etikk og filosofi i skolen*. 2.utgave. Kristiansand: Høyskoleforlaget Kap. 2, 5,6, og 7, og deler av kap. 3. (Kristen etikk (s. 96-104), Hinduistisk etikk (s. 117-125) og Buddhistisk etikk (s. 126-133) og Sekulære livssyns etikk (s. 84-89))

Svare, H. (1997). *I Sokrates' fotspor: Filosofi- og vitenskapshistorie* (2. utg.]. Oslo: Pax. S.229-239,259-271, 283-360 (Til sammen ca. 100 sider)

LGU53010 Religion, livssyn og etikk 2 (5-10)

NB! Tekster og materiale utlevert i forbindelse med forelesninger (papirkopier, links på It's Learning til kronikker, artikler, kildetekster osv.) er også pensumstoff.

Religion og samfunn:

Døving, C. A., & Kraft, S.-E. (2013). *Religion i pressen*. Oslo: Universitetsforlaget. Intro, kap. 1,3,5, 7 + avslutning: **110s**

Endsjø, D. Ø., & Lied, L. I. (2011). *Det folk vil ha: religion og populærkultur*. Oslo: Universitetsforlaget. Innledningen og kap2,4 + konklusjon: **52s**

Endsjø, D. Ø. (2009). *Sex og religion: fra jomfruball til hellig homosex*. Oslo: Universitetsforlaget. Innl. Kap. 1, kap. 2, 3, 4, 12. **32s**

Eriksen, Eli-Anne Vongraven (2011). «Muslim Society Trondheim tar plass i det offentlige rom». *Chaos. Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier*; Volum 55. (s. 135-152). (**17 sider**).

Hareide, D. (2011). *Hva er humanisme* (Vol. 41, Hva er). Oslo: Universitetsforlaget. **160 sider**

Plesner, Ingvill Thorson (2016). *Religionspolitikk*. Oslo: Universitetsforlaget. (Kap. 1, 3, 6 og 7). **(95 s)**.

Repstad, P. (2010). Fra lov til lønnekammer: religion og livssyn i dagens Norge. I I. Frønes & L. Kjølørød (red.), *Det Norske samfunn* (s. 371-392). Oslo: Gyldendal akademisk. **20 s**.

Religion og estetikk:

Breidlid, H & Nicolaisen, T. (2011). *I begynnelsen var fortellingen* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. (ikke kap. 3 og 9). ca. **380s**.

Braarvig, J., & Justnes, Å (red.). (2011). *Hellige skrifter i verdensreligionene*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kap.1-6 (s. 9-178) **167s**.

Den norske kirke om gudstjeneste: «Hellig handling, hellig tid, hellig rom» tilgjengelig fra: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-troen/gudstjeneste---liturgi/gudst2011_2012_hellig_handling_bokm.pdf **16 s**.

Winje, G. (2012). *Guddommelig skjønnhet: kunst i religionene* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. Kap 1-6, 8, 9 og 10. **260s**.

Winje, Geir (2014) Elevers lesing av bilder i RLE i *Norsk pedagogisk tidsskrift*, Vol.98(05), pp.341-351 **10s**. Tilgjengelig fra: https://www.idunn.no/file/pdf/66722553/elevs_lesing_av_bilder_i_rle.pdf

Kristendom og kristendomsrelaterte tema:

Hägg, H. F. (2004). *Oldkirken: kristendommen i Romerriket 30-395*. Bergen: Fagbokforlaget. **88s**

Kjørven, O. K., & Lindboe, I. M. (2005). *Det nye testamente: en innføring i utvalgte tekster*. Bergen: Fagbokforlaget. (s.167-210). **43s**

Kristiansen, R. E. (2005). *Samisk religion og læstadianisme*. Bergen: Fagbokforlaget. **90 sider**

Aadnanes, P. (2012). *Livssyn* (4. utg. ed.). Oslo: Universitetsforlaget. S.11-209. **198 sider**.

Etikk og filosofi

Svare, Helge (1997). *I Sokrates' fotspor. Filosofi og vitenskapshistorie*. Oslo: Pax Forlag (Kap 1-8 (Den første naturfilosofien, sofistene, Sokrates, Platon, Aristoteles, Augustin, Thomas Aquinas: (s. 19-163) **144s** Tilgjengelig fra: <http://www.nb.no/nbsok/nb/a4bc6baf2a2c6275b17a81951e56d545.nbdigital?lang=no#0>

Eidhamar, Leer-Salvesen, & Hølen (2010). *Den andre. Etikk og filosofi i skolen*. (2.utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget Kap. 8 (244-268) **24s**,

Guro Hansen Helskog og Andreas Ribe(2009) *Dialogos: Veiledning for lærere og samtaleledere. Praktisk filosofi i skolen*. (Lærerveiledningen). S. 9-95.**(86 sider)**

Fagdidaktikk

Andreassen, B-O.(2016) *Religionsdidaktikk: en innføring*. Oslo: Universitetsforlaget. S. 5-151. **(146 sider)**

Bråten, O.M.H (2017) Er det mulig å sammenligne religionsfag på tvers av land? I Sissel Undheim og Marie von der Lippe (red.), *Religion i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget (**ca 20 sider**)

Iversen, Lars Laird (2017). Uenighetsfellesskap: Kan skolen være et treningsrom for offentlig uenighet? I Sissel Undheim og Marie von der Lippe (red.), *Religion i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget (**ca 20 sider**)

Fuglseth, K. (red). (2014): *RLE i klemme*. Trondheim: Akademika., 5 Haslund Danning,85-103, 9, 11 Jørgensen Elevvurdering, 199-223 **40 sider**

Horsfjord, Vebjørn (2013) Dialog etter karikaturkrisen: Sammen er vi forskjellige? I *Kirke og Kultur* (4), (s. 405-422) tilgjengelig fra: https://www.idunn.no/kok/2013/04/dialog_etter_karikaturkrisen_-_sammen_er_vi_forskjellige **17s**

Husebø, D. (2014). Tro- og livssynsfag i Skandinavia – en sammenligning. I *Norsk pedagogisk tidsskrift 5/2014: Religion i skolen*. S. 364-374. **10s**

Leirvik, Oddbjørn (2008) Religionsdialog og sekularitet I *Kirke og Kultur* (05) Vol 112 s. (353-361) tilgjengelig fra: https://www.idunn.no/kok/2008/05/religionsdialog_og_sekularitet **8s**

Jørgensen, C.S (2017). Bør ekskursjoner være del av religions- og livssynsundervisningen? I Marie v. d. Lippe og Sissel Undheim (red.), *Religion i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget **ca 20 sider**

Skeie, Geir(2017). Kan og bør religionsfaget bidra til personlig utvikling? I Marie v. d. Lippe og Sissel Undheim (red.), *Religion i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget **ca 20 sider**

Totalt om lag 2300 sider i tillegg til styringsdokumenter.

Styringsdokumenter:

Hele læreplanverket for Kunnskapsløftet (K06): Kunnskapsdepartementet 2015.

Lov om grunnskolen og den videragående opplæringa (opplæringslova). Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Utdanningsdirektoratet 2006. *Læringsplakaten*. Tilgjengelig fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/prinsipper-for-opplaringen2/laringsplakaten/>

Utdanningsdirektoratet 2011. *Kunnskapsløftet: Generell del av læreplanen*. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Generell-del-av-lareplanen/>

Utdanningsdirektoratet 2015. *Læreplan i kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE)*. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/kl06/RLE1-02>

Annen anbefalt litteratur:

Religioner og livssyn

Daidsen, B. A. (2010). *Da jorden ble flat: mytene som ikke ville dø*. Oslo: Luther.

Eriksen, E.-A. V., & Mårtensson, U. (2011). Muslim society Trondheim: a local history. *Tidsskrift for islamforskning*, 5(1).og *Studies in contemporary Islam*. **32s**

Jackobsen, Knut A. (2011) *Verdensreligioner i Norge*. (3. utg.). Oslo, Universitetsforlaget.

Eidhamar, L. (2006). *Religioner og livssyn*. Kristiansand: Høgskoleforlaget.

Nicolaisen, T. (2012) 'Corresponding values and colonizing discourses: situating 'Hindu children and their values in relation to hegemonic Norwegian discourses about religious education», in *British Journal of Religious Education*, 34:3, 231-246.

Rasmussen, T., & Thomassen, E. (1999). *Kildesamling: til kristendoms kunnskap med religions- og livssynsorientering: B. 1. Kristendommen; Islam*. Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter. http://www.krlnett.no/innhold/kildesamling/Bind_1_1.pdf

Rasmussen, T., & Thomassen, E. (1999). *Kildesamling: til kristendoms kunnskap med religions- og livssynsorientering: B. 2. Jødedommen; Hinduismen; Buddhismen; Humanismen*. Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter. http://www.krlnett.no/innhold/kildesamling/Bind_2_1.pdf

Søvik, A. O., & Daidsen, B. A. (2013). *Eksisterer Gud?: en drøfting av argumenter for og mot*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Thobro, Suzanne A. 'Endringer i representasjon av buddhisme: En analyse av norske lærebøker i perioden 1948-2006, i *DIN: Religionsvitenskapelig tidsskrift* 2009 (4), 4-29.

Østberg, S. (2003). *Muslim i Norge: religion og hverdagsliv blant unge norsk-pakistanere*. Oslo: Universitetsforlaget.

Fagdidaktikk

Anker, T. & von der Lippe, M. (2014) «Religiøst mangfold i skolen» I *Pedagogikk: en grunnbok*. Oslo: Cappelen Damm. **12s**

Repstad, K. & Tallaksen, I. M. (2014) *Praktisk fagdidaktikk for religionsfagene*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Skeie, G. (2010). *Religionsundervisning og mangfold. Rom for læring i religion, livssyn og etikk*. Oslo: Universitetsforlaget.

Skjerdal, T. S. (2004). Film som pedagogisk verktøy. *Prismet*, 55(2), 90-99.

Walgermo, A. K. (2004). Film - om og som religion. *Prismet*, 55(2), 78-89.

Weiss, M.N., Svare, H., Sender, A., Thelle, N.R., Garbarek, V. og Strøm-Olsen, N. (2013) *Dialog er svaret på alt*. Frekk forlag. (Artiklene av Weiss: "Oppdagelsen av verdens verdier", Thelle: "Dialog som forandrer - erfaringer fra Østen" og Strøm-Olsen: "Løsningen på alt? 15+22+10s).

Winje, G. (2014). Elevers lesing av bilder i RLE. I *Norsk pedagogisk tidsskrift 5/2014: Religion i skolen*. S. 341-351.

Winje, G. (2014). Grunnleggende ferdigheter i religion, livssyn og etikk (RLE). I K. Skovholt (red.), *Innføring i grunnleggende ferdigheter: praktisk arbeid på fagenes premisser*. Oslo: Cappelen Damm. S. 207-237. **30s**

Etikk og filosofi:

FNs nettsider om menneskerettigheter, menneskerettighetserklæringen, ILO-konvensjonen, konvensjon om sivile og politiske rettigheter, konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, konvensjon om barnets rettigheter (Barnekonvensjonen), samt artikler om rettighetenes historie, motstand mot dem mv.

<http://www.fn.no/Bibliotek/Avtaler/Menneskerettigheter>

Djuliman, E., & Hjort, L. (2007). *Bygg broer, ikke murer: 97 øvelser i menneskerettigheter, flerkulturell forståelse og konflikthåndtering*. Oslo: Humanist forlag.

LGU54013 Religion, livssyn og etikk 1 (5-10)

NB! Tekster og materiale utlevert i forbindelse med forelesninger (papirkopier, links på Its Learning til kronikker, artikler, kildetekster osv.) er også pensumstoff.

Religioner

Aschim A., O. Hovdelien, H. Kringlebotn Sødal (red.) (2016). *Kristne migranter i Norden*. Kyrkjefag profil nr. 28, Portal forlag, 11-21. (10s)

Domaas, O.E. (1996). *Tradisjonens tro*. Oslo: TANO Aschehoug. 130 sider.

Eidhamar, L. G. (red.). (2004). *Religioner og livssyn*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kap. 1, 3, 5, 6, 11, 13. , 11 og 13. (10+10+60+60+10+10 = 160s)

Elstad, H., & Halse, P. (2002). *Illustrert norsk kristendomshistorie*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 65-88.(ca 25 s)

Eriksen, Eli-Anne Vongraven (2011). «Muslim Society Trondheim tar plass i det offentlige rom». *Chaos. Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier*; Volum 55. (s. 135-152). (ca15 sider). Hareide, D. (201?). *Hva er Humanisme?* Oslo: Universitetsforlaget. 132s

Humanetisk Forbund *Humanisme. Et livssyn*. http://himmeljord.no/Documents/pdf/HEF-brosjyre_norsk_web.pdf 22 sider

Elstad, H.(2006). *Nyere norsk kristendomshistorie*. Bergen: Fagbokforlaget. (ca 100 s)

Kjørven, O. K., & Lindboe, I. M. (2005). *Det nye testamente: en innføring i utvalgte tekster*. Bergen: Fagbokforlaget. B 150 sider

Kvalvåg, R. (2003): *Fra Moses til Marley*. Bergen: Fagbokforlaget. Del 1 og 5-9. 110 sider

Leer-Salvesen, P. (2009). *Kristendommen II, Tro og Tradisjon*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.s. 95-110. (ca 15 s)

Sødal, H. K. (red.). (2002). *Det Kristne Norge: innføring i konfesjonskunnskap*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. s.9-134 og s.255-321 (til sammen ca 190 s)

Sødal, H. K. (red.). (2002). *Det Kristne Norge: innføring i konfesjonskunnskap*. Kristiansand. Høyskoleforlaget. S. 9-78,98-124,255-286 til sammen ca. 130 s. + et kirkesamfunn av eget valg; omfang ca. 20 sider.

Tjørhom, O. (2014). *Fornyelsen som forsvant: et kritisk blikk på Den katolske kirkes utvikling frå 1850 til i dag*. Oslo: Cappelen Damm. S.59-116. (ca 55 s)

Uldal, G og G. Winje (2007). *Hekser og healere: religion og spiritualitet i det moderne*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. S. 63-193 (ca 130 s)

Vogt, Kari 2007. *Hva er ISLAM*. Oslo: Universitetsforlaget (136 sider)

Filosofi, livssyn, etikk

Djuliman, Enver og Lillian Hjorth (2007) *Bygg Broer, ikke murer. 97 øvelser i menneskerettigheter, flerkulturell forståelse og konflikthåndtering*. Oslo: Humanist forlag. Kap 1, 2 og 4 samt Øvelser i menneskerettigheter (s. 13-33, 49-79, 81-203) (Til sammen ca. 175 s)

Eidhamar, Leer-Salvesen og Hølen (2010). *Den andre. Etikk og filosofi i skolen*. (2.utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget Kap. 2, 5,6, 7, 8 og deler av kap. 3. (Kristen etikk (s. 96-104),

Hinduistisk etikk (s. 117-125) og Buddhistisk etikk (s. 126-133) og Sekulære livssyns etikk (s. 84-89))

Svare, H. (1997). *I Sokrates' fotspor: Filosofi- og vitenskapshistorie* (2. utg.). Oslo: Pax. S.229-239,259-271, 283-360 (Til sammen ca. 100 sider)

Fagdidaktikk

Andreassen, B-O. (2016). *Religionsdidaktikk: en innføring*. Oslo: Universitetsforlaget. S. 5-151. **(146 sider)**

Bråten, Oddrun M.H. (2014). Fortolkende tilnærming til religions- og livssynsundervisning. *Religion og livssyn*, 26(3), 8-22. (5 s) (OBS: utfordring med oversettelse av begrep)

Børresen, B., L. Grimnes, S. Svenkerud (2012). *Muntlig kompetanse*. Bergen: Fagbokforlaget (Del 2, 3 og 4: s. 77-270)

Böwadt, Pia Rose (2016). Narrativ undervisning s 139-153. I Mette Buckhardt (red.), *Religionsdidaktik. Traditioner og tilgange*. København: Hans Reitzels Forlag (ca 15 s)

Jackson, Robert (2016). Introducing Religious Education: an Interpretive Approach tilgjengelig fra: <http://eng.theewc.org/Content/Library/Research-Development/Literature/Introducing-Religious-Education-an-Interpretive-Approach> (ca 15 s)

Jørgensen, C.S. (2015). Siden det er du som spør, er vel Jesus svaret! Om skriveoppgaver med relevans for RLE-faget i Normprosjektet. I Hildegunn Otnes (red.), *Å invitere elever til skriving. Ulike perspektiver på skriveoppgaver*. Bergen: Fagbokforlaget (ca 20 sider)

Jørgensen, C.S (2017). Bør ekskursjoner være del av religions- og livssynsundervisningen? I Marie v. d. Lippe og Sidsel Undheim (red.), *Religion i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget **ca 20 sider**

Skeie, Geir: Kan og bør religionsfaget bidra til personlig utvikling? I Marie v. d. Lippe og Sidsel Undheim (red.), *Religion i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget **ca 20 sider**

Winje, G. (2013). Respekt, toleranse, dialog?: holdninger til østlige religioner i de første lærebøkene i KRL. I N. E. M. B. A. Askeland (red.), *Læreboka: studier av ulike læreboktekster* (s.103-116). Trondheim: Akademika. (ca 15 sider)

Fuglseth, K. (red.) (2014). *RLE i klemme: ein studie av det erfarte RLE faget*. Bergen: Fagbokforlaget. Kapitlene 7,9,10 og 11 . 95 sider (Hva er vitsen med RLE?, Å snakke om religion, elevenes fagspråk i RLE, Bruk av lærebøker i RLE, Elevvurdering i religions- og livssynsfaget)

Iversen, L. L. (2012). Når religion blir identitet. *Kirke og kultur*, 117(3), 258-270. (ca 10 s) I Tilgjengelig fra: http://www.idunn.no/ts/kok/2012/03/naar_religion_bli_identitet

Lied, L. I., & Lied, S. (2010). Vurdering i RLE. I K. R. Engh & S. Dobson (red.), *Vurdering for læring i fag* (s. 124-135). Kristiansand: Høyskoleforlaget. (ca 10 s) **K**

Midttun, A. (2014). «Biter og deler av islam». *Norsk pedagogisk tidsskrift* 5/2014: Religion i skolen. S. 329-340. 11.s.

Rian, D. (1999). *Verdensreligioner i undervisningen*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. II. (30 sider) K

Winje, G. (2014). Grunnleggende ferdigheter i religion, livssyn og etikk (RLE). I M. Skovholdt (red.), *Innføring i grunnleggende ferdigheter* (s. 207-239). Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (ca 30s)

Styringsdokumenter:

Hele læreplanverket for Kunnskapsløftet (K06):

Kunnskapsdepartementet 2015. *Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova)*. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Utdanningsdirektoratet 2006. *Læringsplakaten*.

Tilgjengelig fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/prinsipper-for-opplaringen2/laringsplakaten/>

Utdanningsdirektoratet 2011. *Kunnskapsløftet: Generell del av læreplanen*. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Generell-del-av-lareplanen/>

Utdanningsdirektoratet 2015. *Læreplan i kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE)*. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/kl06/RLE1-02>

Nyttig tilleggslitteratur:

Lippe (von der), M., Anker, T., & Roos, M. (2014) Religion i skolen. Temanummer i *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 98(5).

Tilgjengelig fra: <http://www.idunn.no/ts/npt/2014/05> I

Nyhus K.A., & Nyhus O.J. (2013). *Kristen tro, oppdatert*. Oslo: Kom forlag.

Repstad, K. & Tallaksen, I. M. (2014). *Praktisk fagdidaktikk for religionsfagene*. Oslo: Cappelen Damm akademisk. (298 s).

Repstad, P. (2010). Fra lov til lønnskammer: religion og livssyn i dagens Norge. I I. Frønes & L. Kjølørød (red.), *Det Norske samfunn* (s. 371-392). Oslo: Gyldendal akademisk. (20 s.)

LGU52008 Samfunnsfag 1 (5-10) emne 2: Demokrati, deltakelse og medborgerskap

Læremidler

Balsvik, R. R. (2010). *Det 20. århundrets historie - et globalt perspektiv*. Oslo: Cappelen akademisk. s. 5-162 (157 s)

Børhaug, K., Christophersen, J. og Aarre, T. (2014). *Introduksjon til samfunnskunnskap: fagstoff og didaktikk*. 3.utg. Oslo: Samlaget. s. 143-350 (207 s)

Christensen, A. S. (2015). Demokrati- og medborgerskapsbegreber i grundskolens samfunnsfag i Danmark, Norge, Sverige og Tyskland. *Nordidactica – Journal of Humanities and Social Science Education*, 1. 63-92. (29 s).
Tilgjengelig fra: <http://kau.diva-portal.org/smash/get/diva2:813577/FULLTEXT01.pdf>

Eriksen, T. L. (2010). *Globalhistorie 1750-1900: en sammenvevd og delt verden*. Oslo: Cappelen akademisk. kap. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10 og 14 (301 s)

Lund, E. (2016). *Historiedidaktikk: en håndbok for studenter og lærere* (5.utg.). Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 6-10 (75 s) (Del III «Tekst- og bildearkiv» fra s. 203 er ikke lesepensum, men må brukes som oppslagsverk).

Martinussen, W. (2003). Demokrati og sosial ulikhet. Politisk deltakelse i Norge i etterkrigstida. Oslo: Universitetsforlaget. (14 s)

Tilgjengelig fra:

https://www.idunn.no/st/2003/03/demokrati_og_sosial_ulikhet_politisk_deltakelse_i_norge_i_etterkrigstida

Mikkelsen, R. & Sætre, P.J. (Red.) (2015). *Geografididaktikk for klasserommet* (3. utg.). Cappelen Damm Akademisk. (13 - 314) (302 s)

Overrein, P., & Smidt, J. (2010). Begreper og makt – begrepslæring og samfunnsbilder i skriving i samfunnsfag. I J. Smidt (red.), *Skriving i alle fag: innsyn og utspill* (s. 231-254). Trondheim: Tapir akademisk forlag. (18 s)

Østerud, Ø. (2014). *Statsvitenskap: innføring i politisk analyse*. (5. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. s. 209-300. (91 s)

Artikler/enkeltkapitler kan komme i tillegg

Læreplaner:

Studentene skal i tillegg ha kjennskap til innholdet i følgende av utdanningsdirektoratets læreplaner for grunn- og videregående skole:

Læreplanen i samfunnsfag <http://www.udir.no/Lareplaner/Finn-lareplan/#samfunnsfag>.

Læreplanene i historie- og filosofi programfag. <http://www.udir.no/kl06/HIF1-01/>

Læreplanene i politikk, individ og samfunn: <http://www.udir.no/kl06/POS1-01/>

I tillegg skal studentene ha kjennskap til innholdet i «Kompetansemål etter 10.årssteget» på <http://www.udir.no/kl06/SAF1-03/Kompetansemaal/?arst=98844765&kmsn=583858936>

og kjennskap til «kjennetegn» for samfunnsfag på <http://www.udir.no/Upload/larerplaner/Kjennetegn/Samfunnsfag.pdf?epslanguage=no>

Med forbehold om endringer i nettsadresse.

Atlas:

Studentene vil få bruk for atlas gjennom arbeidet i studiet. Følgende atlas er godkjent som lovlig hjelpemiddel på eksamen:

Kinder, Hermann og Werner Hilgemann (2004), *The Penguin Atlas of World History – From the French Revolution to the Present*. Penguin Books.

Turlajs, Jānis (2011). *World Political Reference Atlas*. Riga, Jāna seta Map Publishers. <http://www.amazon.com/World-Political-Reference-Atlas/dp/998>

LGU53007 Samfunnsfag 2 (5-10): Menneskerettigheter, folkerett og demokratisering

Anker, Trine & Marie von der Lippe (2015). Når terror ties i hjel – En diskusjon om 22. juli og demokratisk medborgerskap i skolen. *Norsk pedagogisk tidsskrift* 99(02): 85-96 (11 s).

Balsvik, R. R. (2010). *Det 20. århundrets historie - et globalt perspektiv*. Oslo: Cappelen akademisk. s. 163-310 (147 s)

Butenschøn, N. A. (2008). *Midtøsten: imperiefall, statsutvikling, kriger*. Oslo: Universitetsforlaget. (391 s)

Briseid, Lars (2012) Demokratiforståelse og intensjoner i demokratioppdragelsen – Norske læreplaner mellom 1974 og 2010. *Nordic studies in Education*, 2012:1 (50-66). Tilgjengelig på Idunn. (16 s).

Børhaug, K. (2004). «Ein skule for demokratiet». *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 88(2/3), 205-219. (14 s). Tilgjengelig på Idunn.

- Børhaug, K., & Christophersen, J. (2012). *Autoriserte samfunnsbilder: kritisk tenking i samfunnskunnskap*. Bergen: Fagbokforlaget. Kap. 1, 2, 3, 4, 7 og 11 (107 s)
- Flint, C., & Taylor, P. J. (2011). *Political geography: world-economy, nation-state and locality*. Harlow: Pearson/Prentice Hall. Kap. 1-5 (182 s)
- Heidar, K., Berntzen, E., & Bakke, E. (red.). (2013). *Politikk i Europa: partier, regjeringsmakt, styreform*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 1-5 (s. 19-109), kap 7-11 (s. 127-216), kap. 13-14 (s. 231-264). (212 s)
- Hunnes, Ragnar (2015). «Å undervise verdier og haldningar i samfunnsfag». K. Børhaug, O.R. Hunnes, og Å. Samøy (Red.). *Spadestikk i samfunnsfagdidaktikken*. Bergen. Fagbokforlaget. (15 s)
- Johannesen, A. m.fl. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag. Kap. 1-10 (s. 21-170), kap. 17-18 (230-238), kap. 19-21 (s. 241-311), kap. 24-27 (353-413). (287 s)
- Knutsen, T.L. (2012). «Den arabiske våren». i P. Overrein (red.), *Demokratiets forutsetninger i massekommunikasjonenes tidsalder: rapport Hegraseminaret 2011* (s. 5-10). Trondheim: Hegraseminarets styringsgruppe. (5 s)
- Madsen, R. (2015). «Synet på norsk suverenitet i omlegging fram mot grunnlovsparagraf 93 frå 1962». i P. Overrein (red.). *Året 1814 og det norske demokratiet: rapport Hegraseminaret 2014* (s. 44-63). Trondheim: Hegraseminarets styringsgruppe. (19 s)
- Mathé, Nora Elise Hesby (2016). Students' understanding of the concept of democracy and implications for teacher education in social studies. *Acta Didactica Norge*. Vol. 10, no 2: 271-289. (18 s)
- McGarry, J., & O'Leary, B. (1993). "The macro-political regulation of ethnic conflict". I J. McGarry & B. O'Leary, *The Politics of ethnic conflict regulation: case studies of protracted ethnic conflicts* (s. 1-40). London: Routledge. (40 s)
- Mulholland, M. (2003). *Northern Ireland: a very short introduction*. Oxford: Oxford University Press. s. 1-154 (77s p.g.a. lite format).
- Raundalen, M. og Shultz, J. H. (2003). «Når eg blir stor – viss eg blir stor – Om betydningen av at lærere hjelper elevene til å forstå krisepregede nyheter». Tilgjengelig fra: http://www.udir.no/globalassets/upload/kriser/5/naar_hvis_bli_r_stor.pdf (52 s)
- Stray, Jannicke Heldal & Emil Sætra (2015). "Samfunnsfagets demokratioppdrag i fremtidens skole – En undersøkelse av samfunnsfaglæreres opplevelse av fagets rammebetingelser og Ludvigsensutvalgets utredninger». *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 2015:06 (460-471). Tilgjengelig på Idunn. (11 s).
- Stugu, O. S. (2008). *Historie i bruk*. Oslo: Samlaget. s. 7-69 og 97-146 (111 s)

Stugu, O. S. (2012). *Norsk historie etter 1905: veien mot velstandslandet*. Oslo: Samlaget. s. 142-316 (175 s)

Sundlisæter Skinner, M. (2012). "Norwegian Euroscepticism: Values, Identity or Interest". *Journal of Common Market Studies*. Vol 50 no 3 s. 422-440 (19 s). Tilgjengelig fra: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=eoh&AN=1306244&site=ehost-live&scope=site>

Sørensen, G. (2008). *Democracy and democratization: processes and prospects in a changing world* (3rd ed.). Boulder, Colo.: Westview Press. (164 s.) Tilgjengelig som e-bok: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=421109&site=ehost-live&scope=site>

Ulfstein, G. (2016). *hva er folkerett*. Oslo: Universitetsforlaget. (160 s)

Yiftachel, O. (2005). Neither Two States Nor One: the Disengagement and "Creeping Apartheid" in Israel/Palestine. *The Arab World Geographer* 8(3), 125-129. Tilgjengelig fra: http://www.geog.bgu.ac.il/members/yiftachel/new_papers_eng/Yiftachel%20in%20Arab%20World%20Geographer.pdf (4 s)

Waage, H.H. m.fl. (red.) (2013). *Krig og fred i det lange 20. århundre*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. s. 20-114 (84 s)

Wilkinson, P. (2007). *International relations: a very short introduction*. Oxford: Oxford University Press. s. 1-137 (69s p.g.a. lite format). Tilgjengeleg som e-bok: <http://site.ebrary.com/lib/ntnu/docDetail.action?docID=10271466>

Forelesingsnotater som legges ut på «it's learning» er pensum dersom ikke annet er oppgitt.

Studentene skal ha kjennskap til innholdet i relevante læreplaner for grunn- og videregående skole

Atlas:

Studentane vil få bruk for atlas gjennom arbeidet i studiet. Følgende atlas er godkjente som lovlig hjelpemiddel på eksamen:

Kinder, H. & Hilgemann, W. (2004). *The Penguin Atlas of World History. From the French Revolution to the Present*. Penguin Books. <http://www.amazon.com/The-Penguin-Atlas-World-History/dp/0141012625>

Mehler, C. (2008). *National Geographic Atlas of the Middle East*. Washington DC: National Geographic Society. <http://www.amazon.com/National-Geographic-Atlas-Middle-East/dp/B005SN3R5Y>

Artikler/ bokkapitler kan komme i tillegg

LGU54027 Tegnspråk 1 (5-10)

Bøker og artikler:

- Amundsen, G., & Holm, A. (2001). Tegnspråk og norsk og noen døve elever i et tospråklig læringsmiljø. I H. Fottland (red.), *Tilpasning og tilhørighet i en skole for alle* (s. 123-138). Bergen: Fagbokforlaget.
- Breivik, J-K. (2004, 1. utgave, 2. opplag). Døve – funksjonshemmede eller kulturell minoritet?. Romøren, T. I. (red.), *Usynlighetskappen: Levekår for funksjonshemmede* (s. 83-103). Oslo: Akribe Forlag as.
- Czubek, Todd A., & Greenwald, Janey. (2005). Understanding Harry Potter: Parallels to the Deaf World. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 10(4), 442-450.
- Dalland, Olav. (2012). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo, Norway: Gyldendal Norsk Forlag.
- Earis, Helen, & Cormier, Kearsy. (2013). Point of view in British Sign Language and spoken English narrative discourse: the example of 'The Tortoise and the Hare'. *Language and Cognition*, 5(4), 313-343.
- Eriksson, Per. (1994). Dövas historia. En faktasamling, del 1. SIH Läromedel. 7-90.
- Erlenkamp, Sonja. (2011). Norsk tegnspråk: helt norsk og veldig annerledes. Skisse av en ny beskriveslesmodell for norsk tegnspråk. *Norsk lingvistisk tidsskrift*, 29, 26-37.
- Evans, Vyvyan, & Green, Melanie. (2006). *Cognitive linguistics: An introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Hillesøy, S. og Ohna, Stein E. (2014). Barnehagepersonalets refleksjoner om vilkår for deltakelse for barn med Cochlea implantat. *Spesialpedagogikk* 7/14
<http://utdanningsforskning.no/artikler/barnehagepersonalets-refleksjoner-om-vilkar-for-deltakelse-for-barn-med-cochleaimplantat/>
- Holten, Sonja Myhre. (2009). Tospråklighet eller flerspråklighet- Hva er problemet? In Aase Lyngvær Hansen, Ninna Garm, & Ellinor Hjelmervik (Eds.), *Hørsel - språk og kommunikasjon*. En artikkelsamling (pp. 148-159). Trondheim, Norway: Møller kompetansesenter.
<http://www.acm5.com/kompendier/Horsel-sprak-kommunikasjon.pdf>
- Johnston, Trevor, & Schembri, Adam. (2007). *Australian Sign Language: An introduction to sign language linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Morford, Jill P, & Macfarlane, James. (2003). Frequency characteristics of American Sign Language. *Sign Language Studies*, 3(2), 213-223.
- Myers-Scotton, Carol. (2005). *Multiple Voice: An introduction to Bilingualism*. Blackwell Publishing. 1-15 og 35-66.

Nyeng, Frode. (2012). Nøkkeltbegreper i forskningsmetode og vitenskapsteori. Bergen, Norway: Fagbokforlaget

Nyhus, Marianne P. (2012). Døve barn og språkutvikling - flere veier og ulike perspektiver. Spesialpedagogikk 5/12
<http://utdanningsforskning.no/artikler/dove-barn-og-sprakutvikling--flere-veier-og-ulike-perspektiver/>

Schewe, Olav. (2014). Superstudent: Lær mer effektivt, få bedre karakterer. Oslo, Norway: Universitetsforlaget.

Schröder, Odd-Inge. (2006). Likt og ulikt: Innføring i forskjeller mellom norsk og norsk tegnspråk. I Sissel Redse Jørgensen & Rani Lill Anjum (red.), Tegn som språk: En antologi om tegnspråk (s. 79-101). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Valli, Clayton, & Lucas, Ceil. (2001). Linguistics of American Sign Language: An introduction. Washington D.C.: Gallaudet University Press.

Vonen, Arnfinn Muruvik. (2006). Tegnspråk i et lingvistisk perspektiv. I Sissel Redse Jørgensen & Rani Lill Anjum (Eds.), Tegn som språk: En antologi om tegnspråk (s. 125-150). Oslo, Norway: Gyldendal Akademisk.

Nettsider:

Council of Europe. (2012). Ofte stilte spørsmål om tegnspråk.
from <http://edl.ecml.at/LanguageFun/FAQsonsignlanguage/tabid/2741/language/nn-NO/Default.aspx>

Høgskolen i Bergen, Norges Handelshøyskole, Universitetet i Bergen og Universitetet i Oslo, og Akademisk skriving ved Institutt for filosofi og førstesemesterstudier, Universitetet i Bergen. (2016, 26. april). Sokogskriv.
Hentet 2. Mai 2016 fra <http://sokogskriv.no>.

Mine tegn - et nettsted der du kan lage din egen oversikt over tegn du lærer
www.minetegn.no

NRK. (2015-16). Tegnspråknytt.
Retrieved from <http://tv.nrk.no/serie/tegnsppraaknytt>

Norsk tegnordbok
www.tegnordbok.no

Norges Døveforbund
www.deafnet.no

Ressurs for hørselshemmede
www.erher.no

Zoom webTV (Små filmer og reportasjer)
www.zoom.coip.no

Videoer:

Bø, Vibeke, Ferrara, Lindsay, Schröder, Odd-Inge, Nyberg, Lise Marie, Hartvedt, Margareth, Skedsmo, Kristian, Skong, Ingvild Larsen, & Vonen, Arnfinn Muruvik. (2015). Norsk tegnspråk pilot korpus [Video dataset].

Raanes, Eli, Ferrara, Lindsay, & Nilsson, Anna-Lena. (2014). Humor på norsk tegnspråk [Video dataset]. Trondheim, Norway: HiST-ALT.

(Kan brukes på skolens maskiner:)

TegnStart.1 (2004). Trondheim: Statped

TegnStart.2 (2004). Trondheim: Statped

TegnStart.3 (2009). Trondheim: Statped

Med forbehold om endringer.

ERASMUS-emner

LKRO001E Physical Education in School

Pickup & Price. *Teaching physical education in the primary school: a developmental approach*. London: Continuum, 2007.

LMUS001E Music 1: Instruction and conducting

Various scores and sheetmusic that will be handed out during the band and choir classes.

LSAM001E Comparative perspectives on education, citizenship and democracy in Norway

Adams, John, Hafiz Kahn, Robert Raeside (2014). *Research Methods for business and social science students*. 2nd edition. Sage. (290 p.). Available online through library site.

Blossing, U.; Imsen, G.; Moos, L. (Eds.) 2014. The Nordic Education Model. 'A School for All' Encounters Neo-Liberal Policy. Policy Implications of Research in Education, Vol. 1. Springer. (Chapter 1, 3, 7-13.) (200 p.)

Hægeland, T.; Raaum, O., Salvanes, K.G. 2004. *Pupil achievement, school resources and family background*. Discussion paper 36/04. NHH - Norwegian School of Economics. (29 p.)

Haugen, C.R. 2011. Educational Equity in Spain and Norway: A Comparative Analysis in Two OECD Country Notes. *Educational Policy*. 25(4):688-715. (26 p.).

Libæk, I., & Stenersen, Ø. (1999). *A history of Norway: from the Ice Age to the age of petroleum* (3rd ed.). Oslo: Grøndahl Dreyer. Available as digital book at: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010051803030² [11-187; (176 p.)

Maagerø, E., & Simonsen, B. (Eds.). (2008). *Norway: society and culture* (2nd ed.). Kristiansand: Portal. (pp.13-27, 56-250).³ (210 p.)

Minifacts about Norway 2013 (2013). Oslo: Norwegian Ministry of Foreign Affairs. Available at: http://www.ssb.no/english/subjects/00/minifakta_en/en/mf2013-eng-web.pdf¹

Nilsen, S. 2010. Moving towards an educational policy for inclusion? Main reform stages in the development of the Norwegian unitary school system. *International Journal of Inclusive Education*. 14(5):479-497. (17 p.)

Norwegian Ministry of Education and Research. 2007. *Education – from Kindergartenter to Adult Education*. Norwegian Ministry of Education and Research. Oslo (21 p.)

Rusten, G.; Potthoff, K.; Sangolt, L. (2013). *Norway: Nature, Industry and Society*. Fagbokforlaget. Bergen. (11-317) (300 p.)

Telhaug, A. O.; Mediås, O.A.; Aasen, P. 2006. The Nordic Model in Education as part of the political system in the last 50 years. *Scandinavian Journal of Educational Research*. 50(3):245-283. (35 p.)